

Лабораторія законодавчих ініціатив
Центр Політичного Аналізу та Виборчого Консалтингу
Мережа підтримки реформ

НАСЛІДКИ РЕФОРМИ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО МІСЦЕВІ ВИБОРИ 2010 р.

Результати моніторингу

Львів–Київ 2012

УДК 342.8 (477)
ББК Х9 (47к) 300.53
К 574

Наслідки реформи законодавства України про місцеві вибори 2010 р. Результати моніторингу / Відп. редактор Когут А. А. — Л.: Часопис, 2012. — 100 ст.

У дослідженні представлені матеріали експертного моніторингу наслідків реформи законодавства про місцеві вибори здійсненої у 2010 р.

Видання дає відповідь на питання чи справді зміна виборчої системи на місцевому рівні призвела до покращення «якості» депутатського корпусу, чи було забезпечено краще представництво громадян України в органах місцевого самоврядування, поєднано персональну відповідальність депутатів з потенціалом політичних партій, задля спроможності вирішувати актуальні, поточні проблеми, які виникають на місцевому рівні, в інтересах територіальних громад.

Індикатори дослідження ґрунтуються на положеннях Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» та охоплюють такі напрямки діяльності місцевих депутатів як звітування перед виборцями, ведення депутатських прийомів, діяльність в раді, взаємодія з медіа, участь у громадських слуханнях та публічних заходах, взаємодія з партійними організаціями тощо.

Дослідження буде корисним для політиків та політтехнологів, політологів та соціологів, аналітиків та експертів, науковців та студентів, а також широкого загалу, який цікавиться виборчим процесом.

Відповідальний редактор:
Андрій КОГУТ

Авторський колектив:
Дмитро БЕЗВЕРБНИЙ, Павло БІЛАК, Дементій БІЛИЙ,
Олег ГРИШИН, Марія ДОМАНСЬКА, Андрій КОГУТ, Євгеній РОМАНЕНКО,
Олександр СИНЬООКІЙ, Михайло ШЕЛЕП

ЛАБОРАТОРІЯ
ЗАКОНОДАВЧИХ
ІНІЦІАТИВ
www.parlament.org.ua

Мережа
Підтримки
Реформ

ЦЕ ВИДАННЯ ЗДІЙСНЕНО ЗА ФІНАНСОВОЇ
SPONSORED BY THE INTERNATIONAL
ТА ЕКСПЕРТНОЇ ПІДТРИМКИ
RENAISSANCE FOUNDATION
МІЖНАРОДНОГО ФОНДУ "ВІПРОДЖЕННЯ"

ISBN 978-966-2720-06-8

© Лабораторія законодавчих ініціатив, 2012
© Центр Політичного Аналізу та Виборчого Консалтингу, 2012
© Сало О.К., дизайн, 2012
© ТзОВ «Часопис»

ЗМІСТ

Вступ	5
Висновки моніторингу	7
Рекомендації	10
Методологія	11
Результати моніторингу по областях	19
Моніторинг діяльності депутатів місцевих рад Волинської області.....	19
Моніторинг діяльності депутатів місцевих рад Донецької області.....	36
Моніторинг діяльності депутатів місцевих рад Закарпатської області.....	41
Моніторинг діяльності депутатів місцевих рад Херсонської області.....	53
Моніторинг діяльності депутатів місцевих рад Чернігівської області.....	71
Додаток. Результати опитування «Обізнаність виборців із місцевими депутатами».....	80

КОНСОРЦІУМ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Волинська обл.	Центр Політичного Аналізу та Виборчого Консалтингу
Донецька обл.	Донецька обласна організація ВГО «Комітет виборців України»
Закарпатська обл.	Карпатське Агентство Прав Людини «ВЕСТЕД»
Херсонська обл.	Херсонська обласна організація ВГО «Комітет виборців України»
Чернігівська обл.	Поліський фонд міжнародних та регіональних досліджень
Київ	Лабораторія законодавчих ініціатив

ВСТУП

В Україні вже склалася традиція, коли перед черговими виборами приймається новий закон, який змінює «правила гри». Місцеві вибори 2010 р. не стали винятком з цієї сумнівної традиції. «Проект Закону про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» був зареєстрований 29.06.2010 р. за № 6601.

Цей законопроект, що був прийнятий 10 липня 2010 р., фактично реформував законодавство про місцеві вибори. Згідно з ним було впроваджено так звану «змішану», пропорційно-мажоритарну, виборчу систему, коли половина депутатів місцевих рад мала обиратися за закритими партійними списками, половина — за мажоритарними округами, кандидатів на які також висували партії.

Головним аргументом за змішану систему, як вказано у пояснювальній записці, була необхідність забезпечення представництва громадян України в органах місцевого самоврядування, поєднання персональної відповідальності депутатів та потужного потенціалу політичних партій, щоб місцеві ради були спроможні вирішувати актуальні, поточні проблеми, які виникають на місцевому рівні, в інтересах територіальних громад.

Попри значний позитив від того, що місцеві вибори нарешті проводилися не в парі з парламентськими, перебіг виборчого процесу засвідчив недосконалість більшості технічних моментів закону про місцеві вибори,

на чому ще до його прийняття наголошували представники громадськості*.

Для вдосконалення процедури виборів існує цілий ряд рекомендацій, що базуються на результатах численних спостережень, проведених громадськими організаціями. Натомість дискусія щодо тієї чи іншої виборчої системи не спиралася досі на результати моніторингу втілення певної виборчої системи на практиці.

Надання переваги одній виборчій системі перед іншою є цілком політичним питанням і вирішується без врахування досвіду впровадження виборчих систем чи аналізу результатів їх впровадження в Україні на національному та місцевому рівнях.

Аналіз результатів обрання депутатів місцевих рад на основі змішаної системи дає можливість створити доказову базу для вдосконалення виборчого законодавства як на місцевому, так і на національному рівні, особливо в частині використання тієї чи іншої виборчої системи.

Питання, чи справді застосування змішаної виборчої системи дозволило досягнути анонсованих цілей реформи законодавства, було ключовим під час реалізації проекту «Рік після виборів: моніторинг результатів реформи законодавства України про місцеві вибори».

* Місцеві вибори — 2010. Пульс країни / Відп. редактори Когут А., Сідаш К. — К.: Лабораторія законодавчих ініціатив, 2011. — 228 с.

ВСТУП

Під час дискусій про те, яким чином краще оцінити результати застосування змішаної системи для місцевих рад, експерти шести організацій, що впроваджували проект, дійшли до висновку, що положення Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» можуть стати мірилом, яке дозволить дати відповідь на поставлене вище питання.

Закон перераховує обов'язки місцевих депутатів. Ці обов'язки стосуються як комунікації з представниками власної громади, так і відстоювання їхніх інтересів в місцевих радах. Отже, діяльність депутатів має бути спрямована на виконання норм закону.

Моніторинг охоплював півторарічну діяльність місцевих депутатів впродовж листопада 2010 — квітня 2012 рр. та стосувався таких напрямків діяльності місцевих депутатів:

- звітування перед виборцями,
- ведення депутатських прийомів,
- діяльність в раді,
- взаємодія з медіа,
- участь у громадських слуханнях та публічних заходах,
- взаємодія з партійними організаціями.

— 6

Крім того, моніторинг передбачав з'ясування впливу депутатської діяльності на їхню громаду. Цей вплив виявляється у

загальній обізнаності виборців зі своїми обранцями, поінформованості із результатами їхньої півторарічної діяльності. Враховувався також такий фактор як рівень представництва (чи справді депутатами місцевих рад стали представники відповідних округів та територіальних громад).

Моніторинг п'ятнадцяти місцевих рад (п'яти обласних та десяти міських) в п'яти областях (Волинська, Донецька, Закарпатська, Херсонська та Чернігівська), що презентували різні регіони України, став продовженням діяльності Мережі підтримки реформ з оцінки місцевих виборів та доповнив дослідження «Місцеві вибори — 2010. Пульс країни»^{*} інформацією щодо результатів за проведення змішаної системи.

У **Висновках** та **Рекомендаціях** подано ключові тези — результати проведеного моніторингу. **Методологія** докладно описана у відповідному розділі. Результати та фактаж регіональних досліджень поданий за областями. У **Додатку** подано результати вуличного опитування.

Дослідження здійснювалося шістьма організаціями Мережі підтримки реформ за підтримки Міжнародного фонду «Відродження». Команда проекту висловлює особливу подяку усім партнерам, що взяли участь у моніторингових заходах.

^{*} Місцеві вибори — 2010. Пульс країни / Відп. редактори Когут А., Сідаш К. — К.: Лабораторія законодавчих ініціатив, 2011. — 228 с.

ВИСНОВКИ

Результати проведеного моніторингу діяльності депутатів місцевих рад щодо виконання та дотримання ними норм Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» засвідчили, що цілі, які були задекларовані ініціаторами реформи виборчої системи на місцевому рівні, не були досягнуті.

Суттєвого покращення роботи депутатів місцевих рад від зміни виборчої системи, що мало виявитися у більшій підзвітності та відповідальності обранця перед виборцями, не відбулося.

Впровадження змішаної виборчої системи кардинально не змінило якості спілкування депутатів із виборцями. Більшість виборців не знає ані про діяльність депутата в окрузі, ані про депутатські приймальні, ані про депутатські звіти.

Варто зазначити, що інформація про діяльність місцевих депутатів є важкодоступною. Попри існування багатьох сайтів місцевих рад, на них часто відсутня інформація, яка б могла полегшити комунікацію між виборцями та депутатами. Взаємодія між місцевими обранцями з медіа є слабкою та не покриває потребу в інформації про депутатську діяльність.

Місцеві депутати не виконують належним чином норми Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», як правило, у зв'язку із непродуманим механізмом реалізації депутатських повноважень, а також відсутністю механізмів контролю за дотриманням норм вказаного закону.

Різниця в якості діяльності між депутатами, обраними за партійними списками та за мажоритарними округами, неочевидна. Часто депутати-«списочники» працюють краще за своїх колег, попри те, що згідно з виборчою логікою ситуація мала б бути протилежною.

В переважній більшості ефективність роботи кожного з депутатів залежить від його особистої активної позиції, власних якостей, ресурсів і можливостей, в тому числі й партійної приналежності.

Запровадження змішаної системи виборів до місцевих рад не покращило якості діяльності депутатського корпусу.

1. Звітування депутатів про свою роботу

Звітування депутатів місцевих рад відбувається вкрай нерівномірно та не залежить від того, яким чином та чи інша особа стала депутатом — за мажоритарним округом чи за партійним списком. Загалом можна стверджувати, що публічне звітування перед виборцями не стало повсякденною практикою.

В депутатському корпусі органів місцевого самоврядування немає чіткого розуміння, чим є депутатський звіт і які відомості він має містити. Інколи депутати вважають, що виступів у медіа, публікації інтерв'ю чи загального партійного звіту цілком достатньо для звітування перед виборцями. Це є прямим порушенням закону «Про статус місцевих депутатів».

Місцеві ради, покликаючись на закон, де зазначено, що звітування є особистою відпо-

ВИСНОВКИ

відальністю кожного депутата, не вважають за необхідне збирати інформацію про звіти. Лише в окремих випадках та з особистої ініціативи посадові особи місцевих рад (як правило, секретарі) слідкують або й контролюють процес депутатського звітування. Попри те, що за допомогою контролю може досягатися майже стовідсоткове дотримання закону в частині звітування, звіти стають малозмістовною формальністю.

Депутати також не завжди адекватно оприлюднюють інформацію про місце та час свого звітування. В рамках моніторингу були виявлені поодинокі випадки, коли інформація про звітування оприлюднювалася вже після звітування.

Вкрай проблемною є ситуація з доступом до текстів депутатських звітів. Крім поодиноких випадків, коли вони не друкувалися в пресі, їх складно знайти.

Більшість громадян нічого не знає про депутатське звітування або ніколи про нього не чула.

Загалом, найкраща ситуація з депутатськими звітами в міських радах обласних центрів, найгірша — зі звітуванням депутатів обласних рад.

2. Депутатські приймальні та прийоми громадян

Особисті приймальні мають лише поодинокі депутати, більшість проводить прийоми громадян в приміщеннях рад, в партійних офісах або за місцем основної роботи. Як правило, найдоступнішою є інформація про місце та час прийому депутатів в міських радах обласних центрів, трохи менш доступна у малих та середніх містах області і практично недоступна в обласних радах (крім Волинської та Донецької обласних рад).

Поширеною є практика проведення прийомів громадян без належного фіксування. Депутати не ведуть журналів прийомів, не записують ні справ, у яких звертаються громадяни, ані результатів. Відповідно, складно оцінити ефективність цієї норми закону.

Переважно депутати ведуть прийоми особисто, хоча під час моніторингу і були за-

фіксовані поодинокі випадки, коли прийом вели помічники депутатів.

З іншої сторони, у вирішенні свої питань та проблем громадяни інколи воліють звертатися не до своїх місцевих депутатів, а до міських голів, партійних організацій чи депутатів, які займають високі посади.

Як показало проведене опитування, більшість респондентів нічого не чула і не знає про роботу громадських приймалень.

Загалом, ситуація з діяльністю депутатських приймалень також є неоднорідною та залежить більшою мірою від місцевих особливостей та особистих якостей та можливостей представників депутатського корпусу.

3. Діяльність в раді

Активність місцевих депутатів під час засідань місцевих рад є мінімальною. Виступи чи оголошення звернень, заяв чи пропозицій під час засідання місцевих рад, як правило, є поодинокими та не є повсякденним інструментом.

Використання депутатських запитів є рідкісним явищем. На жаль, як свідчить проведений моніторинг, цей інструмент не використовується місцевими депутатами з тією широтою, з якою міг би.

Загальною проблемою є фактичне усунення практики публічних виступів чи дискусій з засідань рад. В більшості випадків виступають лише голови фракцій та груп. Перенесення протистояння між провладними та опозиційними партіями до стін місцевих рад унеможлиблює врахування думки тих, хто у меншості, роблячи їх фактично статистами під час роботи рад.

Моніторинг не виявив значної різниці в активності між депутатами, обраними за мажоритарним чи партійним принципом.

4. Взаємодія з медіа

Взаємодія більшості місцевих депутатів зі ЗМІ є слабкою. Депутати місцевих рад не використовують всіх можливостей для представлення своєї роботи в медіа. Здебільшого поява того чи іншого депутата в ЗМІ ініційована журналістами, а не самими депутатами.

Присутність тих чи інших депутатів у ЗМІ залежить не від способу їх обрання, а від посади та впливовості місцевого обранця. Пересічний депутат практично не існує для журналістів.

В частині регіонів, особливо на сході та півдні, склалася ситуація, коли від імені депутатів виступають лише керівники: голови та секретарі рад, голови фракцій або груп.

Кращі можливості для взаємодії з медіа мають в першу чергу депутати міських рад обласних центрів та обласних рад, оскільки майже всі місцеві ЗМІ зосереджені в обласному центрі. В той же час депутати міст-райцентрів практично позбавлені можливості проштовхнути власні матеріали чи бачення на сторінки чи ефіри місцевих медій. В особливо складній ситуації з доступом до ЗМІ опиняються представники опозиційних сил місцевих рад малих міст.

Депутати місцевих рад доволі слабо представлені в соціальних мережах чи як користувачі мережевих медій. Проте навіть ті з них, що мають свої сторінки в соціальних мережах, не використовують всього можливого потенціалу ведення комунікації через Інтернет.

5. Участь у громадських слуханнях та інших публічних заходах

Депутати місцевих рад практично не беруть участі в громадських слуханнях з тих причин, що в переважній більшості міст останні практично не проводяться.

В той же час місцеві депутати беруть доволі активну участь в інших публічних заходах. Як свідчать дані моніторингу, депутати, обрані за партійними списками, більш активні під час проведення політичних чи протестних акцій, які знаходять доволі широке відображення в медіа. Депутати, обрані за мажоритарними округами, більш активні в локальних заходах, які несуть менше політичне навантаження і суттєво менше відображені в місцевих медіа.

6. Зв'язок з місцевими партійними осередками

Зв'язок депутатів, обраних за партійними списками, з місцевими партійними

осередками є тіснішим, ніж у депутатів, обраних за мажоритарними округами. В незначних випадках депутати-«мажоритарники» займали особливу позицію, відмінну від позиції партії, що їх висувала (відповідно, від позиції фракції, в яку вони входили).

Зв'язок депутатів з партією є тим сильнішим, чим впливовішою та розвинутішою є їхня політична сила. Зв'язок депутатів з малими партіями практично відсутній.

Переходи між фракціями в радах місцевого рівня відбуваються рідко. Як правило, такі події відбулися відразу ж після початку роботи місцевих рад.

7. Обізнаність виборців із депутатами

Більшість виборців не знає депутатів своїх місцевих рад. Громадяни часто плутають прізвища міських голів, народних депутатів та депутатів різних місцевих рад у відповідях на питання щодо їхніх обранців на минулих місцевих виборах. Ще менше городян може точно назвати депутатів, обраних за мажоритарним округом, де вони голосували.

Найменше виборці знають про депутатів обласних рад. Рейтинг регіонів із найбільш обізнаними громадянами такий (від найбільш обізнаних до найменш обізнаних): Волинська область (Ківерці, Луцьк), Чернігівська область (Чернігів, Ніжин), Закарпатська область (Ужгород, Виноградів), Херсонська область (Херсон, Цюрупинськ) та Донецька область (Авдіївка, Донецьк).

8. Представництво в місцевих радах (місце проживання)

Попри те, що переважна більшість представників депутатського корпусу, про яких вдалося знайти інформацію, проживає в межах відповідних територіальних громад, поширеним є явище, коли депутати проживають поза межами своїх виборчих округів, причому більшість із тих, хто не проживає в межах округу, обрана за мажоритарними округами.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Результати проведеного моніторингу показали, що зміна заявлених проблем неможлива без комплексного вдосконалення правового поля правового поля, що регламентує порядок обрання та діяльність місцевих обранців.

1. Слід і далі працювати в напрямку вдосконалення законодавства про вибори до місцевих рад, а саме Закону України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів»:

- По-перше, вибір виборчих систем для місцевих виборів слід проводити за участю експертного середовища громадських організацій та з врахуванням пропозицій самих місцевих рад;

- По-друге, обрання виборчої системи слід проводити окремо для кожного адміністративно-територіального рівня, окремо для міст і сіл, тобто рад територіальних громад, та для районів і областей, та відповідно рад спільного представництва інтересів місцевих громад;

- По-третє, при виборі виборчої системи слід обов'язково враховувати практичні результати запровадження попередньої виборчої системи.

2. Для покращення якості роботи депутатів місцевих рад слід вдосконалити законодавство про місцеве самоврядування та статус місцевих депутатів. Перш за все необхідно внести зміни до Закону України «Про статус депутатів місцевих рад»:

- Деталізувати норми про відкритість депутатів, зокрема, зобов'язати місцеві ради оприлюднювати інформацію про біографії та контактні дані депутатів, їх депутатську

діяльність (подані запити та звернення, підготовлені проекти рішень), результати особистого голосування з кожного питання, яке виносилось на сесії, відвідуваність засідань комісій та пленарних засідань сесій;

- Конкретизувати вимоги щодо підзвітності депутата, зокрема прописати чіткіше форми і методи звітування депутатів перед виборцями, часові рамки проведення звітів, загальні вимоги до структури та змісту звіту;

- Докладніше регламентувати прийом депутатами виборців, а саме запровадити вимогу про проведення обов'язкового прийому виборців один раз на місяць в приміщенні місцевої ради, ввести систему контролю реагування депутатів на звернення виборців;

- Прописати норму про міру відповідальності депутата за систематичне невиконання своїх обов'язків та відповідно розробити дієвий механізм відкликання виборцями депутата, що дозволить підвищити рівень політичної відповідальності місцевих обранців.

3. Необхідно активніше працювати в напрямку вдосконалення регламентів місцевих рад, через включення в них норм про практичне застосування вимог законодавства щодо відкритості та підзвітності депутатів місцевих рад, вдосконалення механізмів покращення діалогу депутатів із виборцями, підвищення відповідальності депутатів.

4. Проводити активну просвітницьку роботу як серед виборців, так і серед місцевих обранців задля підвищення рівня їх правової обізнаності про права та обов'язки депутатів місцевих рад, їх повноваження, механізми впливу виборців на депутатів.

МЕТОДОЛОГІЯ

До участі в розробці методології дослідження «Рік після виборів: моніторинг результатів реформи законодавства України про місцеві вибори» були залучені представники всіх організацій проекту. Під час методологічного семінару в лютому 2012 р. була погоджена матриця дослідження, ключові блоки, часові рамки та вибірки, які були типовими для усіх організацій-учасниць проекту.

Опис часу

Моніторинг діяльності депутатів місцевих рад охоплював проміжок часу від листопада 2010 р., тобто від дати оголошення результатів виборів, до квітня 2012 р.

Активна фаза моніторингових заходів тривала в другій половині березня — у травні 2012 р.

Географія

Моніторинг охоплював п'ять областей у різних частинах України: Волинська, Донецька, Закарпатська, Херсонська та Чернігівські області. В кожній області моніторинг стосувався також двох міст — обласного центру та міста районного значення.

Предмет та індикатори

Предметом моніторингу була діяльність депутатів місцевих рад, а саме її частина, що стосувалася комунікації з виборцями та вирішення їхніх проблем.

11 —

	Предмет моніторингу	Норма Закону «Про статус місцевих депутатів»	Індикатори
Для 18 депутатів в кожній області, визначених згідно з вибіркою			
I	Звітування (не рідше одного разу на рік) про свою роботу перед виборцями відповідного виборчого округу, об'єднаннями громадян	Ст.16.1. — 16.2	чи відбувався звіт депутата? як часто звітує депутат? перед ким, де та коли відбувалися звіти? Чи звіт депутата місцевої ради містить відомості: про його діяльність у раді та в її органах, до яких його обрано; про його роботу у виборчому окрузі; про прийняті радою та її органами рішення, про хід їх виконання; про особисту участь в обговоренні, прийнятті та в організації виконання рішень ради, її органів; про особисту участь у виконанні доручень виборців свого виборчого округу.

МЕТОДОЛОГІЯ

I	Повідомлення (не пізніше як за 7 днів) виборців про час і місце проведення звіту	Ст.16.4	вчасність повідомлення виборців про час і місце проведення звіту депутата; спосіб оприлюднення інформації про час і місце проведення звіту депутата.
II	Визначення і оприлюднення днів, годин та місця прийому виборців, інших громадян	Ст.10.1.5	спосіб оприлюднення інформації; доступність цієї інформації для громадян; час та місце проведення прийому громадян (зручність).
II	Ведення регулярного, не рідше одного разу на місяць, прийому виборців	Ст.10.1.5	періодичність проведення прийому громадян; кількість громадян, які побували на прийомі; хто проводить прийом громадян (депутат / його помічник).
III	Оголошення на засіданнях ради та її органів текстів звернень, заяв, пропозицій громадян або їх об'єднань	Ст.19.2.14	кількість; тематика.
III	Депутатський запит	Ст.21.1	кількість; тематика; адресати.
IV	Взаємодія з засобами масової інформації комунальної форми власності та іншими медіа з метою оприлюднення результатів власної депутатської діяльності та інформування про роботу ради в порядку, встановленому відповідною радою	Ст.11.1.4	надання коментарів представникам ЗМІ та інтерв'ю; авторські публікації; проведені прес-конференції; оприлюднені заяви; присутність в соціальних мережах; наявність особистого сайту та / чи блогу.
V	Участь у громадських слуханнях та інших публічних заходах, що стосуються його територіальної громади	Ст.10.1.3	кількість громадських слухань з питань, що стосуються виборчого округу депутата; кількість громадських слухань з питань, що стосуються виборчого округу, участь в яких брав депутат; інші види зустрічей з виборцями.
VI	Підтримка зв'язку з місцевими партійними осередками, які висунули його кандидатом у депутати місцевої ради	Ст.10.1.п.1	входження / вихід до / зі складу депутатських груп і фракцій; публічне пояснення причин виходу зі складу депутатських груп і фракцій та входження до складу інших фракцій та депутатських груп.
Для всіх депутатів			
VII	Ідентифікація виборцями депутата, обраного від їхнього округу до складу місцевої ради		Чи знаєте Ви депутата місцевої ради від Вашого виборчого округу?
VIII	Де проживає депутат від округу (на території округу, територіальної громади чи за її межами)		Місце постійного проживання депутата, що представляє виборчий округ на території свого виборчого округу; на території відповідної громади; за межами територіальної громади, депутатом ради якої є депутат.

Типи місцевих рад

Для моніторингового аналізу в кожній із областей було взято три різні адміністративно-територіальні одиниці: область, місто-обласний центр та місто районного значення. Відповідно, об'єктами дослідження стали депутати таких місцевих рад:

— обласних:

- Волинської,
- Донецької,
- Закарпатської,
- Херсонської,
- Чернігівської;

— міських — обласних центрів:

- Донецької,
- Луцької,
- Ужгородської,
- Херсонської,
- Чернігівської;

— міських (міст районного значення):

- Авдіївської,
- Виноградівської,
- Ківерцівської,
- Ніжинської,
- Цюрупинської.

Вибірка моніторингу («мажоритарники» / «списочники», партійна приналежність)

В кожній раді для моніторингу було обрано шість депутатів, з них половина тих, хто обирався на основі пропорційної системи, половина — обраних на основі мажоритарної системи. Загалом було відібрано для моніторингу 90 депутатів, з них половина обраних за партійними списками, а половина в одномандатних округах (в кожній облас-

ті було відібрано 18 осіб, з них 9 обраних за партійними списками та 9 обраних в одномандатних округах).

Відбір депутатів відбувався на основі покрокової вибірки по алфавітному переліку місцевих депутатів кожної місцевої ради окремо для тих, хто був обраний в багатомандатному та одномандатному округах.

Величина кроку визначалася для кожної ради окремо за формулою $K=3k/6$ (де «К» — крок вибірки, «3к» — загальна кількість депутатів). Відбір депутатів для моніторингу розпочинався з номера, який дорівнював $1/3$ кроку вибірки.

У випадку, коли згідно з кроком вибірки випадав депутат, висунутий тією ж політичною силою, що попередній, для моніторингу обирався наступний за списком депутат. Якщо ж наступний депутат також представляв політсилу, представник якої вже був обраний для моніторингу, обирався депутат, попередній перед тим, на кого вказував крок вибірки.

У випадку, якщо та чи інша політична сила отримала на місцевих виборах переважну більшість голосів або її представництво було доволі значним, для моніторингу обиралася пропорційна кількість представників цієї партії.

У випадку, якщо до моніторингу потрапляли депутати, які одночасно виконують керівні обов'язки або у сфері виконавчої влади, або очолюють місцеві ради, тоді за погодженням з місцевою організацією відбувалося зміщення кроку вибірки за принципом, описаним у попередньому пункті.

Вибірка депутатів

Волинська обл.:
Луцька міська рада

«Мажоритарники»		
3	Боруцький Святослав Юрійович	Свобода
11	Козюра Андрій Григорович	Наша Україна
18	Пиза Олександр Зіновійович	Фронт змін
«Списочники»		
3	Бунда Наталія Петрівна	Батьківщина
11	Лаба Леонід Михайлович	Партія регіонів
19	Самуляк Володимир Іванович	Батьківщина

Ківерцівська міська рада

«Мажоритарники»		
2	Гетманчук Сергій Анатолійович	Наша Україна
7	Мельничук Олександр Андрійович	Батьківщина
11	Смірнова Іоланта Борисівна	Сильна Україна
«Списочники»		
2	Вронський Олександр Станіславович	Свобода
7	Квач Андрій Степанович	Батьківщина
12	Семенюк Леонтій Степанович	Батьківщина

Волинська обласна рада

«Мажоритарники»		
5	Валіхновський Любомир Дмитрович	Собор
18	Загрева Борис Юхимович	Єдиний центр
31	Радчук Віктор Миколайович	Батьківщина
«Списочники»		
5	Блінова Валентина Миколаївна	Батьківщина
20	Кошельник Валентин Іванович	Фронт змін
32	Пронь Петро Якович	Партія регіонів

*Донецька обл.:**Донецька міська рада*

«Мажоритарники»		
5	Вайнштейн Аркадій Леонідович	Партія регіонів
20	Кортунов Геннадій Федорович	Партія регіонів
35	Савкіна Оксана Вікторівна	Партія регіонів
«Списочники»		
4	Бережний Володимир Анатолійович	КПУ
20	Кривко Андрій Олександрович	Партія регіонів
37	Сазонов Дмитро Валентинович	Сильна Україна

Авдіївська міська рада

«Мажоритарники»		
2	Воронін Володимир Михайлович	Партія регіонів
8	Клешня Григорій Григорович	Партія регіонів
13	Проннін Валерій Володимирович	Партія регіонів
«Списочники»		
2	Волкова Ольга Іванівна	КПУ
8	Макаров Олександр Андрійович	Партія регіонів
12	Полтородня Олександр Вікторович	Сильна Україна

Донецька обласна рада

«Мажоритарники»		
10	Бабешко Олексій Анатолійович	Партія регіонів
40	Каїра Микола Іванович	Партія регіонів
70	Придворов Вадим Анатолійович	Партія регіонів
«Списочники»		
8	Бідьовка Володимир Анатолійович	КПУ
37	Курганов Андрій Анатолійович	Сильна Україна
70	Сисюк Олександр Миколайович	Партія регіонів

Вибірка депутатів

Закарпатська обл.:
Ужгородська міська рада

«Мажоритарники»		
3	Бадида Василь Васильович	Українська партія
13	Жменяк Віра Семенівна	Єдиний центр
23	Оксьон Юрій Юрійович	Партія «Зелені»
«Списочники»		
3	Бобіта Віктор Амброзійович	Партія регіонів
13	Король Світлана Ігнатівна	ЕКО+25%
23	Станкович Михайло Михайлович	«Батьківщина»

Виноградівська міська рада

«Мажоритарники»		
2	Бушко Василь Іванович	Партія регіонів
8	Івашко Артур Іванович	Партія регіонів
15	Телеп'янович Михайло Юрійович	Єдиний центр
«Списочники»		
2	Боршош Іван Іванович	Єдиний центр
8	Кудрон Золтан Емілович	Партія угорців України
14	Сіладі Ольга Мар'янівна	Партія регіонів

Закарпатська обласна рада

«Мажоритарники»		
6	Браер Йосип Йосипович	Єдиний центр
24	Курах Іван Ілліч	Батьківщина
43	Свищо Ігор Йосипович	Партія регіонів
«Списочники»		
6	Біров Єлизавета Іванівна	Єдиний центр
24	Ковач Микола Миколайович	Партія угорців України
43	Стрижак Андрій Андрійович	Партія регіонів

Херсонська обл.:
Херсонська міська рада

«Мажоритарники»		
4	Білоножков Володимир Олександрович	Партія регіонів
17	Козаков Ігор Володимирович	Партія регіонів
29	Назарян Євген Григорович	Батьківщина
«Списочники»		
4	Бузін Олег Володимирович	УДАР
17	Маршак Ростислав Михайлович	Партія регіонів
31	Трамбовецький Віктор Дмитрович	«Третя сила»

Цюрупинська міська рада

«Мажоритарники»		
2	Бушко Олександр Миколайович	Партія регіонів
8	Карпунін Юрій Юрійович	КПУ
15	Скибінський Олександр Анатолійович	Батьківщина
«Списочники»		
2	Бетев В'ячеслав Веніамінович	Фронт Змін
8	Іванова Тетяна Сергіївна	УДАР
14	Посередніков Юрій Павлович	КПУ

Херсонська обласна рада

«Мажоритарники»		
5	Вітренко Наталія Миколаївна	Партія регіонів
20	Мерзлов Вадим Миколайович	Народна партія
34	Тимошенко Валерій Володимирович	КПУ
«Списочники»		
5	Кіщенко Сергій Олександрович	КПУ
19	Шевченко Валерій Миколайович	Партія регіонів
33	Дяченко Олег Миколайович	Батьківщина

Чернігівська обл.:*Чернігівська міська рада*

«Мажоритарники»		
4	Гармаш Павло Миколайович	Фронт Змін
12	Кухар Владислав Валерійович	Батьківщина
20	Стах Артем Юрійович	Партія регіонів
«Списочники»		
3	Бережний Віктор Миколайович	Громадянська солідарність
9	Мороз Олег Володимирович	Фронт Змін
20	Тарасовець Юрій Миколайович	УДАР

Ніжинська міська рада

«Мажоритарники»		
3	Борисенко Олександр Григорович	Батьківщина
11	Багнюк Олександр Володимирович	Партія Зелених України
19	Самойленко Олександр Григорович	Сильна Україна
«Списочники»		
3	Божко Анатолій Федорович	Народна партія
11	Косенко Микола Григорович	Батьківщина
22	Шейко Надія Володимирівна	Партія регіонів

Чернігівська обласна рада

«Мажоритарники»		
6	Веселий Олександр Дмитрович	Сильна Україна
23	Кулініч Петро Іванович	Партія регіонів
42	Фесак Василь Петрович	Комуністична
«Списочники»		
6	Герасименко Василь Петрович	Комуністична партія України
23	Мельник Анатолій Іванович	Партія регіонів
41	Тандура Володимир Миколайович	Соціалістична партія України

З 45 депутатів, відібраних для моніторингу, 18 були висунуті від Партії регіонів, 7 від ВО «Батьківщина», 4 від «Єдиного центру», 3 від КПУ, 3 від «Сильної України», 2 від «Нашої України», 2 від Фронту змін, по 1 від «Народної партії», партії «Зелені», «Партії

Зелених України», ВО «Свобода», партії «Собор» та Української партії.

З 45 депутатів-«списочників» для моніторингу відібрано від Партії регіонів 12 осіб, від ВО «Батьківщина» — 8, від КПУ —

6, від партії «Сильна Україна» — 3, від партії УДАР — 3, від партії «Фронт Змін» — 3, від партії «Єдиний центр» — 2, від КМКС «Партія угорців України» — 2, по одній особі від партій «Третя сила», «ЕКО+25%», «Народна партія», «Громадянська солідарність», ВО «Свобода» та СПУ.

Джерела інформації

Джерелами інформації для дослідження слугували:

Місцеві газети: системне вивчення підшивок газет – пошук статей, інтерв'ю, коментарів, заяв депутатів або хоча б згадок про їхню діяльність. Для моніторингу в кожному регіоні були обрані найбільш поширені газети.

Мережа інтернет: моніторинг обраних сайтів через вбудовані пошукові системи, пошук іншої релевантної інформації (звіти, графіки прийому громадян, місце проживання, зміни партійної належності тощо) через пошукову систему Google, пошук особистих сторінок депутатів у соціальних мережах через пошукові двигуни цих мереж (facebook.com, vk.com, odnoklassniki.ua).

Для моніторингу були обрані веб-сайти місцевих рад, а також місцеві інтернет-медіа.

Інформаційні стенди, розклади, вивіски в приміщеннях рад: безпосереднє ознайомлення, спостереження.

Інформаційні стенди, розклади, вивіски, таблички в приміщеннях громадських приймалень: безпосереднє ознайомлення, спостереження.

Інформація, розміщена в приміщеннях місцевих осередків партій: безпосереднє ознайомлення, спостереження.

Протоколи, стенограми та рішення сесій місцевих рад: через запити на інформацію, після невдач, якщо вони були, через інші канали (знайомі депутати, апарат та працівники рад тощо).

Інформація від депутатів, їхніх помічників, керівників установ та організацій: офіційні запити, особисті чи телефонні розмови з вказаними особами.

Інформація від громадських діячів та експертів, представників ОСН-ів: особисте спілкування, індивідуальні консультації, тематичні круглі столи.

Громадська думка: вуличне опитування громадян віч-на-віч.

Моніторингові заходи

Вивчення ЗМІ (місцеві газети – приватні та комунальні, інтернет-сайти).

Вивчення протоколів сесій місцевих рад. Безпосереднє спілкування з депутатами місцевих рад.

Вивчення стендів, вивісок, розкладів в приміщеннях місцевих рад.

Опитування громадян на предмет їхньої обізнаності з роботою депутатів місцевих рад.

Обмеження

Репрезентативність вибірки: вибірка депутатів для моніторингу є доволі невеликою, тому робити екстраполяцію висновків дослідження на весь депутатський корпус слід дуже обережно.

Важкодоступність інформації про депутатську діяльність: значна частина інформації недоступна у відкритих джерелах, таких як сайти місцевих рад. Для отримання докладної інформації про роботу депутатів довелося подавати інформаційні запити в місцеві ради та до кожного з депутатів.

Обмеженість інформації в місцевих радах: апарати місцевих рад часто не володіють повною інформацією про діяльність їхніх депутатів, а самі місцеві обранці, не маючи належного штату помічників, не ведуть статистику і облік своєї діяльності.

Репрезентативність відібраних для вивчення ЗМІ: відібрані для моніторингу ЗМІ є найбільш популярними, проте не висчерпують собою всього спектру місцевих ЗМІ, що дає підстави припустити, що частина медіа-активності депутатів залишилась поза межами моніторингових заходів.

Упередженість, тенденційність ЗМІ: частота висвітлення діяльності тих чи інших депутатів у ЗМІ, особливо приватних, залежить від політичної орієнтації власника того ЗМІ.

Можлива неточність інформації: у деяких випадках немає можливості перевірити достовірність наданої інформації з інших джерел, тому можливі неточності та спотво-

МЕТОДОЛОГІЯ

рення певних даних. Наприклад, за відсутності журналів обліку громадян доводиться вірити на слово депутатам щодо кількості громадян, прийнятих ними. Також неможливо перевірити зміст деяких звітів, оскільки вони відбулися у формі прес-конференцій або зустрічей з виборцями без жодної фіксації в газетах або електронних ЗМІ.

Неможливість врахування неформальної активності депутатів: певні види неформальних зв'язків депутатів з виборцями (зустрічі, участь у різного роду заходах, надання допомоги виборцям тощо) не були враховані у звіті, оскільки вони не фіксуються документально і згадки про них не потрапляють до ЗМІ.

Труднощі

Доступ до інформації. Проведення моніторингових заходів виявило значні проблеми у виконанні місцевими радами положень Закону України «Про доступ до публічної інформації»: всупереч нормам цього закону у більшості рад, обраних для моніторингу, виникли проблеми з отриманням потрібної ін-

формації (особливо це стосується протоколів засідань місцевих рад). Дуже часто протоколи та стенограми не існують в електронному вигляді, а лише в паперовому, і ознайомитися з ними можна лише в приміщенні ради. Були поодинокі випадки, коли вказані документи взагалі не були підготовані.

Відсутність інформації про депутатську діяльність в місцевих радах. Надзвичайно поширеним явищем є відсутність в міських радах інформації про графіки депутатських прийомів виборців: не фіксується інформація про перебіг звіту депутатів перед виборцями, а також інформація про клопотання виборців.

Ігнорування звернень щодо надання елементарної інформації (години прийому депутата) в місцевих осередках партій: на неодноразові звернення до працівників регіональних осередків партій з проханням надати інформацію про діяльність депутатів відповіді не надходили.

Певна закритість депутатів місцевих рад щодо надання інформації про свою діяльність.

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ПО ОБЛАСТЯХ

Моніторинг діяльності депутатів місцевих рад Волинської області:

Волинська обласна, Луцька міська, Ківерцівська міська ради

Центр політичного аналізу та виборчого консалтингу
Михайло ШЕЛЕП, Марія ДОМАНСЬКА, Дмитро БЕЗВЕРБНИЙ

I. Висновки

Проведений моніторинг діяльності депутатів трьох місцевих рад Волинської області дав чимало інформації для вивчення та аналізу. Перше, що стало зрозуміло ще під час моніторингу, — інформація про діяльність депутатів місцевих рад є важкодоступною. Попри те, що кожна з місцевих рад, які були об'єктами моніторингу, має власний веб-сайт, не вся необхідна для аналізу інформація там розміщується. Фактично лише сайт обласної ради може задовольнити потреби відвідувачів, які шукають інформацію про депутатів. В цій ситуації дуже корисним виявився громадський інтернет-ресурс «Твій місцевий депутат. Волинська область» (<http://deputat.volyn.ua>), на якому було зведена уся публічна інформація про депутатів. Певною проблемою є і неpubлічність самих місцевих народних обранців, оскільки більше половини з них не відповіли на запит громадської організації.

Отримані в ході дослідження результати засвідчили проблеми, що простежуються у роботі всіх місцевих обранців. За більшістю критеріїв, які використовувались в дослідженні, робота місцевих обранців далека до досконалої. Депутати здебільшого не виконують навіть мінімальних вимог, визначених для них законодавством: не звітують раз на рік, мало активні в спілкуванні з виборцями, несповна використовують механізми та інструменти депутатської діяльності. Окрім цих питань було відмічено інші недоліки в роботі депутатів: слабка активність під час роботи депутатських комісій, голосування за іншого депутата.

Фактично багато депутатів є пасивними і не захищають інтереси виборців. Це

стосується як депутатів-«мажоритарників», так і обраних за партійними списками. Хоча «списочники» в деяких аспектах працюють краще від своїх колег.

Попри непогані показники висвітлення у ЗМІ виборці мало орієнтуються в тому, хто саме представляє їх в органах місцевого самоврядування. Вже через півтора року після виборів громадяни не пам'ятають, кого саме вони обрали в конкретну місцеву раду. Крім того, виборці не бачать відмінностей в діяльності депутатів та міського голови. Самі мешканці міст є переважно пасивними і не звертаються по допомогу до депутатів місцевих рад.

Суттєвого покращення роботи депутатів місцевих рад від зміни виборчої системи, що мало проявитися у більшій підзвітності та відповідальності обранця перед виборцями, не відбулося. Переважно результати роботи кожного з депутатів залежать від його особистої активності, власних ресурсів і можливостей та партійної приналежності.

Але разом з тим, виявилось, що чимало проблем в роботі депутатів зумовлено не врегульованістю окремих питань. Наприклад, місцеві ради не визначили механізмів та строків звітування депутатів. Також не ведеться контроль за прийомом виборців і результатами розгляду звернень. Досі залишається актуальним питання підвищення рівня обізнаності депутатів місцевих рад зі своїми правами та можливостями. Також є потреба в розширенні можливостей доступу громадян до інформації про депутатів.

Отже, проблеми в роботі депутатів місцевих рад існують як на нормативному, так і на особистісному рівні. І зміна вибор-

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ПО ОБЛАСТЯХ

чої системи ніяким чином не вплинула на розв'язання цих проблем.

За умови відсутності дієвого механізму підзвітності та можливості відкликання депутата мажоритарна система виборів дозволила послабити позиції певних партій. Але на покращення якості роботи депутатського корпусу це не вплинуло. Тому запровадження змішаної системи виборів для місцевих рад очікуваних результатів не принесло. Щоб покращити якість роботи депутатів місцевих рад, слід вдосконалити законодавство про місцеве самоврядування та про статус місцевих депутатів, а також прийняти ряд нормативних актів на рівні самих рад.

II. Методологія

Для аналізу в регіоні було взято три різні адміністративно-територіальні одиниці: область, обласний центр та місто районного значення, тож об'єктами для вивчення стали депутати відповідних місцевих рад: Волинської обласної, Луцької міської та Ківерцівської міської.

В кожній раді для моніторингу було обрані шість депутатів, з них 3 обрані на основі пропорційної системи, 3 — на основі мажоритарної системи. Загалом в області для моніторингу відібрано 18 депутатів (9 — обраних за партійними списками, 9 — обраних в одномандатних округах).

Таблиця 1. Депутати місцевих рад Волинській області, які згідно з вибіркою були включені до моніторингу

Назва ради	Спосіб обрання	ППП депутата	Партія, від якої висувався
Волинська обласна рада	«Мажоритарники»	Валіхновський Любомир Дмитрович	УРП «Собор»
		Загрева Борис Юхимович	Єдиний центр
		Радчук Віктор Миколайович	ВО «Батьківщина»
	«Списочники»	Блінова Валентина Миколаївна	ВО «Батьківщина»
		Кошельник Валентин Іванович	Фронт змін
		Пронь Петро Якович	Партія регіонів
Луцька міська рада	«Мажоритарники»	Бунда Наталія Петрівна	ВО «Батьківщина»
		Лаба Леонід Михайлович	Партія регіонів
		Самуляк Володимир Іванович	ВО «Батьківщина»
	«Списочники»	Боруцький Святослав Юрійович	ВО «Свобода»
		Козюра Андрій Григорович	Наша Україна
		Пиза Олександр Зіновійович	Фронт змін
Ківерцівська міська рада	«Мажоритарники»	Гетманчук Сергій Анатолійович	Наша Україна
		Мельничук Олександр Андрійович	ВО «Батьківщина»
		Смірнова Іоланта Борисівна	Сильна Україна
	«Списочники»	Вронський Олександр Станіславович	ВО «Свобода»
		Квач Андрій Степанович	ВО «Батьківщина»
		Семенюк Леонтій Степанович	ВО «Батьківщина»

Отже, моніторинг стосувався 7 депутатів від ВО «Батьківщина», 2 — Партії регіонів, 2 — Фронту змін, 2 — Нашої України, 2 — ВО «Свобода» та по одному від Сильної України, Єдиного центру, УРП «Собор».

Для моніторингу волинського інформаційного простору було відібрано 7 регіональних засобів масової інформації: інтернет-видання «Волинські новини», «Волинський

інформаційний портал» та «Волинська правда», обласні друковані видання «Волинь-нова» та «Волинська газета», а також луцька міська комунальна газета «Луцький замок» і ківерцівська районна газета «Вільним шляхом».

Серед обмежень, з якими стикнулися виконавці проекту, — певна закритість інформації про діяльність депутатів місцевих

рад. Більшість інформації недоступна у відкритих джерелах, як от сайти місцевих рад. Для отримання докладної інформації про роботу депутатів довелося подавати інформаційні запити в місцеві ради та до кожного з депутатів. Обмеженням було й те, що апарати місцевих рад не володіють повною інформацією про діяльність їхніх депутатів, а самі місцеві обранці, не маючи належного штату помічників, не ведуть статистику і облік своєї діяльності. До перешкод в процесі реалізації дослідження варто віднести певну закритість депутатів місцевих рад щодо надання інформації про свою діяльність. Більшість депутатів не відповіла на письмові звернення.

III. Результати моніторингу

Моніторинг показав, що діяльність депутатів місцевих рад є дуже багатогранною та різноплановою. Це пов'язано як з переліком обов'язків та повноважень, якими наділені депутати місцевих рад, так і зі специфікою роботи «на місцях», в безпосередній близькості до виборців. Охопити ж за кілька місяців реалізації проекту весь спектр депутатської роботи було неможливо. Тому дослідження проводилось лише щодо кількох пріоритетних напрямків. Отримані результати слід сприймати як дослідження окремих тенденцій та ключових напрямків депутатської діяльності.

Результати проведеного моніторингу свідчать про наступне:

1. Звітування депутатів місцевих рад перед виборцями про виконану роботу за рік є популярною, але не загальноприйнятною практикою. Попри те, що згідно з законом депутати зобов'язані звітувати щорічно, ця норма часто не виконується. Одна із причин — неврегульованість як на рівні законодавства, так і на рівні рішень місцевих рад процедури звітування. Здебільшого депутати вважають, що їх інтерв'ю, оприлюднене в ЗМІ, чи будь-яка зустріч з виборцями і є звітом. З 18 депутатів лише 5 підготувало та оприлюднило звіт про свою роботу. Варто зазначити, що 4 з них — це депутати-«списочники». Жоден з депутатів не провів публічну зустріч-звітування, як того вимагає закон.

2. Для прийому громадян місцевим депутатам кожна з рад виділяє необхідне приміщення. Здебільшого складається окремий графік прийомів, де кожному з депутатів встановлюється день та час прийому виборців, наприклад, у Волинській обласній та Ківерцівській міській рада. В Луцькій міській раді таке чергування встановлюють фракції. Окремі громадські приймальні мають лише кілька депутатів. Так, з числа депутатів, що потрапили до вибірки, лише двоє з Луцької міської ради мають власні приймальні. Інші депутати здійснюють прийом або в офісах політичних партій, або ж на роботі. Місцеві обранці здебільшого не ведуть облік прийнятих громадян, тому невідомо, наскільки ефективно відбуваються ці прийоми. Спосіб обрання не впливає на прийом виборців; кількість проведених прийомів громадян залежить від популярності партії, яку представляє депутат, його особистої активності та фінансових можливостей.

3. Як показав аналіз протоколів засідань сесій місцевих рад, депутати неоднаково активні у використанні таких механізмів депутатської діяльності, як подання запитів та звернень. Так, з 18 депутатів третина взагалі ні разу не озвучувала жодного запиту. Така пасивність однаковою мірою стосується депутатів, обраних за мажоритарною та пропорційною системою, хоча «списочники» все-таки подали більшу кількість запитів.

4. Моніторинг визначених засобів масової інформації на предмет висвітлення діяльності депутатів місцевих рад підтвердив попередні тенденції. Депутати місцевих рад, які ведуть активну політичну діяльність, беруть участь у різноманітних публічних заходах, подають значну кількість запитів і звернень, часто згадуються у місцевих ЗМІ. Тут вже частка згадувань більшою мірою пов'язана із партійною діяльністю депутатів, які озвучували чи представляли не лише свою думку, а й позицію певної політичної групи чи фракції. Відповідно, депутати, які представляють малопотужні політичні сили чи не підтримують сталого зв'язку з партією, були менш згадувані.

5. Участь депутатів у громадських слуханнях та інших публічних заходах не є сильною стороною більшості депутатів з

вибірки. Ті депутати, що займають керівні посади в партійних структурах, є найбільш активними в публічній сфері. Це депутати, які обиралися за списком партії. Саме вони найчастіше виступають на мітингах та зборах громадян, беруть участь у різноманітних публічних заходах. «Мажоритарники» переважно працюють непублічно, менше уваги приділяючи зв'язкам з громадськістю. Їхня робота більше полягає в особистих зустрічах з виборцями.

6. Оскільки партії були єдиним суб'єктом висування кандидатів на місцевих виборах 2010 року, то всі без винятку депутати в тій чи іншій мірі прив'язані до них. З 18 вибраних для моніторингу депутатів за звітний період жоден не змінив фракційної та партійної приналежності. Разом з тим, не всі депутати брали активну участь у діяльності партії. Особливо це стосується депутатів, політичні партії яких є малоактивні та малопопулярні. Також привертає увагу і той факт, що депутати-«мажоритарники» частіше займали окрему позицію при певних принципових голосуваннях. Однак, якщо аналізувати діяльність усього депутатського корпусу трьох місцевих рад, то слід зазначити значний відсоток міжфракційних переходів та зміни політичної позиції у депутатів, що суттєво міняє партійну палітру місцевих рад, сформовану за результатами виборів.

7. Результати опитування показали доволі низький рівень обізнаності виборців з діяльністю депутатів трьох місцевих рад. Виборці або нічого не чули про діяльність своїх депутатів, або ж плутають їх з міськими головами та очільниками рад. Не знаючи своїх депутатів, виборці не звертаються до них та не цікавляться їхніми звітами. Не володіючи інформацією про роботу обранців, виборці не можуть позитивно оцінити їх. Через це й має місце загальне невдоволення діяльністю депутатів місцевих рад.

8. В деякому аспекті змішана виборча система дозволила місцевим громадам та мешканцям округів отримати своїх конкретних представників в радах. Однак це не мало значного впливу на збільшення представництва мешканців відповідних округів. В усіх трьох радах половина або більше депутатів-

«мажоритарників» проживає за межами округу, від якого були обрані. Хоча разом з тим абсолютна більшість депутатів проживає в тих населених пунктах та районах, на які поширюється компетенція відповідної місцевої ради. Тому більшість депутатів повинні добре орієнтуватися в проблемах місцевої громади.

1. Звітування депутатів про свою роботу

Хоча законодавство вимагає від депутатів місцевих рад мінімум раз на рік прозвітувати перед виборцями про свою діяльність, більшість обранців ігнорує цю норму. З 18 депутатів з вибірки менше третини підготували звіти, але жоден з них не організував публічного звіту перед виборцями.

Зібрана під час моніторингу інформація свідчить про те, що депутати віддають перевагу опосередкованому звітуванню, тобто за посередництвом місцевих ЗМІ, як то телебачення, газети, інтернет-сайти. Найлегше в такій ситуації депутатам Луцької міської та Волинської обласної ради, яких обласна телерадіокомпанія почергово запрошувала до участі в спеціальній програмі. В той же час, зустрічі із виборцями округу організували лише деякі обранці. Часто депутати не до кінця розуміли суть звітування, а тому до звітів відносили й прості зустрічі з виборцями.

Якщо розглядати ситуацію у Волинській обласній раді, то починаючи з 2012 р. її депутати мають можливість звітувати перед виборцями за посередництвом телебачення. Для цього обласна рада уклала договір з Волинською обласною телерадіокомпанією, яким передбачено виробництво та трансляції телепередачі «Ваш депутат». Депутати Пронь П. Я., Блінова В. М., Загрева Б. Ю. та Валіхновський Л. Д. уже скористалися такою можливістю. Депутати Кошельник В. І. та Радчук В. М. не з'явилися на зйомки програми. Усі випуски цієї телепрограми, як і графік виступу депутатів, можна подивитися на сайті облради (<http://volynrada.gov.ua/node/28507>). Анонс про виступ того чи іншого депутата можна дізнатися в програмі телеканалу «Нова Волинь».

Друкований текст звіту оприлюднила лише депутат Блінова В. М., яка роз-

містила свій звіт на сайті облради та на сайті «Твій місцевий депутат. Волинська область» (http://deputat.volyn.ua/dep/zvity_deputa/1322817494_4074.html). Активна п. Блінова і в проведенні зустрічей-звітів з виборцями. Так, депутатка хоч і була обра- на за партійним списком ВО «Батьківщина», водночас, згідно з рішенням бюро обласної партійної організації закріплена за Старовижівським районом, в селах якого (наприклад, Грабове, Сереховичі) проводила відповідні зустрічі з виборцями. Її публікації-звіти про роботу регулярно (1 раз на півроку) друкуються на сторінках Старовижівської районної газети «Сільські новини», а також у блогах на сайтах Волинської обласної ради та «Твій місцевий депутат». Серед інших депутатів лише Валіхновський Л. Д., за його словами, звітував про свою діяльність перед виборцями один раз на 6 місяців у приміщенні Турійської центральної районної лікарні.

Аналогічна ситуація простежується і в Луцькій міській раді. Глядачі каналу «Нова Волинь» можуть дізнатись про діяльність депутатів міської ради завдяки телепрограмі «Луцький депутат». Депутати Козюра А. Г., Боруцький С. Ю., Пиза О. З., Бунда Н. П. та Самуляк В. І. вже скористались такою можливістю. Виступ депутата Лаби Л. М. планується. Всі випуски цієї телепрограми можна подивитись на сайті Луцької міської ради (www.lutsk.ua/video-news/programa-luckiy-deputat). Проте, на відміну від облради, на цьому сайті немає графіку виступу депутатів. Анонс про участь того чи іншого обранця громади подається як окрема новинка в рубриці «Анонс подій» та в програмі телеканалу «Нова Волинь».

Ніхто з вибраних депутатів Луцької міської ради не організував зустрічі безпосередньо для депутатського звітування. Депутати лише оприлюднювали свій звіт про діяльність в місцевих ЗМІ. Проте і це з 6 досліджуваних нами депутатів міськради обласного центру зробило лише двоє: Козюра А. Г. та Боруцький С. Ю. Ознайомитись з цими звітами можна на сайті міської ради (<http://www.lutsk.ua/actual/deputati-zvituyut>) та на сайті «Твій місцевий

депутат. Волинська область» (http://deputat.volyn.ua/dep/zvity_deputa/1321194948_9897.html та http://deputat.volyn.ua/dep/zvity_deputa/1323060104_3522.html). Хоча звіт депутата Боруцького більше нагадує звіт фракції, яку очолює депутат.

Дехто з депутатів своїми публічними звітами помилково вважають інтерв'ю, дані місцевим ЗМІ. Так, Бунда Н. у відповіді на запит вказала, що її звіти опубліковані в двох місцевих газетах, маючи на увазі саме її інтерв'ю.

Ситуація зі звітуванням депутатів Ківерцівської міської ради дещо інша. Всі вони звітували усно перед виборцями свого округу або, у випадку депутатів-«списочників», під час засідання фракції або на партійних зборах. Щоправда, інформація про такі заходи в публічних джерелах відсутня. Наприклад, Смірнова І. у відповіді на запит запевняла, що повідомляла виборців про своє звітування в усній та письмовій формі (шляхом поширення оголошень у житлових будинках та квартирах виборців).

З 6 досліджуваних депутатів тільки 2 (Вронський О. С. та Смірнова І. Б.) опублікували свої звіти на неформатному сайті м. Ківерці (<http://www.kivertsi.in.ua/townnews/index.php?n=564> та <http://www.kivertsi.in.ua/townnews/index.php?n=564>). Також ці звіти можна знайти на сайті «Твій місцевий депутат. Волинська область». Зазначимо також, що на неформатному сайті м. Ківерці та «Твій місцевий депутат. Волинська область» можна знайти звіт фракції Батьківщина Ківерцівської міськради (<http://www.kivertsi.in.ua/townnews/index.php?n=610> та http://deputat.volyn.ua/dep/zvity_deputa/1327409859_4081.html).

Ще двоє обранців громади («списочники» Семенюк Л. С. та Квач А. С.) планували опублікувати свої звіти на офіційному сайті Ківерцівської міської ради в травні 2012 р., але поки ще цього не зробили. Депутати-«мажоритарники» Гетманчук С. А. та Мельничук О. А. не підготували своїх письмових звітів.

2. Депутатські приймальні та прийоми громадян

Організація прийомів громадян є для депутатів одним із способів дізнатися про

реальні проблеми виборців. Але не всі депутати сповна працюють в цьому напрямку. Особистих приймалень депутатів дуже мало. Здебільшого апарати місцевих рад складають графіки прийомів громадян та виділяють для цього окреме приміщення. Але і в таких ситуаціях не всі депутати сумлінно виконують свою роботу. Дещо легше тим депутатам, які активно співпрацюють з партією — останні влаштовують відповідні приймальні у своїх офісах. Та здебільшого прийом громадян ведеться хаотично, а тому важко визначити, наскільки він ефективний, адже окрім кількісних показників прийому виборців слід ще й аналізувати, як порушені проблеми і питання вирішувались на практиці.

Приймальні депутатів місцевих рад працюють по-різному. Зазвичай депутати облаштовують свої приймальні в офісах політичних партій, до яких вони належать, або ж проводять прийом громадян в приміщеннях органів місцевого самоврядування. Централізовані прийоми громадян ведуться лише у Волинській обласній раді, де складено окремий графік прийомів, що розміщений на сайті облради. Депутати мають дотримуватись цього графіку.

Так, Валіхновський Л. Д., що був обраний від мажоритарного округу в Турійському районі, проводить прийом виборців в себе на робочому місці в кабінеті завідуючого відділенням у Турійській районній лікарні в перший понеділок щомісячно від 09:00 до 15:00. Прийом громадян депутат проводить особисто. За період депутатської діяльності на прийомі в депутата побувало 56 громадян. Крім того, за словами депутата, спілкування з виборцями в нього проходить щодня.

Інший «мажоритарник» Загрева Б. Ю., який працює в Києві, згідно з графіком прийому громадян першого понеділка кожного місяця приймає виборців в приміщенні Локачинської районної ради (сmt. Локачі, вул. Миру, 37). А Радчук В. М. своїх виборців приймає кожного другого вівторка місяця в Громадській приймальні «ВО «Батьківщина» в місті Ковелі по вул. С. Бандери, 9 від 10:00 до 15:00.

З депутатів-«списочників» найактивніше прийом виборців проводить Блінова В. М.

Ця депутатка прийом громадян здійснює як у приміщенні Старовижівської районної ради (сmt. Стара Виживка, пл. Миру, 3), так і в громадській приймальні Старовижівської районної партійної організації «Батьківщина» (сmt. Стара Виживка, Незалежності, 48). На Старовижівщині пані Блінова проводить прийом у першу та третю п'ятницю щомісячно від 10:00 до 15:00. Крім того, зустрічі з виборцями депутатка проводить у громадській приймальні обласної партійної організації ВО «Батьківщина» (м. Луцьк, вул. Шопена, 13). Як правило, прийом здійснює особисто. Але є й помічник, який працює на громадських засадах. На особистому прийомі в депутатки за півтора року роботи побувало більше п'ятдесяти людей. Були також колективні звернення від працівників підприємств «Ківерціліс» та «Маневичіліс» (з приводу реформування «Волиньоблагролісу»), жителів Самарівської та Велимчанської сільських рад Ратнівського району (з приводу реорганізації сільських дільничних лікарень).

В місті свого проживання приймає виборців й депутат Кошельник В. І., місцем прийому громадян в якого визначено м. Володимир-Волинський, вул. Володимира Великого, 48 а. Тут депутат здійснює прийом двічі на місяць — в першу і третю п'ятницю місяця від 9:00 до 11:00. Натомість депутат Пронь Петро Якович своїх виборців приймає в другий понеділок місяця в приміщенні обласної ради за адресою м. Луцьк, вул. Київський майдан, 9, каб.530.

У депутатів Луцької міської ради дещо інший підхід. Централізованого графіку прийому громадян немає. Водночас у міськраді є окреме приміщення, що служить громадською приймальнею для всіх депутатів Луцької міської ради. Прийом там здійснюється почергово депутатами від різних фракцій. Разом з тим, депутати Луцької міської ради мають власні громадські приймальні або ж використовують офіси своїх політичних сил. Так, Боруцький С. Ю. та Пиза О. З. використовують офіси політичних сил, а саме ВО «Свобода» та «Фронт змін» відповідно. Особисту громадську приймальню в місті Луцьку має депутат Козюра А. Г. (м. Луцьк, вул. Коперника, 8а, каб. №1 (4 поверх).

Депутати-«мажоритарники» намагаються відкривати власні приймальні та території виборчого округу. Так, приймальня депутатики Бунди Н. діє на території округу в Будинку культури мікрорайону Вересневе, за адресою вул. Корольова, 10, в якій здійснює прийом виборців у перший вівторок та останній четвер місяця. А Лаба Л. свою громадську приймальню відкрив за адресою пр. Перемоги 1, оф. 24, що поряд з виборчим округом. Про роботу приймальні депутата Самуляка В. нічого не відомо, хоча депутати від фракції ВО «Батьківщина» почергово проводять прийом в громадській приймальні фракції, що розташована в приміщенні Луцької міської ради (вул. Б. Хмельницького, 19).

Зважаючи на більшу близькість депутатів до виборців, кількість прийнятих депутатами Луцької міськради виборців значно більша, ніж в обласній раді. Наприклад, депутат Бунда Н. за звітний період прийняла близько 300 громадян, а депутат Козюра А. — 140. Зазвичай депутати особисто здійснювали прийом виборців.

Про роботу приймалень депутатів Ківерцівської міської ради відомо ще менше. Всі зазначені депутати Ківерцівської міськради проводять особистий прийом громадян у визначені дні в приміщенні залу засідань міської ради (вул. Шевченка, 14). Наприклад, Гетманчук С. проводить прийом в перший вівторок місяця від 14:00 до 16:00 год., Мельничук О. — в третю п'ятницю місяця від 14:30 до 16:30 год., а Семенюк Л. — в другий четвер місяця від 11:00 до 13:00 год.

Також депутати використовують для зустрічей з виборцями і своє місце роботи. Так, Смірнова І., яка власної приймальні не має, проводить прийом у своєму робочому кабінеті щоденно, крім вихідних. Депутат Вронський О. щочетверга проводить зустрічі з виборцями у тимчасовому наметі ВО «Свобода», що розташовується на вулицях міста, а Квач А. використовує для прийомів громадську приймальню ВО «Батьківщина».

Оскільки в депутатів особистих помічників немає, то точна кількість громадян, які побували в них на прийомі, невідома.

3. Діяльність в раді

Опрацювання протоколів засідань сесій місцевих рад дало цікавий матеріал. По-перше, частина депутатів за півтора року роботи не навчилася використовувати механізм запитів та звернень. З 18 депутатів третина жодного разу не подавала на розгляд ради такі ініціативи, хоча саме через запити депутати можуть вирішувати проблеми своїх виборців. Не готуючи запитів та звернень, депутат фактично не діє.

З депутатів-«списочників» Волинської обласної ради найбільшу активність виявляла Блінова В. М., яка оприлюднила 16 запитів та 2 депутатські запитання. Тематика запитів була різною: щодо надання матеріальної допомоги та відшкодування збитків окремим громадянам; земельні питання; щодо формування ціни на природній газ; про несправність використання власної назви області та символу Луцького замку в якості торгового знаку; щодо ознак хабарництва в Луцьких школах, про захист честі жителя смт. Стара Вижівка від безпідставних звинувачень у скоєному службовому правопорушенні; щодо правової оцінки діяльності виконавчої влади Старовижівського району, які зобов'язали керівництво школи с. Грабове перевести учнів школи на індивідуальне навчання; щодо захисту історико-культурного заповідника «Старий Луцьк» від забудови; щодо утримання музею Луцького братства; щодо проблеми утилізації ламп. Зазначимо, що ініціатори звернень мешкають в різних місцях, а саме: 5 запитів, що стосуються Старовижівського району; 5 запитів пов'язані із проблемами м. Луцька; ініціатором одного запиту є житель Камінь-Каширського району; решта 5 запитів стосуються області в цілому. Свої звернення депутатка облради надсилала голові обласної ради, керівництву облдержадміністрації, начальникам управління ОДА, Луцькому міському голові, обласній прокуратурі, народному депутату України Віктору Олійнику.

Інші депутати, що були взяті для дослідження, проявили набагато меншу активність в поданні запитів та звернень. Так, Валіхновський Л. Д. за час роботи депутатом підготував 8 запитів та звернень. З них на се-

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ПО ОБЛАСТЯХ

сії був озвучений лише один, що стосувався звернення мешканців села Луків про незгоду із закриттям Луківської лікарської амбулаторії в Турійському районі. Запит адресований начальнику головного управління охорони здоров'я ОДА.

Ще один депутат-«списочник», Пронь П. Я., протягом під час сесій обласної ради оприлюднив 4 депутатські запити. Тематика запитів теж різноманітна: щодо ремонтних робіт підприємства «Факторія» у м. Луцьку, щодо встановлення дорожнього знаку на одній з вулиць обласного центру Волині; про створення групи продовженого дня для дітей-інвалідів м. Луцька, щодо зовнішнього освітлення Волинського центру соціальної реабілітації дітей-інвалідів. Ініціаторами цих звернень були мешканці та об'єднання громадян м. Луцька.

Депутати-мажоритарники були ще менш активними. Так, депутат Загрева Б. Ю. оприлюднив лише 3 депутатські запитання, які стосувалися перевірок використання бюджетних коштів.

— 26 Депутати обласної ради Кошельник В. І. та Радчук В. М. за півтора року не оприлюднили жодного запиту, звернення чи запитання.

Серед депутатів Луцької міської ради, які потрапили до списку моніторингу, найактивнішим був Козюра А. Г. Він подав 25 депутатських запитів. Їх тематика стосувалась: ремонту дорожнього покриття; ремонту та відновлення розділової огорожі; заміни символіки м. Луцька по вул. Рівненській, при в'їзді в місто зі сторони міста Рівне; облаштування в залі засідань міської ради місць для роботи представників засобів масової інформації; перенесення трансформаторної підстанції у м. Луцьку; питання про скасування рішень виконкому щодо оперативності реагування служби «15-80»; неналежного надання відповідей на депутатські запити; відключення гарячого водопостачання; відлову собак; правильних англійських назв зупинок на території міста; обмеження часу роботи ресторану «Червоне сонце»; внесення змін до Регламенту роботи міської ради; ремонту покрівлі будинків. 23 звернення адресовані Луцькому міському голові, по одному — прокурору м. Луцька та секретарю міськради. Також де-

путат Козюра на вирішення питань за поданими заявами від громадян за звітний період підготував та скерував у відповідні інстанції 35 депутатських звернень, більшість з яких стосувалась вирішення житлово-комунальних проблем мешканців Луцька.

Депутат Боруцький С. Ю. підготував 10 запитів, 3 звернення та одну заяву. В депутатських запитах приділено увагу таким темам: проведення будівельних робіт по вул. Винниченка; перевірка законності виділення в постійне користування прокуратурі Волинської області земельної ділянки; надання інформації стосовно земельних питань; порушення кримінальної справи по факту підробки документів; звіт директора КП «Луцьккреклама»; перевірка дотримання санітарних та екологічних норм в притулку для бездомних тварин; відшкодування коштів Луцькому підприємству електро транспорту; питання законності перевірок на ПП «Лотос Плюс». Звернення, оприлюднені п. Боруцьким, стосуються вимоги провести перевірку законності передачі майна, придбаного за кошти підприємців міста, на баланс Волинської обласної спілки споживчих товариств; вимоги провести перевірку законності використання земельної ділянки з призначенням під ринок як автостоянки; вимоги провести перевірку законності сплати коштів підприємцями міста Волинської обласній спілці споживчих товариств. Заява, оприлюднена депутатом, стосується скасування Указу Президента України «Про присвоєння Степану Бандері звання “Герой України”». Вона адресована депутатам ЛМР. Щодо адресатів запитів та звернень, то вони різні: Луцький міський голова, прокурор м. Луцька, прокурор Волинської області, голова Волинської ОДА.

Пиза О. оприлюднив лише 4 депутатські запити, які були адресовані міському голові та директору КП «АвтоПаркСервіс». Вони стосувалися: розміщення реклами на маршрутних таксі; порушення правил дорожнього руху та правил перевезення пасажирів водієм маршрутного таксі; перевірки ведення торгівлі з вантажних автомобілів на парковці центрального ринку; ремонту дорожнього покриття.

По-різному використовували механізм запитів та звернень депутати, обрані в мажоритарних округах. Так, Бунда Н. виступила на сесіях міськради з 16 запитами. Їх тематика в основному стосувалася проблем округу, від якого вона обрана, а саме: ремонту дорожнього покриття; добудови водогону та ремонту каналізації; відновлення зовнішнього освітлення; створення опорного пункту міліції на території мікрорайону Вересневе; облаштування зупинки маршрутного таксі. Вказані запити були адресовані Луцькому міському голові та начальнику Луцького МВ УМВС України у Волинській області.

Інші «мажоритарники» були менш активні. Наприклад, Лаба Л. виступав з 4 запитами та одним зверненням, адресованим міському голові. Його депутатські запити також стосуються проблем округу, від якого він обраний, зокрема, ремонту покрівлі та облаштування майданчика для твердих побутових відходів. А депутат Самуляк В. протягом півтора року своєї каденції озвучив 2 запити на ім'я Луцького міського голови. Один з них стосується ремонту фасаду будинку, а інший — відновлення зовнішнього освітлення на 3 вулицях його округу.

Депутати Ківерцівської міської ради показали найменшу активність у використанні запитів і звернень. Так, серед депутатів «списочників» 10 своїх депутатських звернень оприлюднив О. Вронський. Вони стосувалися таких питань: проблема огорожі в ДНЗ міста; порушення роботи ДНЗ у новорічний період; проблема засмічених зупинок маршрутних таксі; відсутність громадської вбиральні біля автостанції; заборона розміщення радянської символіки в м. Ківерці; порушення будівництва системи водовідведення; наступ на українську мову та неприпустимість введення в Україні другої державної мови. Один депутатський запит, оголошений депутатом, був присвячений питанню придбання товарів та послуг підрозділами Ківерцівської міськради коштом міського бюджету у 2011 р. Всі звернення та запити адресовані Ківерцівському міському голові.

Інші депутати-«списочники», Квач А. та Семенюк Л., за півтора року роботи ради

цього скликання не оприлюднили жодного запиту, звернення, запитання та ін.

Що стосується депутатів-«мажоритарників», які були відбрані для моніторингу, то Смірнова І. озвучила 5 запитів на адресу Ківерцівського міського голови. Щодо їх тематики, то вони стосуються: нанесення дорожньої розмітки; ремонту дороги; економії електроенергії в нічний час та ремонту будинку. Натомість депутати Гетманчук С. та Мельничук О. за час своєї діяльності не оприлюднили жодного запиту, звернення, запитання та ін.

4. Взаємодія з медіа

Аналіз публікацій та повідомлень у ЗМІ показав, що найбільш активними та часто згадуваними були депутати Луцької міської ради, оскільки їм найлегше комунікувати з журналістами, що працюють в обласному центрі. Разом з тим, робота депутатів міської ради з районного центру взагалі належним чином не висвітлюється.

Луцька міська рада

Велику увагу серед шести депутатів Луцькради ЗМІ приділяли керівникам фракцій партій у міськраді Боруцькому Святославу (ВО «Свобода») та Козюрі Андрію («Наша Україна»). Якщо перший згадується частіше у контексті ідеологічних баталій, то другий потрапляє у скандали або ж займається реформаторством у міській раді.

За півтора року засоби масової інформації писали про Святослава Боруцького здебільшого нейтрально, інколи доволі позитивно (вважаємо, що це пов'язано із його лідерством у міській організації партії і за сумісництвом головуванням у постійній депутатській комісії Луцькради з питань дотримання прав людини, законності, боротьби зі злочинністю, депутатської діяльності, етики та регламенту). Варто зазначити, що журналісти віднесли Боруцького й до найбільш слухняних депутатів, адже в нього практично немає прогулів сесій ради. Часто ім'я депутата також з'являється у матеріалах на тему ідеологічних протистоянь у Луцьку: розміщення у центрі міста намету, де збирали кошти на пам'ятник Йосипу Сталіну;

депутат висловлює незгоду із встановленням червоних прапорів; бере участь у дискусії міських рад польських міст Люблін та Замость із Луцькою міськрадою щодо визнання Степана Бандери почесним громадянином Луцька тощо. Єдиним неприємним моментом для керівника фракції ВО «Свобода» стали публічні звинувачення депутатом Смоленгом Іваном (Партія регіонів) у причетності до погроз розправою регіоналу.

Другий депутат-«списочник», Козюра Андрій, досі перебуває в епіцентрі великого конфлікту у місті, пов'язаного із незаконною реконструкцією кафе «Буратіно», співвласником якого є його батько. Сам же депутат є представником власників закладу та їх юристом. Інша, менш резонансна тема, що стосується Козюри, — це створення ним депутатської групи «Рідне місто», його головування в ній та подальший вихід з групи. Дрібніші, але достойніші напрацювання депутата, помічені журналістами, — це його спроби покращення роботи Луцькради: представлення власного проекту регламенту ради, ініціювання встановлення вільного доступу до інтернету для журналістів у приміщенні ЛМР.

Позитивною історією для депутата, але без визначеного фіналу, став позов Козюри до суду на Луцький міськвиконком щодо неправомірності встановлення тарифів на проїзд у маршрутках Луцька.

Депутат Луцькради, в.о. голови Волинської територіальної організації політичної партії «Фронт Змін» Пиза Олександр, не відзначився у медіа якимись скандалами. Його активність здебільшого помічена в участі у благодійних або протестних акціях від опозиції.

Менш помітними у ЗМІ лишаються депутати-«мажоритарники». Звісно, якщо «списочники» були першими у списках партій і, логічно, лідерами міських організацій, то це поклало на них більше відповідальності та партійних обов'язків.

Самуляк Володимир практично не згадується у матеріалах волинських журналістів. Його прізвище увійшло лише у два матеріали журналістів про списки депутатів. Перший — про депутатів, які голосували за перейменування вулиць у Луцьку, другий стосувався відвідуваності сесій ради.

На відміну від свого попередника, депутат Лаба Леонід ознаменувався у медіа двома цікавими для громадськості темами, і обидві стосувалися кадрових призначень. Так, депутата 2012 року було призначено на посаду голови Рожищенської РДА, а його сина — на посаду начальника відділу молоді ЛМР.

Депутатка, а за сумісництвом начальник відділу туризму Бунда Наталія, не привертала уваги скандальними діями. Відзначилася участю в обговоренні та формуванні туристичної політики міста, що є логічним, зважаючи на її посаду. Ім'я депутатки з'являється у обговоренні питання передачі приміщення ДКП «Молодість» іншим структурам, якими володіє міська рада. Це пов'язано і з її роботою в постійній комісії міської ради з питань міжнародного співробітництва, інформаційної політики, молоді, спорту та туризму, адже була ідея передати частину приміщення новоствореному КП «Туристичний інформаційний центр».

Варто зазначити, що згадуваність депутата у ЗМІ прямо залежить від двох факторів: скандальної історії, в яку кожен депутат має можливість втрапити, і власне депутатської активності. На перше журналісти відгукуються набагато частіше.

Волинська обласна рада

Якщо луцькі депутати у ЗМІ втрапляють у скандальні історії або ідеологічні війни, то депутати Волинської обласної ради частіше згадуються у медіа в контексті розгляду соціально-економічних тем.

Депутат облради Блінова Валентина, одна з найактивніших депутатів у раді, активно захищає права журналістів та свободу слова, часто згадується у медіа Волині в контексті проблем політичної культури її колег-депутатів. Важливо, що займається депутатка також і проблемами громади Старовижівського району, через що часто подає депутатські запити.

Депутат облради Пронь Петро часто втрапляє у медіа через свої колоритні висловлювання та «соковиті» дебати на сесіях обласної ради. Часто через це його цитують. З іншого боку, журналісти звернули увагу й

на його депутатську діяльність, а саме подання, хоч і небагато, депутатських запитів.

Кошельник Валентин особливою активністю не вирізняється. Принаймні, так про нього пишуть волинські ЗМІ. Його ім'я згадується у переліках голосувань на сесії облради за питання про скасування Указу Президента України «Про присвоєння С. Бандері звання “Герой України”», про запровадження прямих трансляцій сесії обласної ради на Волинському телебаченні тощо.

Подібно до ситуації в Луцькраді, обсяги інформації про депутатів-«мажоритарників» набагато менші від згадок про депутатів-«списочників». Так, рідкісними є матеріали про депутатів Валіхновського, Радчука, трішки більша активність в медіа спостерігається щодо депутата Загреви Бориса, який згадується у ЗМІ в площині питань фінансів та розподілу бюджету. Це теж має своє пояснення, адже він є членом постійної комісії з питань бюджету, фінансів та цінової політики. Так, його прізвище згадується у контексті обговорення Обласної цільової програми з підтримки села, Програми імунопрофілак-

тики та захисту населення області від інфекційних хвороб на 2012—2015 роки тощо.

Про Радчука Віктора у медіа пишуть подібно до п. Кошельника: голосування, звітування та присутність на сесії, що не є свідченням особливої депутатської активності.

Єдиним свідченням активності депутата Валіхновського Любомира є його депутатський запит на сесії облради щодо Луківської амбулаторії в Турійському районі.

Ківерцівська міська рада

Діяльність депутатів Ківерцівської міської ради взагалі лишається поза увагою медіа. У результаті моніторингу семи ЗМІ вдалося відшукати всього 2 матеріали про депутатку Іоланту Смірнову у газеті «Вільним шляхом». Інформація про решту п'ять депутатів відсутня. Єдиними джерелами інформування громадськості про діяльність міськради залишаються два медіа-ресурси: офіційний веб-сайт Ківерцівської міської ради та «Неформатний сайт міста Ківерці», що теж не особливо тішать інформаційними наповненнями та неупередженістю.

Таблиця 2. Кількість згадок про депутатів з вибірки в 7 ЗМІ протягом звітного періоду

Назва ради	Спосіб обрання	ППП депутата	К-сть згадок в ЗМІ
Волинська обласна рада	«Мажоритарники»	Валіхновський Любомир Дмитрович	6
		Загрева Борис Юхимович	10
		Радчук Віктор Миколайович	8
	«Списочники»	Блінова Валентина Миколаївна	46
		Кошельник Валентин Іванович	9
		Пронь Петро Якович	18
Луцька міська рада	«Мажоритарники»	Бунда Наталія Петрівна	19
		Лаба Леонід Михайлович	22
		Самуляк Володимир Іванович	2
	«Списочники»	Боруцький Святослав Юрійович	85
		Козюра Андрій Григорович	54
		Пиза Олександр Зіновійович	47
Ківерцівська міська рада	«Мажоритарники»	Гетманчук Сергій Анатолійович	0
		Мельничук Олександр Андрійович	0
		Смірнова Іоланта Борисівна	2
	«Списочники»	Вронський Олександр Станіславович	0
		Квач Андрій Степанович	0
		Семенюк Леонтій Степанович	0

Підсумовуючи, варто зауважити, що час-то у медіа потрапляють депутати, які ведуть активну публічну діяльність. Якщо вони на-

віть не втрапляють у якусь скандальну історію, то можуть просто писати короткі інформаційні повідомлення про свою депутатську

діяльність, поширювати серед журналістів, аби це доходило до громади. У результаті моніторингу бачимо цьому підтвердження. За активністю і публічністю депутата, в залежності від того, який у нього рівень співпраці зі ЗМІ та громадою, можна визначити і певною мірою оцінити якість його діяльності.

5. Участь у громадських слуханнях та інших публічних заходах

Попри те, що депутати місцевих рад мають в першу чергу займатися господарськими та соціальними проблемами своїх громад та виборців, найчастіше депутатів місцевих рад можна було побачити та почути на політичних акціях. Натомість громадських слухань чи інших заходів, де б депутати та виборці розмірковували про шляхи покращення життя громадян, за звітний період й не було.

Депутати місцевих рад як представники місцевих громад зобов'язані постійно вивчати думку виборців та брати участь у вирішенні важливих проблем громадян, зокрема, брати участь у громадських слуханнях та інших публічних заходах. Однак інструмент громадських слухань є не надто поширеним в місцевих громадах Волині: за звітний період на території відповідних громад слухань не було, тому й показник участі у них депутатів також нульовий.

Разом з тим не надто активні депутати на іншого роду публічних зборах та зібраннях за участі виборців. Найчастіше вони беруть участь у зібраннях з нагоди певних урочистих подій або ж в протестних мітингах. На останніх особливо активні депутати-«списочники», які очолюють місцеві організації політичних партій, наприклад, депутати Луцької міської ради Боруцький Святослав та Пиза Олександр. На майже всіх політичних акціях та мітингах вони виступали зі зверненнями до виборців.

Депутати-«мажоритарники» більше беруть участь у зібраннях виборців округу, що організуються для вирішення певної проблеми. Такі зібрання проводяться переважно без повідомлення в ЗМІ, тому про них часто невідомо. Участь у таких заходах неодноразово брали депутатка Луцької міської ради

Бунда Наталія та депутатка Ківерцівської міської ради Смірнова Іоланта.

З депутатів обласної ради найчастіше у публічних акціях брала участь Блінова Валентина, яка встигає взяти участь у загальнообласних заходах і відвідувати збори селян в довіреному їй районі.

6. Зв'язок з місцевими партійними осередками

Депутати-«списочники», як показав моніторинг, більш прив'язані до своєї політичної сили та краще підтримують з нею зв'язок, ніж «мажоритарники». Однак перехід з фракції у фракцію чи зміна політичних поглядів характерна для всіх депутатів. Хоча з числа 18 депутатів, обраних для моніторингу, не було жодного, хто б принципово змінив свою політичну позицію.

Змішана система виборів із обов'язковим партійним представництвом змусила всіх депутатів місцевих рад бути так чи інакше прив'язаними до політичних сил. Адже в будь-якому випадку висувала кандидатів в депутати лише партія. В рамках моніторингу було вирішено дослідити наскільки сильними є зв'язки між партіями і депутатами після виборів. Отримані результати були доволі різними. З одного боку, є приклади монолітності фракційних рядів, а з другого — чимало прикладів розколів та міжпартійних переходів.

Так, всі 6 депутатів Луцької міськради, які стали об'єктами моніторингу, зберегли ту ж партійну приналежність, як і в день виборів. Наприклад, Боруцький Святослав Юрійович є головою Луцької міської організації ВО «Свобода» та керівником однойменної фракції у міській раді. Дуже часто є організатором та координатором проведених партією масових акцій. Разом з тим є головою постійної комісії Луцької міськради з питань дотримання прав людини, законності, боротьби зі злочинністю, депутатської діяльності, етики та регламенту, на якій часто ініціює розгляд політичних питань, що відповідають ідеологічним інтересам партії.

Козюра Андрій Григорович — керівник фракції партії «Наша Україна» в міській раді та член Ради обласного осередку партії.

Оскільки сама партійна структура є напівдієвою, то і зв'язок депутата з його політичною силою не надто тісний. Хоча ні партійність, ні фракційну приналежність депутат не міняв. Та й участь партії у місцевих виборах 2010 року була можлива лише за його активної підтримки. Разом з тим, депутат намагається співпрацювати з міським головою, адже кілька місяців був членом та головою промерської депутатської групи «Рідне місто», з якої згодом вийшов.

Пиза Олександр Зіновійович на даний момент є виконуючим обов'язки голови Волинської обласної організації партії «Фронт змін», до того очолював міську партійну організацію. В міській раді очолює однойменну фракцію. Підтримує абсолютно усі ініціативи партії, бере участь у всіх публічних заходах, де представляє «Фронт змін».

Таким чином, вибрані випадковою вибіркою депутати-«списочники» виявились не лише стійкими партійцями, а й керівниками своїх партійних утворень в міській раді. Тож дуже часто вони уособлюють партію в міській раді.

Тісний зв'язок зі своїми партіями підтримують й вибрані «мажоритарники». Так, депутати Самуляк Володимир Іванович та Бунда Наталія Петрівна є членами ВО «Батьківщина». Перший є простим членом партії, разом з тим часто вносить пропозиції на засіданнях депутатської фракції. Натомість п. Бунда є членом бюро Луцької міської партійної організації та головою первинного партійного осередку ВО «Батьківщина», тому часто відвідує партійні та фракційні засідання, долучається до проведення різноманітних партійних заходів. Під час роботи сесії та відповідної комісії Луцької міської ради вона проявляє себе активним депутатом та відстоює позицію ВО «Батьківщина».

Не менш послідовним в стосунках з партією є Лаба Леонід Михайлович, що є членом Партії регіонів. Депутат підтримує активний зв'язок зі своїм партійним осередком, відвідує партійні та фракційні збори, долучається до різних акцій, які організовує партія. Депутат активний і під час роботи сесії та комісій, завжди відстоює позицію партії з різних питань.

Партійна дисциплінованість характерна і для депутатів Волинської обласної ради, в першу чергу списочників. Так, Блінова Валентина одна із найактивніших депутатів від ВО «Батьківщина». Вона є прес-секретарем Волинської обласної організації ВО «Батьківщина» на громадських засадах. Паралельно із цим веде активну журналістську діяльність у громадсько-політичній газеті «Волинь нова». Щомісяця здійснює прийом громадян від імені партії у Старовижівському районі. Активно виступає за інтереси партії під час засідань обласної ради. Її ідеологічний опонент Пронь Петро Якович є активним членом Партії регіонів, з якою підтримує активний зв'язок, відвідує партійні та фракційні збори. Під час сесії та засідань комісій завжди відстоює позицію партії з різних питань.

Кошельник Валентин Іванович є активним членом партії «Фронт змін», зокрема є членом ради обласної організації партії. Під час сесій облради голосує згідно з партійними інтересами. Опікується роботою партії у Володимир-Волинському районі.

Депутати-мажоритарники облради дещо вільніші у своїх зв'язках з партіями, які їх висували. Так, депутат Загрева Борис Юхимович висувався кандидатом в депутати від партії «Єдиний центр». Довгий час був членом керівного органу партії, членом фракції в облраді. Але разом з тим тісні зв'язки з партією не підтримував, що, мабуть, пов'язано як з його роботою в місті Києві, так і з певною пасивністю партії після місцевих виборів. А Валіхновський Любомир Дмитрович, хоч і висувався від партії УРП «Собор», членом її не був та не є. Але водночас він реагує на звернення та прохання партії, подає відповідні депутатські запити, намагається через партію допомагати виборцям.

Інший мажоритарник Радчук Віктор Миколайович є членом ВО «Батьківщина», яким і висувався в депутати. Його депутатська та партійна робота зорієнтована на місто Ковель, де працює його громадська приймальня.

Депутати Ківерцівської міської ради теж в більшості своїй залишилися в рядах політсил, що їх підтримували на виборах. Членами

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ПО ОБЛАСТЯХ

фракції ВО «Батьківщина» є депутати Мельничук О.Є., Квач А.С., Семенюк Л.С. Перший з них, хоч і не є членом партії, бере активну участь в роботі депутатської фракції. Натомість депутати Квач та Семенюк давно в партії — обоє є досвідченими партійцями та активними депутатами, які відстоюють позицію ВО «Батьківщина» в Ківерцівській міськраді.

Інші депутати теж послідовні у своїх політичних симпатіях. Так, депутат Вронський О.С. бере активну участь в роботі Ківерцівського міського осередку ВО «Свобода», за виборчим списком якої він став депутатом: відвідує заходи, організовані партійним осередком, неодноразово був делегатом на районні, обласні та всеукраїнські з'їзди ВО «Свобода», активно відстоює позицію партії в міській раді. Депутат Гетманчук С.А. член партії «Наша Україна» з 2006 р., від неї обирався депутатом і минулого скликання Ківерцівської міськради. Підтримує зв'язок з партією, виступає на партійних зборах.

Натомість депутат Смірнова Іоланта Борисівна на даний момент позапартійна, оскільки її політична сила — партія «Сильна Україна» припинила діяльність шляхом саморозпуску. Хоча до цього депутатка активно презентувала інтереси партії в міськраді.

7. Обізнаність виборців з роботою депутатів

Результати опитування виборців двох міст показали, що депутати недостатньо активно працюють в напрямку інформування виборців про свою діяльність. Крім того, це може бути доказом неякісного використання наявних механізмів співпраці депутата з виборцями. Адже відсутність зустрічей з виборцями та слабка робота щодо розв'язання проблем людей могла призвести до низького рівня довіри виборців до депутатів.

Результати опитування показали доволі низький рівень обізнаності виборців з діяльністю депутатів міських рад Луцька та Ківерцеь. 24,8% всіх анкетованих відповіли, що не чули та не знають нічого про діяльність жодного депутата. Крім того, 26,5% усіх респондентів (або 39,5% лучан) у відповіді на запитання про діяльність депутатів називали міського голову Луцька Миколу Романюка. Навіть 2,7% опитаних у Ківерцях згадали про Романюка М. як активного депутата. Така ж ситуація і з міським головою міста Ківерці Володимиром Жгутовим. Про нього як про депутата згадало 15,7% всіх опитаних, а серед опитаних мешканців Ківерцеь — 44,5%.

Таблиця 3. Депутати міської ради, про діяльність яких чули або знають респонденти (перші 12)

Прізвище депутата		%		
		загалом	Луцьк	Ківерці
1.	Романюк	26,5	39,5	2,7
2.	Жгутов	15,7	-	44,5
3.	Шибба	13,4	21	-
4.	Козюра	9,9	15,5	-
5.	Голева	6,1	9,5	-
6.	Прус	6,1	-	17,3
7.	Пустовіт	5,7	9	-
8.	Клімчук	5,1	7,5	0,9
9.	Вітів	4,2	6,5	-
10.	Михайленко	3,8	-	10,9
11.	Пиза	3,8	6	-
12.	Тетюрко	3,8	-	10,9
91.	жодного не знаю	24,8	28	19,1

Діючі депутати міських рад значно поступаються міським головам у частоті згадок. Так, завдяки своїй попередній діяльнос-

ті на посаді мера непоганий відсоток впізнаності має депутат Луцької міської ради Богдан Шибба. Про його активність засвідчи-

ло 21% опитаних лучан. Дещо менше поінформовані луцькі виборці про діяльність таких депутатів міськради, як Андрій Козюра (15,5%), Олена Голева (9,5%), Григорій Пустовіт (9%). Менше 6% лучан згадали про діяльність депутатів О. Пизи, О. Чернецького, С. Боруцького, Ю. Корольчука, А. Калахана (4-6% опитаних).

З депутатів Ківерцівської міськради найчастіше мешканці міста згадували прізвище Прус — 17,3% опитаних. Зважаючи на те, що в Ківерцівській міській раді є два депутати із прізвищем «Прус» — Василь Прус та Ірина Прус (обоє представляють ВО «Батьківщина»), то цей результат можна вважати спільним для обох обранців. Далі в рейтингу з однаковим результатом (10,9%) йдуть секретар міської ради Людмила Михайленко та депутат Інна Тетюрко. Згадували мешканці Ківерець також про діяльність депутатів Н. Філіпчук, А. Квач, І. Жебрун, І. Левасюк, Д. Шевчук (6,4—10%).

Дещо краща ситуація із відповідями на питання про депутатів, які були обрані по мажоритарних округах, де мешкають виборці. 55,9% лучан та 70,4% ківерчан правильно назвали ім'я депутата міської ради, обраного від їх округу.

Набагато гірша ситуація з обізнаністю виборців про діяльність депутатів Волинської обласної ради. На аналогічне запитання щодо депутата від мажоритарного округу жоден респондент не вказав ім'я свого депутата у Волинській облраді. В місті Луцьку виборці не знають, що їх місто в облраді представляють депутати Б. Клімчук та А. Вітів, натомість мешканці Ківерець жодного разу не назвали своїх обранців — П. Олешка та В. Дуба. Найчастіше, у понад 94% випадків, респонденти вказували відповідь «не знаю».

Невеликий відсоток опитаних знають про діяльність громадських приймалень депутатів місцевих рад. Про роботу приймальні свого депутата знає приблизно однакова кількість виборців Луцька і Ківерець — загалом 15,2%. При чому 10,6% запевнили, що таких приймалень нема. Абсолютна більшість виборців (74,2% респондентів) не знає, чи діє приймальня депутата міської ради їх виборчого округу. Не надто більше поінфор-

мовані респонденти й про роботу приймалень інших депутатів — лиш 23,6%.

Мала кількість звернень громадян до депутатів місцевих рад. Так, 82,9% опитаних не зверталися до депутатів, 5,8% — зверталися до депутата від свого виборчого округу, 5,5% — зверталися до депутатів міської ради від політичної сили, за яку голосували, 4,8% — зверталися до депутатів міської ради від іншої політичної сили. З числа тих, хто звертався, здебільшого комунікували із депутатом з допомогою листів або безпосередньо зверталися до громадської приймальні. Більшість з них результатами звернення до депутата були задоволені.

Половина опитаних (50,3%) не знає, чи звітував депутат міської ради. Чверть (26,1%) всіх опитаних вказали, що депутати не звітували. Решта зазначили, що їм відомо про звітування деяких депутатів. Більше половини респондентів (57,7%) також не знають, чи звітували про свою діяльність депутати Волинської обласної ради, а 23,9% вказали, що таки ніхто із них не звітував.

У висвітленні діяльності депутатів місцевих рад важливу роль відіграють засоби масової інформації. Так, про діяльність обранців громади 78,1% усіх опитаних дізнаються із телебачення. Ще 43,9% черпають таку інформацію з газет, 23,9% — вказали джерелом інформації інтернет-видання, 20,6% — радіо.

На питання, чи задоволені виборці діяльністю депутатів їх міських рад, половина респондентів відповіли негативно (33,6% — «ні», 17,8% — «швидше ні»). Подібний рівень невдоволення й роботою депутатів облради — 35,2% та 19,6% відповідно. Більша частка невдоволених роботою депутатів місцевих рад в Луцьку — понад половина опитаних поставила негативну оцінку. Четверта частина виборців (23,4%) поки не готова робити якісь висновки про діяльність депутатів, а близько 20% позитивно відгукнулися про місцевих обранців.

В питанні про вплив на діяльність міської та обласної рад обрання їх депутатів за змішаною системою виборів (50% — обрані за списками політичних партій, 50% — в мажоритарних округах) більшість респондентів, 46,3%, не змогли відповісти. Ще 35,3%

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ПО ОБЛАСТЯХ

вважають, що зміна виборчої системи ніяк не вплинула на роботу місцевих рад. Мала частка виборців має більш категоричний варіант відповіді: 6,7% вважають, що це зни-

зило якість роботи депутатів місцевих рад, 11,7 % ствердили, що це покращило роботу цих же депутатів.

Таблиця 4. Вплив на діяльність місцевих рад обрання їх депутатів за змішаною виборчою системою

%		загалом	Луцьк	Ківерці
1	це покращило роботу депутатів місцевих рад	11,7	12,5	10,4
2	це знизило якість роботи депутатів місцевих рад	6,7	7,3	5,7
3	ніяк не вплинуло на роботу місцевих рад	35,3	44,3	18,9
4	важко сказати	46,3	35,9	65

Докладніші результати опитування подані у звіті, що міститься в Додатку.

8. Представництво в місцевих радах

Більшість депутатів хоча і проживають в межах населених пунктів, до рад яких вони були обрані, але представляють не ті округи, де самі проживають. Хоча на рівні обласної ради, де цей критерій особливо важливий, все-таки половина депутатів є вихідцями з округу, що певною мірою гарантує краще розуміння проблем виборців.

пункті, від якого вони обрані. Так, якщо для депутатів-«мажоритарників» місце проживання зіставлялось з межами одномандатного округу, то для «списочників» округом було все місто (чи область у випадку з облрадою), в раді якого вони працювали депутатами.

Опрацювавши інформацію про всіх 160 депутатів трьох рад, ми з'ясували, що понад 2/3 депутатів трьох місцевих рад проживає на території округу, від якого вони були обрані. Але при докладнішому аналізі виходить, що саме депутати-«списочники» забезпечили цей високий показник, оскільки 48 з 80 депутатів-«мажоритарників» все-таки живе за межами свого виборчого округу. Найбільше це стосується Луцької міської ради, де 4/5 депутатів мешкає за межами свого виборчого округу. Але якщо в Луцьку та Ківерцях цю віддаленість можна вирішити за рахунок компактності проживання, то на прикладі обласної ради видно, що майже половина обласних обранців мешкає за межами одномандатних округів, від яких їх обрали.

— 34

Одним із мотивів повернення на місцеві вибори мажоритарної складової була теза про те, що вибори на «мажоритарці» покращать представництво громад в раді. З формальної точки зору цього вдалось досягнути, оскільки кожен округ, кожне село та район отримав свого депутата. Але ми вирішили перевірити, чи справді ці депутати мають тісний зв'язок з округом, який вони представляють. Один із можливих критеріїв перевірки — з'ясувати, чи депутати мешкають на території округу та в населеному

Таблиця 5. Зв'язок депутатів з округом (чи проживає депутат в окрузі)

Назва ради	«Мажоритарники»		«Списочники»	
	Депутати, які проживають на території округу, від якого обрані	Депутати, які не проживають на території округу, від якого обрані	Депутати, які проживають на території округу, від якого обрані	Депутати, які не проживають на території округу, від якого обрані
Волинська	21	19	40	0
Луцька	4	21	24	1
Ківерцівська	7	8	14	1

Разом з тим, опрацьована інформація свідчить, що лише 4 обранці місцевих громад проживають за межами населених пунктів (тобто не в Луцьку та Ківерцях), інтереси виборців яких вони представляють. Ще один

депутат облради взагалі мешкає за межами області. Решта ж депутатів проживає в одному населеному пункті (області) зі своїми виборцями.

Моніторинг діяльності депутатів місцевих рад Волинської області

Таблиця 6. Зв'язок депутатів з округом
(чи проживає депутат в населеному пункті/області)

Назва ради	«Мажоритарники»		«Списочники»	
	Депутати, які проживають в населеному пункті/області відповідної місцевої ради	Депутати, які не проживають в населеному пункті/області відповідної місцевої ради	Депутати, які проживають в населеному пункті/області відповідної місцевої ради	Депутати, які не проживають в населеному пункті/області відповідної місцевої ради
Волинська	39	1	40	0
Луцька	23	2	24	1
Ківерцівська	15	0	14	1

Моніторинг діяльності депутатів місцевих рад Донецької області:

Донецька обласна, Донецька та Авдіївська міські ради

Донецька обласна організація ВГО «Комітет виборців України»

Олег ГРИШИН

I. Висновки

В результаті проведеного моніторингу можна зробити попередні висновки. За умов, коли місцеве самоврядування де-факто є продовженням державної вертикалі влади, коли його власні та делеговані державою повноваження не підкріплені відповідними бюджетними асигнуваннями, а роль депутатів зводиться до ролі статистів, що затверджують плани та норми, «спущені» згори, запровадження змішаної мажоритарно-пропорційної системи виборів депутатів місцевих рад не здатне вирішити всі проблеми взаємодії між народними обранцями та виборцями.

Результати моніторингу в Донецькій області доводять: кожен закон, кожна зміна системи виборів без зміни засадничих компонентів функціонування місцевого самоврядування в Україні будуть лише черговими імітаціями реформ та профанацією.

Звітування депутатів

Найбільш системно до питання звітів депутатів перед виборцями ставляться у Донецькій міській раді. Щорічні звітні кампанії є традиційними. Звіти перед виборцями проводяться у кожному з дев'яти районів міста, інформація про час і місце їх проведення розміщується у комунальній газеті, на офіційному сайті міського голови та міської ради, поширюється через місцеві канали телебачення.

Звітування депутатів Донецької обласної та Авдіївської міської рад не здійснюється належним чином. Відсутність публічної ін-

формації про час та місце звітування, а також результати опитування мешканців Донецька та Авдіївки вказують на те, що ця норма законодавства обласною та Авдіївською міською радами не виконується або виконується неналежним чином.

Прийом громадян

Прийом громадян депутатами рад, щодо яких здійснювався моніторинг, ведеться, як правило, на базі міської ради (депутатами міста Авдіївка), районних рад (депутатами міста Донецьк), обласної ради, міських рад та районних державних адміністрацій (депутатами обласної ради). Інформація про час, місце та можливість записатися на прийом розміщена на офіційних сайтах рад, також її можна отримати, звернувшись у вказані органи місцевого самоврядування або знайти на дошках оголошень.

Прийом громадян також здійснюється на базі громадських приймалень політичних партій, представники яких входять до складу місцевих рад.

Окремо варто зазначити, що в області існує укорінена за часів СРСР традиція — в першу чергу звертатися до перших осіб міста або області, у випадку Донецька — до керівників районів у місті.

Діяльність в раді

За результатами моніторингу можна зробити висновок, що у розглянутих радах вибудовано систему, яка не передбачає активності депутатів у представленні інтересів виборців безпосередньо під час проведення сесій.

Моніторинг діяльності депутатів місцевих рад Волинської області

Депутати виносять свої питання, пропозиції та зауваження на розгляд профільних комісій або звертаються з ними безпосередньо до керівників виконавчих органів рад чи структурних підрозділів обласної державної адміністрації. При цьому оцінити кількість таких питань, звернень і пропозицій в рамках даного дослідження не видається можливим.

Взаємодія з медіа

Аналіз публікацій у комунальних ЗМІ та інтернет-медіа вказує на низький рівень взаємодії депутатів із засобами масової інформації. В переважній більшості матеріалів, що висвітлюють діяльність представників депутатського корпусу, фігурують прізвища секретарів міських рад, голови обласної ради тощо.

Виступи депутатів на шпальтах місцевих газет або розміщення ними статей в інтернет-виданнях є поодинокими винятками.

Обізнаність виборців із депутатами

В рамках проекту було здійснено вуличне опитування у містах Донецьку та Авдіївці. В результаті опитування було з'ясовано, що

більш ніж три чверті опитаних не знає депутатів міських та обласної рад від своїх округів; не знає про звітування депутатів та про прийом депутатами громадян; не задоволені депутатською діяльністю та не вважають, що запровадження змішаної виборчої системи покращило ефективність роботи депутатів місцевих рад.

II. Методологія

Для проведення дослідження в Донецькій області було обрано:

- Донецьку обласну раду (180 депутатів);
- Донецьку міську раду (90 депутатів);
- Авдіївську міську раду (36 депутатів).

В рамках моніторингу здійснювався аналіз вісімнадцяти депутатів з трьох обраних рад, які були відібрані згідно з вибіркою. Переважну більшість кількісного складу рад становлять представники однієї політичної сили — Партії регіонів. Перелік депутатів, їх партійна приналежність та спосіб обрання подано у Таблиці 1.

37 —

Таблиця 1. Вибірка депутатів для моніторингу

ДЕПУТАТИ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ					
№	Депутати, обрані за списками політичних партій		№	Депутати, обрані у мажоритарних округах	
1	Бідьовка Володимир Анатолійович	КПУ*	1	Бабешко Олексій Анатолійович	ПР***
2	Курганов Андрій Анатолійович	СУ**	2	Каіра Микола Іванович	ПР***
3	Сисюк Олександр Миколайович	ПР***	3	Придворов Вадим Анатолійович	ПР***
ДЕПУТАТИ ДОНЕЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ					
№	Депутати, обрані за списками політичних партій		№	Депутати, обрані у мажоритарних округах	
1	Бережний Володимир Анатолійович	КПУ*	1	Вайнштейн Аркадій Леонідович	ПР***
2	Кривко Андрій Олександрович	ПР***	2	Кортунов Геннадій Федорович	ПР***
3	Сазонов Дмитро Валентинович	СУ**	3	Савкіна Оксана Вікторівна	ПР***
ДЕПУТАТИ АВДІЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ					
1	Волкова Ольга Іванівна	КПУ*	1	Воронін Володимир Михайлович	ПР***
2	Макаров Олександр Андрійович	ПР***	2	Клешня Григорій Григорович	ПР***
3	Полтородня Олександр Вікторович	СУ**	3	Проннін Валерій Володимирович	ПР***
* КПУ — висунуті Комуністичною партією України					
** СУ — висунуті партією «Сильна Україна»					
*** ПР — висунуті Партією регіонів					

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ПО ОБЛАСТЯХ

У якості джерел отримання інформації використовувалися друковані та електронні видання. Їх назви подано у Таблиці 2.

Таблиця 2. Джерела інформації моніторингу.

№	Назва джерела інформації
1	Газета Донецької обласної ради та Донецької обласної державної адміністрації «Жизнь» (за листопад 2010 — квітень 2012 рр.)
2	Газета Донецької міської ради «Муниципальная газета» (за листопад 2010 — квітень 2012 рр.)
3	Газета Авдіївської міської ради «Авдеевский вестник» (за листопад 2010 — квітень 2012 рр.)
4	Газета ВАТ «Авдіївський коксохімічний завод» Групи Метінвест «Заводчанин» (за листопад 2010 — квітень 2012 рр.)
5	Сайт OSTRO.ORG
6	Сайт NGO.DONETSK.UA

Обмеження

Відібрані для моніторингу друковані ЗМІ (за винятком газети ВАТ АКХЗ) є газетами з часткою комунальної власності, проте вони не можуть відобразити весь спектр ЗМІ, що поширюються в області, таким чином частина інформації про діяльність депутатів залишилась за межами моніторингу. Також варто зазначити, що можливість висвітлення діяльності тих чи інших депутатів у ЗМІ, особливо комунальних, залежить від політичної приналежності депутатів місцевих рад.

Труднощі

Згідно з відповіддю на офіційний запит про доступ до публічної інформації, що була надана Донецькою міською радою, протоколи та стенограми засідань даної ради не зберігаються в електронному вигляді, а наявні лише у паперовому. В разі потреби було запропоновано здійснити платне копіювання згаданих матеріалів. Враховуючи це, ознайомлення з протоколами відбувалося у приміщенні міської ради.

III. Результати моніторингу

Найважливішим результатом моніторингу, що здійснювався в рамках виконання проекту, стали оцінки виборців, їх знання депутатів місцевих рад, ставлення до змін у законодавстві, що регулює обрання місцевого депутатського корпусу. Результати цього опитування вказують на кричущу прірву між виборцями та їх обранцями, на зневіру у можливості вирішити питання місцевого

життеустрою разом з власним депутатом, а також на низьку активність представників депутатського корпусу.

Результати моніторингу вказують також на низьке усвідомлення депутатами місцевих рад важливості використання засобів масової інформації, зокрема з часткою комунальної власності, для встановлення діалогу з виборцями.

1. Звітування депутатами про свою роботу

Всі депутати, обрані для моніторингу, формально дотрималися вимог чинного законодавства щодо звітності перед виборцями, але результати опитування виборців вказують на те, що формального підходу в цьому питанні недостатньо.

Звітування депутатів Донецької міської ради є найбільш організованим та формально відповідним вимогам законодавства. Звітна кампанія проводиться у всіх дев'яти районах міста, їй передують та її супроводжує інформаційна кампанія, активне розміщення матеріалів у ЗМІ. Окрім зустрічей депутатів з виборцями безпосередньо на території округів, відбуваються колективні звіти — депутатів міської ради, що представляють виборців району перед мешканцями району. При цьому варто зазначити, що на таку зустріч не мають змогу потрапити всі бажаючі, оскільки навіть найбільші палаци культури у районах міста не мають достатньої кількості місць.

Звітування депутатів Авдіївської міської ради та Донецької обласної ради не відбувається так організовано, це швидше формальні заходи, що мають на меті виконати вимоги законодавства.

2. Депутатські приймальні та прийоми громадян

Прийом громадян здійснюється депутатами в переважній більшості випадків регулярно, проте інформування про результати прийому, про вжиті заходи, активність депутата, спрямовану на вирішення проблем виборців, знайти важко

Систему прийому громадян побудовано таким чином, що при потребі вони мають можливість отримати інформацію про час і місце проведення прийому, записатися на нього. Тож більшість депутатів веде прийом виборців регулярно. Окрім того, депутати Донецької обласної ради організують спільні прийоми з представниками органів місцевого самоврядування та депутатами міських і районних рад. Так само депутати Донецької ради практикують прийоми громадян за участю керівництва районів, депутатів районних рад, керівників комунальних господарств.

3. Діяльність в раді

Активність депутатів обраних для моніторингу рад не вдалося оцінити за результатами моніторингу протоколів сесій.

Основна причина неможливості об'єктивно оцінити активність депутатів на підставі протоколів сесій пов'язана з системою організації діяльності депутатів, що спрямована на вирішення проблем виборців. За словами депутатів, секретарів рад, керівництва апаратів рад — чинне законодавство не передбачає можливості озвучувати та виносити на розгляд сесії питання, проекти рішень щодо яких вимагають завчасного оприлюднення. Тож систему роботи побудовано таким чином, що депутати, отримавши запитання та накази від виборців, звертаються задля їх вирішення у відповідні комунальні підприємства, виконавчі органи рад, структурні підрозділи державної адміністрації тощо.

4. Взаємодія з медіа

Взаємодія депутатів та медіа перебуває на дуже низькому рівні. Як правило, від імені міських рад у ЗМІ виступають секретарі, а від обласної ради — її голова.

Кількість інформаційних матеріалів із згадуванням про діяльність депутатів місцевих рад, їх ініціативи — несуттєва. Зокрема, під час моніторингу обраних для дослідження ЗМІ не було виявлено жодного матеріалу з інформацією від або про обраних для моніторингу депутатів. Разом з тим, загальна кількість матеріалів з інформацією від або про депутатів обраних рад (за винятком секретарів міських рад та голови обласної ради) становить не більше двох десятків за майже півтора року роботи. При цьому основна їх частина — привітання з нагоди свят.

Окремо варто вказати, що в області існує так би мовити традиція, значною мірою також зумовлена наявністю фактично монопартійної системи, що від імені депутатського корпусу виступають його керівники — секретарі міських рад та голова обласної ради. Також треба зазначити, що оскільки голова Донецької обласної ради та секретар Донецької міської ради займають важливі посади у партійних структурах — їх виступи, коментарі, інформація про їх діяльність доволі часто пов'язуються з ініціативами та діяльністю партії влади.

5. Участь у громадських слуханнях та інших публічних заходах

Депутати обраних для моніторингу рад беруть активну участь у громадських слуханнях та інших публічних заходах, оскільки вони, як правило, відбуваються за згодою та організаційною підтримкою відповідних органів місцевого самоврядування. Щодо протестних публічних заходів — у них беруть активну участь депутати опозиційних партій, зокрема КПУ.

6. Зв'язок з місцевими партійними осередками

В силу специфіки електоральних переваг області до складу місцевих рад увійшли представники лише декількох партій,

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ПО ОБЛАСТЯХ

що сформовані давно, добре організовані і тримають міцний зв'язок зі своїми депутатами.

При цьому варто зазначити, що і Партія регіонів, і Комуністична партія України мають добре розвинені структури, які передбачають зокрема наявність громадських приймалень. Таким чином депутати можуть отримувати інформацію, звернення, накази виборців, навіть якщо вони не представляють безпосередньо цей виборчий округ.

7. Обізнаність виборців з депутатами

В результаті опитування виборців у Донецьку та Авдіївці було встановлено, що на думку переважної більшості громадян пропорційно-мажоритарна система виборів депутатів місцевих рад не принесла анонсованих змін.

Опитані мешканці Донецька і Авдіївки не знають депутатів міських та обласної рад, що мають представляти там їхні інтереси. Вони практично не знайомі з інформацією про діяльність депутатів, їх звітуванням. На думку більшості опитаних, змішана система виборів ніяк не вплинула на якість роботи депутатів.

— 40

Аналіз результатів опитування

Не знають жодного депутата — 95%.

Ситуація різниться на декілька пунктів для Донецька і Авдіївки, але навіть з урахуванням похибки можемо говорити про те, що виборці не знають тих, кого вони обрали.

Не знають депутата міської ради, обраного по мажоритарному округу — 99,1% в Авдіївці та 99,5% Донецьку.

Не знають депутата обласної ради, обраного по мажоритарному округу — 99,4% (сумарний показник для Авдіївки та Донецька).

При цьому варто зазначити, що одним з депутатів обласної ради від міста Авдіївки є керівник містоутворюючого підприємства — директор Авдіївського коксохімічного заводу.

Не знають про існування та роботу громадських приймалень депутатів своїх округів — 86,4% в Авдіївці та 96% у Донецьку.

Не знають про діяльність громадських приймалень інших депутатів у місті — 95,6% в Авдіївці та 99% у Донецьку.

Не знають про звітування депутатів міської ради перед виборцями — 82,5% опитаних в Авдіївці та 90,4% у Донецьку.

Не знають про звітування депутатів обласної ради перед виборцями — 95,2% опитаних в Донецьку та Авдіївці.

Вважають, що застосування змішаної системи виборів до місцевих рад ніяк не вплинуло на якість роботи депутатів або не можуть відповісти на це питання — 93% опитаних у Авдіївці та 97,6% опитаних у Донецьку.

Окремо варто сказати про відповіді на питання щодо задоволеності діяльністю депутатів міських та обласної рад. Оскільки переважну більшість депутатського корпусу місцевих рад Донеччини складають представники правлячої в країні партії, всі негативи політичного, соціального, економічного характеру апроксимувалися під час опитування на них. Отож,

- скоріше не задоволені діяльністю депутатів міської ради — 55,1% опитаних у Донецьку та 25,7% Авдіївці;
- зовсім не задоволені діяльністю депутатів міської ради — 22,5% опитаних у Донецьку і 20,4% у Авдіївці;
- скоріше не задоволені діяльністю депутатів обласної ради — 42,5% опитаних у обох містах, зовсім не задоволені 21%.

8. Представництво в місцевих радах (місце проживання)

Отримати достовірну інформацію для визначення рівня реального представництва депутатів місцевих рад в округах, за якими вони були обрані, не вдалося.

Моніторинг діяльності депутатів місцевих рад Закарпатської області:

Закарпатська обласна, Ужгородська та Виноградівська міські ради

Карпатське агентство прав людини «Вестед»

Павло БІЛАК

I. Висновки

Звітування депутатів

Виборець стикається з проблемами вже на етапі пошуку інформації про час та місце проведення депутатських звітів. Так, цю інформацію щодо депутатів обласної ради неможливо отримати ані в апараті ради, ані в офіційній газеті облради. Аналогічна ситуація і у Виноградівській міській раді. Позитивно на цьому тлі виглядає досвід Ужгородської міської ради, інформація про звітування депутатів якої легкодоступна для виборців (розміщена на сайті ради та була опублікована в газеті «Ужгород»).

Більшість депутатів проводять звітування вчасно і з дотриманням всіх норм. Проте аналіз способу, часу та місця проведення звітування вказує на його формальний характер: звітування найчастіше проводиться у вигляді зустрічей з виборцями, отже, ті виборці, які не мали змоги потрапити на зустріч із депутатом у вказаний час, позбавлені можливості ознайомитися зі звітом депутата, тим більше, що у переважній більшості випадків депутатські звіти не дублюються у друкованих або електронних ЗМІ.

Прийом громадян

Інформація щодо прийому громадян депутатами Ужгородської міської ради є легкодоступною: вона розміщена у газеті «Ужгород», на стенді в раді та на веб-сайті ради. Виноградівська міська рада оприлюднила дані про прийом громадян депутатами на дошці оголошень.

Натомість інформацію про прийом громадян депутатами Закарпатської обласної

ради (за винятком керівництва ради) неможливо знайти ані в приміщенні ради, ані в газеті «Новини Закарпаття», ані в інших джерелах.

Більшість депутатів не веде журналів прийому громадян.

Діяльність в раді

Більшість депутатів не надто активно представляють інтереси виборців у радах.

Активність більшості депутатів Закарпатської обласної ради, обраних для моніторингу, обмежується поданням кількох запитів.

У Ужгородській міській раді на сесіях в основному виступають голови фракцій і депутатських груп, і така практика не дає можливості об'єктивно оцінити ступінь активності інших депутатів.

У Виноградівській міській раді за весь час роботи ради не відбулося жодного виступу депутата з місця, на засіданнях ради не було оприлюднено жодної заяви, звернення або пропозиції громадян. Всі рішення ради приймаються одногосно, без обговорення.

Взаємодія з медіа

Взаємодія депутатів із засобами масової інформації є дуже слабкою. Попри можливість безкоштовно висвітлювати свою діяльність у офіційних ЗМІ рад, більшість депутатів ніяк не користується цим. Медіа-активність депутатів, зафіксована в ході моніторингу, переважно ініційована журналістами і висвітлює насамперед професійну діяльність депутатів, а не їхні зусилля із представництва інтересів виборців. Вкрай

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ПО ОБЛАСТЯХ

рідко депутати самі виступають ініціаторами, наприклад, публікують авторські статті або оголошують заяви у засобах масової інформації.

Водночас, за свідченнями депутатів опозиційних партій, в комунальних ЗМІ можливості для депутатів є нерівними, по суті, існує цензура: публікації опозиційних депутатів майже не мають шансів потрапити на шпальти комунальних газет.

Обізнаність виборців із депутатами

Вуличне опитування, проведене в рамках моніторингу, виявило, що переважна більшість опитаних: 1) не знає депутатів міських та обласної рад від своїх округів; 2) не знає про звітування депутатів та про прийом депутатами громадян; 3) не задоволені діяльністю депутатів місцевих рад; 4) не вважає, що запровадження змішаної виборчої системи покращило ефективність роботи депутатів місцевих рад.

— 42 Результати проведеного моніторингу дозволяють зробити попередній висновок про те, що цілі, які були поставлені авторами закону №6601, не були досягнуті. Аналіз діяльності депутатів місцевих рад не виявив підвищеної активності депутатів-«мажоритарників» порівняно зі «списочниками» у сфері відстоювання інтересів громадян та підтримки постійної комунікації з виборцями, свідченням чого є вкрай низький рівень обізнаності громадян із діяльністю депутатів місцевих рад. Запрова-

дження змішаної виборчої системи також не підвищило оцінки діяльності депутатів місцевих рад з боку виборців. Враховуючи це, можна стверджувати, що запровадження змішаної виборчої системи — не панацея від усіх хвороб української політики; воно само по собі не здатне вирішити проблеми відчуження виборців від депутатів та браку прямої і ефективної комунікації між ними.

II. Методологія

Для моніторингу було обрано три місцеві ради: Закарпатська обласна рада (108 депутатів), міська рада обласного центру — Ужгородська міська (60 депутатів), та міська рада малого міста — Виноградівська міська рада (38 депутатів) (населення міста — бл. 26 тис. осіб).

Згідно з вибіркою моніторингу («мажоритарники» / «списочники», партійна приналежність) було обрано по 6 депутатів, 3 «мажоритарники» та 3 «списочники» — від кожної з трьох рад. Тобто предметом моніторингу був кожен 18-й депутат обласної ради (108 депутатів), кожен десятий — Ужгородської міської (60 депутатів) і приблизно кожен шостий депутат Виноградівської міської (38 депутатів).

Партійна приналежність обраних для моніторингу депутатів досить точно відображає розподіл сил у відповідних радах та загалом в області. Партійна приналежність наведена в таблиці нижче.

Таблиця 1. Партійна приналежність обраних для моніторингу депутатів

	Закарпатська обласна	Ужгородська міська	Виноградівська міська	Разом
Партія регіонів	2	1	3	6
Єдиний Центр	2	1	2	5
ВО «Батьківщина»	1	1	-	2
КМКС	1	-	1	2
«ЕКО+25%»	-	1	-	1
Партія «Зелені»	-	1	-	1
Українська партія*	-	1	-	1
Разом	6	6	6	18

* Вже після написання попередньої версії звіту вдалося дізнатися, що депутат від Української партії вступив до Партії регіонів (22 березня 2011 р.). Див. п. 6 розділу III. Джерело: депутати Ужгородської міської ради. На сайті ради ця інформація ще не відображена.

З впливових в області політичних сил, депутатів яких не потрапили до вибірки, можна назвати тільки «Фронт змін», який має помітне представництво в усіх трьох радах.

Джерела інформації та методи їх отримання

Місцеві газети: системне вивчення підшивок газет — пошук статей, інтерв'ю, коментарів, заяв депутатів або хоча б згадок про їхню діяльність. Для моніторингу були обрані такі газети:

- комунальні — «Ужгород», «Новини Закарпаття», «Новини Виноградівщини»;
- приватні — «РІО», «Старий замок».

Мережа інтернет: моніторинг обраних сайтів через вбудовані пошукові системи, пошук іншої релевантної інформації (звіти, графіки прийому громадян, місце проживання, зміни партійної належності тощо) через пошукову систему Google, пошук особистих сторінок депутатів у соціальних мережах через пошукові двигуни цих мереж (facebook.com, vk.com, odnoklassniki.ua). Для моніторингу були обрані такі інтернет-сайти:

- Вся Закарпатська правда (vspravda.info);
- Закарпаття-онлайн (zakarpatya.net.ua);
- Мукачево.нет (mukachevo.net);
- zaholovok.com.ua.

Обмеження

Репрезентативність вибірки: вибірка депутатів для моніторингу є доволі невеликою, тому робити екстраполяцію висновків дослідження на весь депутатський корпус слід дуже обережно.

Репрезентативність відібраних для вивчення ЗМІ: відібрані для моніторингу ЗМІ є найбільш популярними, проте не вичерпують собою всього спектру місцевих ЗМІ, що дає підстави припустити, що частина медіа-активності депутатів залишилась за межами моніторингових заходів.

Упередженість, тенденційність ЗМІ: частота висвітлення діяльності тих чи інших депутатів у ЗМІ, особливо приватних, залежить від політичної орієнтації власника такого ЗМІ.

Можлива неточність інформації: у деяких випадках немає можливості перевірити достовірність наданої інформації з інших джерел, тому можливі неточності та спотворення певних даних. Наприклад, за відсутності журналів обліку громадян доводиться вірити на слово депутатам щодо кількості громадян, прийнятих ними. Також неможливо перевірити зміст деяких звітів, оскільки вони відбулися у вигляді прес-конференцій або зустрічей з виборцями без жодної фіксації в газетах або електронних ЗМІ.

Неможливість врахування неформальної активності депутатів: певні види неформальних зв'язків депутатів з виборцями (зустрічі, участь у різного роду заходах, надання допомоги виборцям тощо) не були враховані у звіті, оскільки вони не фіксуються документально і згадки про них не потрапляють до ЗМІ.

Труднощі

Доступ до інформації. Проведення моніторингових заходів виявило величезні проблеми у виконанні місцевими радами положень Закону України «Про доступ до публічної інформації»: всупереч нормам цього закону в усіх трьох радах, обраних для моніторингу, виникли проблеми з отриманням потрібної інформації (особливо це стосується протоколів засідання місцевих рад).

У Виноградівській міській раді запит щодо надання доступу до протоколів сесій міської ради просто проігнорували. В особистій розмові секретар ради озвучила причину: великий об'єм запитуваної інформації (рада не визначила розміру оплати запитуваних даних понад 10 сторінок). Проте після цієї розмови був наданий дозвіл ознайомитися з протоколами в приміщенні ради, жодних перешкод в цьому з боку працівників ради не чинилося.

Із Закарпатської обласної ради на запит щодо надання доступу до протоколів сесій надійшла офіційна відповідь, що така інформація «є інформацією з обмеженим доступом». Після повторного звернення вдалося владнати це питання в особистій бесіді із

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ПО ОБЛАСТЯХ

працівником апарату ради. Був наданий неформальний дозвіл ознайомитися з протоколами в приміщенні ради.

В Ужгородській міській раді, всупереч нормам закону «Про доступ до публічної інформації», керуються нормою регламенту*, яка вимагає в таких випадках згоди всієї ради на доступ до інформації. Тому питання про надання доступу до протоколів було винесене на сесію міської ради, де не набрало достатньої кількості голосів на свою підтримку. Питання вдалося вирішити через голову однієї з фракцій в раді шляхом скерування відповідного депутатського запиту (регламент надає доступ до протоколів тільки міському голові та головам фракцій, відмовляючи в цьому навіть депутатам!).

Ігнорування звернень щодо надання елементарної інформації (години прийому депутата) в місцевих осередках партій: на неодноразові звернення до працівників регіональних осередків партій (ПР, ЄЦ, КМКС) з проханням надати інформацію про діяльність депутатів відповіді не надходили.

— 44

III. Результати моніторингу

Моніторингові заходи виявили, що норми Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» у більшості випадків виконуються депутатами належним чином, проте виконання цих норм (про звітування,

прийом громадян та ін.) не є достатнім для покращення зв'язку між депутатами та виборцями. Більшість депутатів місцевих рад недостатньо активно висвітлюють свою діяльність у засобах масової інформації, наслідком чого є дуже низький рівень впізнаваності депутатів виборцями. Виборці загалом дуже низько оцінюють діяльність місцевих рад, і, на їхню думку, запровадження змішаної системи ніяк не покращило ефективності та якості роботи депутатів місцевих рад.

Побічним результатом моніторингу є виявлення проблем у дотриманні стандартів прозорості та відкритості в роботі місцевих рад. Жодну з рад, обраних для моніторингу, не можна назвати повністю відкритою до громадян.

1. Звітування депутатами про свою роботу

Більшість депутатів звітує вчасно і з дотриманням вимоги про завчасне повідомлення виборців про це. Проте є й такі, хто не прозвітував і досі, хоча пройшло понад півтора року після виборів. Водночас слід зазначити, що спосіб, місце та час проведення більшості депутатських звітів не сприяє тому, щоб з ними могла ознайомитися велика кількість виборців. Зазначимо, що дуже важко знайти інформацію щодо звітування депутатів обласної ради.

Таблиця 2. Звітування депутатів Закарпатської обласної ради**

	Біров	Браєр	Ковач	Курах	Свищо	Стрижак
	Список	Мажоритар.	Список	Мажоритар.	Мажоритар.	Список
Чи відбувся звіт	Так	Так	?	Так	Так	?
Як часто?	1	1	?	1	1	?
Перед ким?	Виборці округу	Виборці округу	?	Виборці округу		?
Де?	За місцем роботи	За місцем роботи	?	Районний осередок партії	За місцем роботи	?

* Це положення Регламенту Ужгородської міської ради було визнане незаконним рішенням Ужгородського міськрайонного суду 17 лютого 2012 р. Ужгородська міська рада оскаржує це рішення у Львівському апеляційному адміністративному суді. Станом на 27 квітня це заборонне положення регламенту досі залишається в силі.

** Деяку інформацію про звітування депутатів не вдалося знайти ані у відкритих джерелах, ані за допомогою запитів до облради та місцевих партійних осередків.

Моніторинг діяльності депутатів місцевих рад Закарпатської області

	Біров	Браєр	Ковач	Курах	Свищо	Стрижак
Коли?	?	?	?			?
Повідомлення	?	?	?	?	?	?

Таблиця 3. Звітування депутатів Ужгородської міської ради

	Бадида	Бобіта	Жменяк	Король	Оксьон	Станкович
	Мажоритар.	Список	Мажоритар.	Список	Мажоритар.	Список
Чи відбувався звіт	Так	Так*	Так	Так**	Так	Так***
Як часто?	1	1	1	1	1	1
Перед ким?	Виборці округу	Виборці, журналісти, читачі газети «Ужгород»	Виборці округу	Виборці, журналісти	Виборці округу	Виборці, журналісти
Де?	Громадська приймальня депутата	Прес-центр газети «Закарпатська правда», газета «Ужгород» та її веб-сайт	За місцем роботи	Держуправління охорони навколишнього середовища	За місцем роботи	ЖРЕР №1
Коли?	9.12.2011	15.11.2012	2.12.2011	7.12.2011	8.12.2011	25.11.2011
Повідомлення	Веб-сайт ради, газета «Ужгород» 05.11.2011 р.	Веб-сайт ради, газета «Ужгород» 05.11.2011 р.	Веб-сайт ради, газета «Ужгород» 05.11.2011 р.	Веб-сайт ради, газета «Ужгород» 05.11.2011 р.	Веб-сайт ради, газета «Ужгород» 05.11.2011 р.	Веб-сайт ради, газета «Ужгород» 05.11.2011 р.

45 —

Таблиця 4. Звітування депутатів Виноградівської міської ради

	Боршош	Бушко	Івашко	Кудрон	Сіладі	Телеп'янович
	Список	Мажоритар.	Мажоритар.	Список	Список	Мажоритар.
Чи відбувався звіт	Так	Так	Так	Так	Ні	Так
Як часто?	1	1	1	1		1
Перед ким?	Виборці	Глядачі Виноградівського ТБ	Виборці	Виборці		Виборці
Де?	За місцем роботи	Студія Виноградівського ТБ	За місцем роботи	Офіс товариства КМКС		За місцем проведення прийомів виборців
Коли?	?	17.12.2011	9.12.2011	7.12.2011		25.11.2011
Повідомлення	Вчасно. Оголошення за місцем роботи	Вчасно. Офіс ПР	Вчасно. Офіс ПР	Вчасно. Оголошення в офісі КМКС		Вчасно. Оголошення за місцем прийому громадян

* Спільний звіт депутатів ПР, обраних за партійними списками.

** Спільний звіт депутатів Партії екологічного порятунку «ЕКО+25%», обраних за партійними списками.

*** Спільний звіт депутатів ВО «Батьківщина», обраних за партійними списками.

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ПО ОБЛАСТЯХ

2. Депутатські приймальні та прийоми громадян

Більшість депутатів регулярно веде прийом громадян у точно визначений час у точно визначеному місці. Інформація про прийом громадян депутатами обласної ради є важкодоступною, водночас жодних проблем

не виникає при отриманні такої інформації стосовно депутатів Ужгородської та Виноградівської міських рад. Кількість прийнятих громадян суттєво варіюється — від 10 до понад 120. Більшість депутатів ведуть прийом громадян самостійно.

Таблиця 5. Прийом громадян депутатами Закарпатської обласної ради*

	Біров	Браєр	Ковач	Курах	Свищо**	Стрижак
	Список	Мажоритар.	Список	Мажоритар.	Мажоритар.	Список
Спосіб оприлюднення інформації	Оголошення в районному осередку партії	Оголошення в районному осередку партії	?	Оголошення в районному осередку партії	Оголошення в приміщенні райради, веб-сайт райради	?
Доступність	Так	Так	?	Ні (за межами округу)	Так	?
Час та місце (зручність)			?	смт. Воловець (за межами округу)	РДА Виїзні прийоми	?
Періодичність	Щомісяця	Щомісяця	?	Щомісяця	Щотижня	?
Кількість прийнятих громадян			?	Кілька десятків	Кілька сотень***	?
Хто веде прийом?			?	Переважно помічники, рідше сам депутат	Депутат	?

— 46

Таблиця 6. Прийом громадян депутатами Ужгородської міської ради

	Бадида	Бобіта	Жменяк	Король	Оксьон	Станкович
	Мажоритар.	Список	Мажоритар.	Список	Мажоритар.	Список
Спосіб оприлюднення інформації	Веб-сайт ради, інформаційний стенд в раді, газета «Ужгород» 21.02.2011	Веб-сайт ради, інформаційний стенд в раді, газета «Ужгород» 21.02.2011	Веб-сайт ради, інформаційний стенд в раді, газета «Ужгород» 21.02.2011	Веб-сайт ради, інформаційний стенд в раді, газета «Ужгород» 21.02.2011	Веб-сайт ради, інформаційний стенд в раді, газета «Ужгород» 21.02.2011	Веб-сайт ради, інформаційний стенд в раді, газета «Ужгород» 21.02.2011
Доступність	Так	Так	Так	Так	Так	Так
Час та місце (зручність)	12—13, громадська приймальня депутата (не в межах округу, але неподалік)	14—16, міськрада, депутатська кімната	15—17, за місцем роботи (фактично в межах округу)	12—13, міськвиконком	10—11, міськрада (доволі далеко від округу)	10—11, міськвиконком

* Деяку інформацію про прийом громадян депутатами облради знайти не вдалося.

** Як голова Берегівської РДА. За словами працівників РДА, окремого звітування як депутат п. Свищо не проводить.

*** Відсутня інформація щодо того, скільки з цих осіб є представниками виборчого округу депутата.

Моніторинг діяльності депутатів місцевих рад Закарпатської області

	Бадида	Бобіта	Жменяк	Король	Оксьон	Станкович
Періодичність	Щомісяця (перша сесія)	Щомісяця (третій вівторок)	Щомісяця (останній четвер)	Щомісяця (остання п'ятниця)	Щомісяця (перша сесія)	Щомісяця (третій вівторок четвер)
Кількість прийнятих громадян	Понад 50	Бл. 10	Бл. 10	Понад 50	Бл. 120	Понад 50
Хто веде прийом?	Депутат	Депутат	Депутат	Депутат	Депутат	Депутат

Таблиця 7. Прийом громадян депутатами Виноградівської міської ради

	Боршош	Бушко	Івашко	Кудрон	Сіладі	Телеп'янович
	Список	Мажоритар.	Мажоритар.	Список	Список	Мажоритар.
Спосіб оприлюднення інформації	Інформаційний стенд в раді	Інформаційний стенд в раді, стенд в офісі ПР	Інформаційний стенд в раді, стенд в офісі ПР	Інформаційний стенд в раді	Інформаційний стенд в раді, стенд в офісі ПР	Інформаційний стенд в раді
Доступність	Так	Так	Так	Так	Так	Так
Час та місце (зручність)	9—12 за місцем роботи (майже центр міста)	9—13, офіс ПР (центр міста, далеко від округу)	10—12, за місцем роботи (центр міста, але не межах округу)	10—12, офіс КМКС (центр міста)	14—16, офіс ПР (центр міста)	13—16 приміщення клубу (в межах округу)
Періодичність	Щопонеділка	Щосереда	Щочетверга	Щосереда	Щочетверга	Щонеділі
Кількість прийнятих громадян	Понад 50	Бл. 70	100	55-60	27	до 40
Хто веде прийом?	Депутат	Депутат	Депутат	Депутат	Депутат	Депутат

47 —

3. Діяльність в раді

Депутати, обрані для моніторингу, не надто активні на засіданнях рад. Частково це пов'язано з прийнятою в Закарпатській обласній та Ужгородській міській радах практикою, коли виступає тільки голова фракції.

У Виноградівській міській раді всі рішення приймаються одногосно. Тематика депутатських виступів, звернень та запитів загалом відображає потреби їхніх виборців.

Таблиця 8. Активність депутатів обласної ради на пленарних засіданнях ради

	Біров	Браер	Ковач	Курах	Свищо	Стрижак
	Список	Мажоритар.	Список	Мажоритар.	Мажоритар.	Список
Виступи на пленарних засіданнях	1	0	1	0	0	0
Звернення	0	0	0	1	0	0
Запити	0	1	0	1	2	0

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ПО ОБЛАСТЯХ

Таблиця 9. Активність депутатів Ужгородської міської ради на пленарних засіданнях ради

	Бадида	Бобіта	Жменяк	Король*	Оксьон	Станкович**
	Мажоритар.	Список	Мажоритар.	Список	Мажоритар.	Список
Виступи на пленарних засіданнях	1	3	2	37	2	29
Звернення	5	1	6	0	2	0
Запити	0	0	0	0	0	0

Таблиця 10. Активність депутатів Виноградівської міської ради на пленарних засіданнях ради

	Боршош	Бушко	Івашко	Кудрон	Сіладі	Телеп'янович
	Список	Мажоритар.	Мажоритар.	Список	Список	Мажоритар.
Виступи на пленарних засіданнях	0	0	0	0	0	0
Звернення	0	0	0	0	0	0
Запити	0	0	0	0	0	0

4. Взаємодія з медіа

Взаємодія депутатів зі ЗМІ є дуже слабкою навіть попри можливість безкоштовно висвітлювати свою позицію в комунальних ЗМІ. Більша частина депутатської присутності у ЗМІ ініційована журналістами і відо-

бражає в першу чергу їхню професійну діяльність. Слабко представлені депутати в соціальних мережах, але навіть більшість з тих депутатів, які мають облікові записи у соціальних мережах, не використовують їх для висвітлення своєї депутатської діяльності.

— 48

Таблиця 11. Взаємодія зі ЗМІ депутатів Закарпатської обласної ради

	Біров	Браер	Ковач	Курах	Свищо	Стрижак
	Список	Мажоритар.	Список	Мажоритар.	Мажоритар.	Список
Коментарі ЗМІ	Так	Ні	Так	Так	Ні	ні
Авторські публікації	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні
Прес-конференції	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні
Заяви	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні
Соціальні мережі	Facebook	Однокласники	Ні	Ні	Ні	Ні
Блог/сайт	Ні	Ні	Ні	Власний сайт	Ні	Ні

Таблиця 12. Взаємодія зі ЗМІ депутатів Ужгородської міської ради

	Бадида	Бобіта	Жменяк	Король	Оксьон	Станкович
	Мажоритар.	Список	Мажоритар.	Список	Мажоритар.	Список
Коментарі ЗМІ	Ні	Ні	Так	Так	Так	Так
Авторські публікації	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні
Прес-конференції	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні	Так
Заяви	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні	Так

* Переважно як начальник фінансового управління Ужгородського міськвиконкому.

** Переважно як начальник управління економіки та підприємництва Ужгородського міськвиконкому.

Моніторинг діяльності депутатів місцевих рад Закарпатської області

	Бадида	Бобіта	Жменяк	Король	Оксьон	Станкович
Соціальні мережі	Однокласники	Facebook	Facebook	Ні	Однокласники; Вконтакте	Ні
Блог/сайт	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні

Таблиця 13. Взаємодія зі ЗМІ депутатів Виноградівської міської ради

	Боршош	Бушко	Івашко	Кудрон	Сіладі	Телеп'янович
	Список	Мажоритар.	Мажоритар.	Список	Список	Мажоритар.
Коментарі ЗМІ	Так	Ні	Ні	Так	Так	Ні
Авторські публікації	Так	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні
Прес-конференції	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні
Заяви	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні
Соціальні мережі	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні
Блог/сайт	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні

5. Участь у громадських слуханнях та інших публічних заходах

Громадські слухання як елемент прямої демократії майже не діють в Закарпатській області. В м. Ужгороді проведення громадських слухань як таких майже неможливе, оскільки діють абсурдні вимоги до організації громадських слухань, а саме: участь поло-

вини виборців міста у слуханнях*. Депутати, обрані для моніторингу, не брали участь у громадських слуханнях. Водночас депутати доволі активно беруть участь в інших заходах в межах територіальної громади та проводять неформальні зустрічі з виборцями.

49 —

Таблиця 14. Участь у громадських слуханнях та інших публічних заходах депутатів Закарпатської обласної ради

	Біров	Браер	Ковач	Курах	Свищо	Стрижак
	Список	Мажоритар.	Список	Мажоритар.	Мажоритар.	Список
Громадські слухання	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні
Інші публічні заходи	Благочинні заходи. Громадська діяльність в сфері охорони здоров'я	Організація спортивних змагань	Заходи з відзначення пам'ятних дат угорської історії, заходи в рамках діяльності угорської меншини	Ні	Як голова РДА бере участь в більшості публічних заходів в районі і, зокрема, в своєму окрузі	Ні
Інші зустрічі з виборцями	Так	Так	Так	Так	Так	Ні

* Ужгородські депутати вирішили проігнорувати думку громади. 14.12. 2011 <http://zaholovok.com.ua/uzhgorodski-deputati-virishili-proignoruvati-dumku-gromadi>.

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ПО ОБЛАСТЯХ

Таблиця 15. Участь у громадських слуханнях та інших публічних заходах депутатів Ужгородської міської ради

	Бадида	Бобіта	Жменяк	Король	Оксьон	Станкович
	Мажоритар.	Список	Мажоритар.	Список	Мажоритар.	Список
Громадські слухання	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні
Інші публічні заходи	Неформальні зустрічі з виборцями	Заходи з розвитку ОСББ в місті. Збір підписів проти незаконних стоянок в центрі міста	Заходи в сфері розвитку дошкільної освіти. Культурні заходи для дітей	Ні	Спортивні заходи в окрузі	Ні
Інші зустрічі з виборцями	Так	Так	Так	Ні	Так	Так

Таблиця 16. Участь у громадських слуханнях та інших публічних заходах депутатів Виноградівської міської ради

	Боршош	Бушко	Івашко	Кудрон	Сіладі	Телеп'янович
	Список	Мажоритар.	Мажоритар.	Список	Список	Мажоритар.
Громадські слухання	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні
Інші публічні заходи	Спортивні заходи в місті	Ліквідація наслідків стихійних лих	Так	Заходи з відзначення пам'ятних дат угорської історії, заходи в рамках діяльності угорської меншини	Ні	Ні
Інші зустрічі з виборцями	Так	Роздача подарунків мешканцям свого округу перед святами	Роздача подарунків мешканцям свого округу перед святами	Ні	Роздача подарунків мешканцям свого округу перед святами	Ні

— 50

6. Зв'язок з місцевими партійними осередками

Більшість депутатів, обраних для моніторингу в Закарпатській області, входять до складу великих партій (ПР, ЄЦ, ВО «Батьківщина», КМКС). Зв'язок депутатів з цих партій з партійними осередками є доволі тісним. Інша ситуація з висуванцями малих партій, таких як Українська партія, партія «Зелені», Партія екологічного порятунку «ЕКО+25%». Це малі партії, представництво яких в регіоні є умовним, відповідно, їхній зв'язок з депутатами є абсолютно формальним.

Входження/вихід до/зі складу депутатських груп і фракцій, публічне пояснення причин

В Ужгородській міській раді депутати від Партії «Зелених», Української партії та Партії екологічного порятунку «ЕКО+25%» після обрання до ради увійшли до складу депутатської групи «За розвиток Ужгорода».

Депутат В. Бадида, обраний до Ужгородської міської ради як висуванець Української партії, перейшов до лав Партії регіонів. Публічного пояснення цього рішення з боку депутата не було.

7. Обізнаність виборців із депутатами

Результати проведеного опитування дають підстави стверджувати, що зміна виборчої системи на місцевому рівні на так звану «змішану» не забезпечила анонсованих у переддень місцевих виборів покращень, як то забезпечення представництва інтересів громад чи підтримки «мажоритарними» депутатами зв'язку з виборцями. Виборці дуже погано обізнані з депутатами місцевих рад, з їхньою діяльністю та зі своїми правами у сфері взаємодії з депутатами; оцінка виборцями діяльності місцевих рад є переважно негативною, а запровадження змішаної системи, на думку більшості виборців, ніяк не вплинуло на ефективність і якість роботи депутатів.

Аналіз результатів опитування

Опитування громадян віч-на-віч проводилося в Ужгороді та Виноградіві 21—22 квітня 2012 р. Було опитано 300 осіб: 200 в м. Ужгород та 100 в м. Виноградів. Вибірка районована випадкова, похибка вибірки:

- для обласного центру (Ужгород) — 7% із ймовірністю 0,95;
- для малого міста (Виноградів) — 8% із ймовірністю 0,90.

Більшість мешканців міст (64%) **не знає жодного місцевого депутата**. Ситуація трохи краща в Ужгороді, де таких 59%, і гірша у Виноградіві, де 74% опитаних не знають жодного місцевого депутата.

В Ужгороді 86,5% опитаних **не знають депутата, обраного за їхнім мажоритарним округом**. У Виноградіві свого «мажоритарника» не знають 94% опитаних громадян.

Депутатів, обраних до обласної ради у мажоритарних округах, не знають 86,7% опитаних в області (це найкраща ситуація із 5 регіонів проекту, в решті регіонів рівень необізнаності ще вищий).

Переважає більшість респондентів нічого **не знає про роботу громадських приймалень** місцевих депутатів свого округу: 75% — в Ужгороді, 50% — у Виноградіві.

Щодо громадських приймалень депутатів інших округів, то про них нічого не знають 73% опитаних ужгородців та 64% опитаних виноградівців.

Більшість опитаних нічого не знають або не чули про **звітування депутатів міських рад** своїх мажоритарних округів за проведеною ними роботу: 59,5% в Ужгороді та 48% у Виноградіві. Ще 27% опитаних мешканців Ужгорода та 28% опитаних мешканців Виноградова на питання про звітування депутатів-«мажоритарників» дали відповідь «ні, ніхто з депутатів не звітував». Про звітування депутатів від своїх виборчих округів знають тільки 2% опитаних в Ужгороді та 8% — у Виноградіві. Що стосується **депутатів обласної ради**, то 55,7% опитаних не знають про звітування депутатів і ще 27,3% вважають, що ніхто з депутатів не звітував.

Більшість опитаних **не задоволена роботою міських рад**: незадоволені та скоріше незадоволені 78,5% опитаних ужгородців (задоволені або скоріше задоволені лише 5%) та 44% опитаних виноградівців (задоволені або скоріше задоволені лише 8%). Ще нижче опитані оцінюють **роботу обласної ради**: незадоволені та скоріше незадоволені її діяльністю 72,6% опитаних (задоволені або скоріше задоволені лише 3,3%).

Лише 5,1% опитаних в Ужгороді та 10% опитаних у Виноградіві вважають, що обрання депутатів за так званою «змішаною виборчою системою» **покращило роботу депутатів** місцевих рад. Протилежної думки додержуються 6,7% опитаних в Ужгороді та 7% опитаних у Виноградіві. Решта опитаних або не змогла відповісти, або вважає, що зміна виборчої системи ніяк не вплинула на ефективність роботи місцевих рад.

Складається певний парадокс: виборці вкрай незадоволені діяльністю депутатів місцевих рад, але водночас вони дуже погано поінформовані про цю діяльність, не знають про можливості контролю за діяльністю депутатів та впливу на неї. Причому це стосується як депутатів, обраних за партійни-

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ПО ОБЛАСТЯХ

ми списками, так і «мажоритарників». Така ситуація є наслідком двох взаємопов'язаних явищ: 1) аполітичності виборців, їхньої байдужості, спричиненої розчаруванням у політиці; 2) відсутності постійної системної комунікації депутатів зі своїми виборцями. Можна стверджувати, що попри зусилля законодавців, зміна виборчої системи на змогла подолати прірву, що існує між виборцями та їхніми обранцями.

8. Представництво в місцевих радах (місце проживання)

Переважає більшість обраних для моніторингу депутатів проживає в межах своєї територіальної громади. Але більшість депутатів-«мажоритарників» Закарпатської обласної та Ужгородської міської рад проживає за межами відповідних виборчих округів. На рівні міста така ситуація є зрозумілою, але на рівні області дуже часто в округах обираються абсолютно не пов'язані з округами кандидати.

живають в межах одномандатних округів, від яких вони були обрані до ради, 31 — за межами округів.

3 депутатів Ужгородської міської ради, обраних в одномандатних округах, 10 проживають в межах одномандатних округів, від яких вони були обрані до ради, 20 — за межами округів.

3 депутатів Виноградівської міської ради, обраних в одномандатних округах, 15 проживають в межах одномандатних округів, від яких вони були обрані до ради, 4 — за межами округів.

1 депутат Ужгородської міської ради проживає за межами територіальної громади м. Ужгород. Жоден депутат Закарпатської обласної та Виноградівської міської рад не проживає за межами відповідної територіальної громади.

— 52 3 депутатів Закарпатської обласної ради, обраних в одномандатних округах, 23 про-

Моніторинг діяльності депутатів місцевих рад Херсонської області:

Херсонська обласна, Херсонська та Цюрупинська міські ради

*Херсонська обласна організація комітету виборців України
Дементій БІЛИЙ*

I. Висновки

Загальний висновок

Результати проведеного моніторингу демонструють, що цілі, які були задекларовані ініціаторами виборчої реформи, не були досягнуті.

Поява «мажоритарників»:

- не збільшила кількості вирішених проблем в конкретних виборчих округах на сесіях місцевих рад;
- не збільшила кількості депутатських запитів, кількості пропозицій (наказів) виборців, які б розглядалися на сесіях;
- кардинально не змінила якість спілкування депутатів із виборцями. Більшість виборців не знають ні про діяльність депутата в окрузі, ні про депутатські прийоми, ні про звіти про депутатську діяльність;
- не покращила можливості використання депутатами комунальних ЗМІ для реагування на проблеми виборців.

Здебільшого, депутати, що пройшли до міських рад за партійними списками, ведуть активнішу діяльність, ніж «мажоритарники».

Депутати-«мажоритарники» не отримали механізмів для зміцнення зв'язків із виборцями.

Таким чином, можемо констатувати, що реформа виявилася половинчастою. Наступний крок — внесення змін до Закону про статус депутатів місцевих рад, вдосконалення механізмів комунікації депутатів із виборцями та гарантування депутатам, які представляють меншість, рівних прав для

вирішення проблем виборців, підвищення відповідальності депутатів, — всього цього не було зроблено.

1. Не покращилася взаємодія депутатів та виборців. Звітування залишається формальним. Депутатський прийом в більшості своїй не ведеться на належному рівні.

2. Залишається великий рівень політизації місцевих рад. Депутат від опозиції є обмеженим у можливостях вирішувати проблеми виборців.

3. Фактично, реформа, на думку експертів, переслідувала політичні цілі. В результаті відбулася монополізація владних повноважень в руках однієї політичної сили.

4. Партії залишаються єдиним посередником для вирішення або озвучування проблем виборців.

5. Депутати-«мажоритарники» не отримали ніяких механізмів для вирішення проблем виборців, тому реформа не мала успіху.

Звітування депутатів

Звітування депутатів за допомогою партійних осередків краще організоване, ніж звітування депутатів-«мажоритарників» на своїх виборчих округах.

Ця форма взаємодії депутатів та виборців залежить від суб'єктивних факторів. Зокрема, звітування депутатів в Херсонській міській раді налагоджено завдяки активній ролі секретаря Херсонської міської ради Зої Бережної та традиційній увазі громадських організацій.

В інших радах, які досліджуються, звітування депутатів перед виборцями відбувається за ініціативи місцевих партійних осередків в рамках партійних кампаній.

Депутати-«мажоритарники» цих рад лише в окремих випадках проводили власний звіт.

Ми не знайшли оприлюдненим жодного звіту окремих депутатів. Лише частина партійних фракцій оприлюднюють свої звіти.

Ми дійшли висновку, що рівень ефективності звітування депутатів перед виборцями залежить від трьох чинників: наявності контролю з боку місцевої ради, системної роботи партійної організації, ефективності громадського контролю.

Приєм громадян

Ситуація з інформуванням про час та місце депутатського прийому виборців в обласній, міській раді обласного центру та міській раді районного центру кардинально відрізняється.

В обласній раді інформація про прийом громадян депутатами відсутня на дошках оголошень та на офіційному сайті. Вона не публікувалася в обласних комунальних ЗМІ. В районних комунальних ЗМІ ця інформація публікувалася лише в друкованих виданнях деяких районів області.

Депутати ведуть прийом епізодично, спираючись в першу чергу на партійні громадські приймальні в районах області.

У Херсонській міській раді графік прийому виборців є доступним в різних формах: на стендах, сайті, періодично друкується в комунальній газеті. Окремі депутати та партійні організації оприлюднюють графік прийому виборців частіше.

Депутати частково ведуть прийом у визначених місцях та в партійних громадських приймальнях.

У Цюрупинській міській раді відсутній графік прийому виборців на стенді. Також він не друкувався в районній комунальній пресі, але він є доступним на офіційному сайті.

Депутати ведуть прийом в громадських приймальнях своїх партій або безпосередньо спілкуються із виборцями за місцем проживання.

Виборці в Цюрупинську частіше звертаються або відразу до міського голови, або до партійних організацій чи до депутатів, які займають високі посади.

Таким чином, запровадження «мажоритарної складової» не наблизило депутатів до виборців в більшості рад. Ведення прийому залежить або від активності партійного осередку, або від наполегливості керівництва міської ради. Прийом виборців на рівні обласної ради та ради міста районного значення залишається на базі громадських приймалень партійних осередків.

Діяльність в раді

Мусимо констатувати, що більшість депутатів не надто активно представляє інтереси виборців у радах.

В Херсонській обласній раді депутати лише в окремих випадках оприлюднюють заяви та запити на користь виборців територіальних громад.

В Херсонській міській раді сесії відбуваються в стислі терміни. Дуже рідко озвучуються конкретні проблеми виборців. Як зазначають депутати, проблеми виборців вирішуються у приймальнях або депутатських комісіях. На сесію виносяться здебільшого узгоджені рішення.

У Цюрупинській міській раді така форма роботи як депутатський запит майже невідома. Лише один раз у цьому скликанні був поданий депутатський запит.

У всіх випадках активна роль у вирішенні проблем виборців належить представникам провладної більшості або заможним депутатам незалежно від способу обрання.

Мажоритарний депутат, який перебуває в опозиції, значно обмежений у можливостях вирішення проблем виборців свого округу, опозиційні кандидати лише озвучують проблеми, а не вирішують їх. Представники опозиційних сил неодноразово організували різноманітні протестні заходи (мітинги, пікети, прес-конференції), пробували впливати на прийняття рішень через участь у громадських слуханнях, ініціювали проведення місцевих референдумів. Порушувалися питання нецільового використання комунальних коштів, розбазарювання комунального майна, хаотичного роздавання земельних ділянок, так званої щільної забудови, знищення скверів та парків тощо.

Взаємодія з медіа

Взаємодія депутатів із засобами масової інформації є дуже слабкою. Більшість депутатів не має можливості оприлюднювати свою позицію або звітувати про роботу в комунальних ЗМІ. Депутати скаржаться на недоступність комунальних ЗМІ. А у депутатів обласної ради взагалі немає власного комунального видання, а відтак і майданчика для публікацій. При цьому необхідно зазначити, що самі депутати не завжди демонструють свою активність. Ми виявили лише окремі випадки активності депутатів в ЗМІ. Вся подібна активність або виходить від представників депутатської більшості, або пов'язана з основною роботою депутатів (в пресі можна частіше побачити коментарі, наприклад, керівника Водоканалу Ігоря Козакова, а не депутата міської ради Ігоря Козакова).

На цьому тлі позитивним є досвід Херсонської міської ради. В комунальній газеті «Херсонський вісник» кожного тижня з'являється інтерв'ю депутата міської ради, в якому йдеться про результати депутатської діяльності.

Медіа-активність окремих депутатів, що була зафіксована в ході моніторингу, переважно ініційована журналістами і висвітлює насамперед професійну діяльність депутатів, а не їхні зусилля із представництва інтересів виборців.

Зазначимо, що доступ опозиційних кандидатів до комунальних ЗМІ для висвітлення своєї позиції, за свідченнями самих депутатів, є вкрай обмеженим. Приклад із «Херсонським вісником» є одинокий. При цьому необхідно взяти до уваги, що іноді депутати вимушені оперативно звертатися до своїх виборців, а не чекати своєї черги в публікації інтерв'ю.

Окремі депутати використовують нові можливості для оприлюднення власної позиції, а саме мережі Фейсбук або власні сайти. Так, депутат Суворовської районної ради Тарас Бузак відкрив персональний депутатський сайт.

Таким чином, доступ депутатів до ЗМІ є обмеженим. Останнім часом з'явилися випадки використання депутатами можливостей соціальних мереж для більш активного спілкування із виборцями.

Обізнаність виборців із депутатами

Вуличне опитування, що було проведено в рамках моніторингу, виявило, що:

1) більшість виборців не знає депутатів від своїх округів, при чому необізнаність щодо депутатів обласної ради є більш поширеною;

2) виборці не мають інформації про звітування депутатів та про прийом депутатами виборців;

3) виборці не задоволені діяльністю депутатів місцевих рад;

4) виборці не вважають, що запровадження змішаної виборчої системи покращило ефективність роботи депутатів місцевих рад.

Результати опитування різняться. Найбільший рівень непоінформованості виборців стосується роботи обласної ради.

55 —

II. Методологія

Для моніторингу було обрано три місцеві ради: Херсонська обласна рада (84 депутати), міська рада обласного центру — Херсонська міська (76 депутатів), та міська рада малого міста — Цюрупинська міська рада (36 депутатів).

Для моніторингу було обрано по 6 депутатів, 3 «мажоритарники» та 3 «списочники», від кожної з трьох рад. Тобто предметом моніторингу був кожен чотирнадцятий депутат обласної ради, кожен тринадцятий — Херсонської міської і кожен шостий депутат Цюрупинської міської ради (36 депутатів).

Партійна приналежність обраних для моніторингу депутатів в цілому відображає розподіл сил у відповідних радах (дивися таблицю 1).

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ПО ОБЛАСТЯХ

Таблиця 1. Партийна приналежність обраних для моніторингу депутатів

	Херсонська обласна рада		Херсонська міська рада		Цюрупинська міська рада		Разом	
	кількість депутатів	відібрано	кількість депутатів	відібрано	кількість депутатів	відібрано	кількість депутатів	відібрано
Партія регіонів	58	2	45	3	18	1	121	6
«Батьківщина»	6	1	9	1	10	1	25	3
КПУ	9	2	6	-	4	2	19	4
«Сильна Україна»*	3	-	2	-	-	-	5	-
Фронт Змін	3	-	3	-	2	1	8	1
УДАР	2	-	2	1	2	1	6	2
Третя сила	-	-	4	1	-	-	4	1
«Вітчизна»	-	-	3	-	-	-	3	-
Народна партія	1	1	1	-	-	-	2	1
Справедливість	1	-	-	-	-	-	1	-
НРУ	1	-	-	-	-	-	1	-
Союз лівих сил	-	-	1	-	-	-	1	-
Разом	84	6	76	6	36	6	196	18

До вибірки потрапили представники всіх впливових в області політичних сил (див. Таблицю 2).

Таблиця 2. Перелік депутатів, що потрапили до вибірки

Херсонська обласна рада		
Кіщенко С.О.	Комуністична партія України	Голова бюджетної постійної комісії Херсонської обласної ради
Шевченко В.М.	Партія регіонів	регіональний менеджер підприємства з іноземними інвестиціями «ЛУКОЙЛ-Україна»
Дяченко О. М.	ВО «Батьківщина»	приватний підприємець
Вітренко Н. М.	Партія регіонів	заступник голови райдержадміністрації
Мерзлов В. М.	Народна партія	заступник міського голови Новокаховської міської ради
Тимошенко В. В.	Комуністична партія України	начальник комунального закладу «Херсонський обласний госпіталь інвалідів та ветеранів війни» Херсонської обласної ради
Херсонська міська рада		
Бузін О. В.	УДАР	заступник генерального директора з правових питань закритого акціонерного товариства багатогалузевого концерну «Содружество»
Маршак Р. М.	Партія регіонів	директор КП «Геополіс»
Трамбовецький В. Д.	Третя сила	викладач кафедри менеджменту освіти Херсонської академії неперервної освіти
Білоножков В. О.	Партія регіонів	директор ТОВ «ТПК Союз»
Козаков І. В.	Партія регіонів	директор міського комунального підприємства «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства м. Херсона»
Назарян Є. Г.	ВО «Батьківщина»	голова правління об'єднання співвласників багатопверхових будинків «Скіф» та «Скіф-1»
Цюрупинська міська рада		
Бетев В. В.	Фронт Змін	ВАТ «Агропром-енерго», голова правління

* «Сильна Україна» влилася до лав Партії регіонів.

Іванова Т. С.	УДАР	приватний підприємець
Посредніков Ю. П.	Комуністична партія України	пенсіонер
Бушко О. М.	Партія регіонів	приватний підприємець
Карпукін Ю. Ю.	Комуністична партія України	юрист
Скибінський О. А.	ВО «Батьківщина»	тренер в Цюрупинській дитячій юнацькій спортивній школі «Золота нива»

Джерела інформації та методи їх отримання

Місцеві газети: відбувався пошук статей, інтерв'ю, коментарів, заяв депутатів та згадок про їхню діяльність. Для моніторингу були обрані такі газети:

- комунальні: «Херсонський вісник», «Вісник Олешія», «Придніпровська зірка»
- незалежні: «Гривна».

Мережа інтернет: для моніторингу були обрані інтернет-сайти:

- Інтернет-сайт «Пік» www.pik.ua;
- Інтернет-сайт «Херсонська правда» www.prawda.ks.ua;
- Інтернет-сайт «Площа Свободи» www.pskherson.com.ua;
- «Політична Херсонщина» www.politkherson.info.

Обмеження

Репрезентативність вибірки: вибірка депутатів для моніторингу є доволі невеликою, тому робити екстраполяцію висновків дослідження на весь депутатський корпус слід дуже обережно.

Репрезентативність відібраних для вивчення ЗМІ: відібрані для моніторингу ЗМІ є найбільш популярними, проте не вичерпують собою всього спектру місцевих ЗМІ, що дає підстави припустити, що частина медіа-активності депутатів залишилась за межами моніторингових заходів.

Упередженість, тенденційність ЗМІ: частота висвітлення діяльності тих чи інших депутатів у ЗМІ, особливо приватних, залежить від політичної орієнтації власника такого ЗМІ.

Можлива неточність інформації: у деяких випадках немає можливості перевірити

достовірність наданої інформації з інших джерел, тому можливі неточності та спотворення певних даних. Наприклад, за відсутності журналів обліку громадян доводиться вірити на слово депутатам щодо кількості громадян, прийнятих ними. Також неможливо перевірити зміст деяких звітів, оскільки вони відбулися у формі зустрічей з виборцями без жодної фіксації в газетах або електронних ЗМІ.

Неможливість врахування неформальної активності депутатів: певні види неформальних зв'язків депутатів з виборцями (зустрічі, участь у різного роду заходах, надання допомоги виборцям тощо) не були враховані у звіті, оскільки вони не фіксуються документально і згадки про них не потрапляють до ЗМІ.

Труднощі

Доступ до інформації. Проведення моніторингових заходів виявило величезні проблеми у виконанні місцевими радами положень Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» та «Про доступ до публічної інформації»: ми не змогли отримати протоколи засідань сесій, в обласній раді відсутній депутатського графік прийому виборців, не фіксується інформація про перебіг звіту депутатів перед виборцями, а також інформація про клопотання виборців, хоча останнє прямо вимагає Закон.

У Цюрупинській міській раді графік прийому виборців був оприлюднений на сайті лише в червні 2012 р.

III. Результати моніторингу

Норми Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» у більшості випадків виконуються неналежним чином у зв'язку із непродуманим механізмом реалізації та

відсутністю належного контролю на тлі фактичного обмеження у депутатів можливостей для вирішення проблем виборців. «Пересічний» депутат фактично не може вирішити питання надання фінансування, контролю за ситуацією в окрузі, супроводу у розгляді потреб виборців округу тощо. Все це нівелює існуючі механізми взаємодії із виборцями. Прийом виборців перетворюється на формальність. Наприклад, виборці частіше звертаються на «гарячу лінію» Херсонського міського голови чи на прийом до Цюрупинського міського голови або на прийом до депутатів, які займають високі посади, ніж до «пересічних» депутатів.

Звітування депутатів, якщо відбувається, то формальним чином. Залишається проблемним доступ депутатів до медіа.

Отже, можна констатувати повну безпорадність депутатів-«мажоритарників», якщо ті не належать до керівництва провладної більшості, не є заможними з великими політичними амбіціями чи не представляють інтереси великої опозиційної партії.

— 58

1. Звітування депутатів про свою роботу

Звітування депутатів є в більшості своїй формальною процедурою. Про дати звітів своїх депутатів були повідомлені лише виборці Херсонської міської ради. В кількох номерах «Херсонського вісника» були надруковані дати звітів депутатів, причому оголошення про звіти трьох депутатів були надруковані вже після того, як самі звіти відбулися. 33 звіти відбувалися в робочий день в робочий час (від 12:00 до 15:00). Всі інші звіти призначалися на 16:00 чи пізніше або взагалі на вихідний день.

Необхідно зазначити, що незважаючи на критичні зауваження, звітування депутатів Херсонської міської ради кардинально відрізняється своєю організованістю та масовістю від подібних звітних кампаній в інших місцевих радах, які досліджувалися. Це стало можливим завдяки енергійній діяльності секретаря Херсонської міської ради З. Я. Бережної.

Депутати інших місцевих рад (обласної та Цюрупинської міської) взагалі не були

поінформовані про час та місце своїх звітів, хоча, як завірило керівництво цих рад, депутати провели свої звіти під час звітування партійних організацій.

На жодному з офіційних сайтів розглянутих місцевих рад ми не змогли знайти ні звітів депутатів, ні звітів фракцій та груп.

На офіційному сайті обласної ради оприлюднено звіт голови ради, на офіційному сайті Херсонської міської ради — звіт міського голови.

В комунальних ЗМІ також не оприлюднено жодного річного депутатського звіту.

В Херсонській області ми виявили лише один діючий офіційний сайт обласної партійної організації, яка представлена в міських радах, — це сайт обласної організації Партії регіонів.

На цьому сайті ми не знайшли ні систематичних згадок про звітну кампанію депутатів місцевих рад від партії, ні текстів звітів депутатів. Виняток склали інтерв'ю з трьома з 45 депутатів Херсонської міської ради чи 121 депутата-регіонала трьох рад, які вивчалися.

Інші сайти або взагалі відсутні, або давно не оновлюють інформацію.

Деякі партійні фракції провели звіти також в присутності журналістів або надавали свої звіти пресі. Це фракція «Батьківщини»* та фракція «Фронту Змін» в Херсонській міській раді**.

Як відомо, згідно з ч.1 та 6 ст. 16 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», депутат раз на рік звітує перед виборцями про свою діяльність та інформує раду та її виконавчі органи про результати обговорення його звіту, зауважень і пропозицій, висловлених виборцями на адресу ради та її органів, а також про доручення, дані депутатові у зв'язку з його депутатською діяльністю.

У зв'язку із відсутністю згадок про звіти депутатів Херсонської обласної ради та Цюрупинської міської ради ми попросили надати інформацію про те, хто з депутатів місцевих рад поінформував свою раду про результати обговорень звітів про діяльність

* <http://polit-kherson.info/publikacii/2012-06-16-11-09-17/8862--lr---.html>

** http://polit-kherson.blogspot.com/2012/03/blog-post_9355.html

Моніторинг діяльності депутатів місцевих рад Херсонської області

за підсумками листопада 2010 — листопада 2011 рр., а також де відбувався звіт, скільки виборців було присутньо, які були зауваження і пропозиції, висловлені виборцями на адресу ради, які доручення були дані виборцями депутатам під час цих звітів у зв'язку з їхньою депутатською діяльністю.

Секретар Цюрупинської міської ради О. Б. Філіппова повідомила, що звіти своїх депутатів організували партійні осередки, а міська рада не узагальнювала цю інформацію.

Голова Херсонської обласної ради В. Г. Пелих взагалі зазначив, що «депутат зві-

тує про свою роботу перед виборцем. Тобто носієм інформації (про звіти) є депутат відповідної ради, який має надати таку інформацію. Повноваження виконавчого апарату обласної ради згідно зі статтею 58 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» не передбачають витребування від депутатів звітів про їх діяльність».

Таким чином керівництво двох рад ствердило, що депутати не виконують норми Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» та не інформують про свої звіти та доручення виборців.

Таблиця 3. Звітування депутатів Херсонської обласної ради*

	Кіщенко С.О.	Шевченко В. М.	Дяченко О. М.	Вітренко Н. М.	Мерзлов В. М.	Тимошенко В. В.
	Список	Список	Список	Мажорит.	Мажорит.	Мажорит.
Чи відбувався звіт	невідомо	невідомо	невідомо	невідомо	невідомо	невідомо
Як часто?	невідомо	невідомо	невідомо	невідомо	невідомо	невідомо
Перед ким?	невідомо	невідомо	невідомо	невідомо	невідомо	невідомо
Де?	невідомо	невідомо	невідомо	невідомо	невідомо	невідомо
Коли?	невідомо	невідомо	невідомо	невідомо	невідомо	невідомо
Повідомлення	відсутнє	відсутнє	відсутнє	відсутнє	відсутнє	відсутнє

59 —

Таблиця 4. Звітування депутатів Херсонської міської ради

	Бузін О. В. Д	Маршак Р. М.	Трамбовецький В. Д.	Білоножков В. О.	Козаков І. В.	Назарян Є. Г.
	Список	Список	Список	Мажорит.	Мажорит.	Мажорит.
Чи відбувався звіт	Так	Так	Так	Так	Так	Так
Як часто?	1	1	1	1	1	2
Перед ким?	Виборці	Виборці	Виборці	Виборці округу	Виборці округу	виборці округу
Де?	приймальня партії «УДАР»	обласний палац молоді, приміщення осередку Партії регіонів	приміщення прес-клубу «Пік», вул. Карла Маркса, 88	Таврійський ліцей мистецтв	актовий зал МКП «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства Херсону»	Школа № 57

* Інформацію про звітування депутатів не вдалося знайти ані у відкритих джерелах, ані за допомогою запитів до облради та місцевих партійних осередків.

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ПО ОБЛАСТЯХ

	Бузін О. В. Д	Маршак Р. М.	Трамбовецький В. Д.	Білоножков В. О.	Козаков І. В.	Назарян Є. Г.
Коли?	Четвер, 20.10.2011 о 15:00	Середа, 9.11.2011 о 15:00	Четвер, 24.11.2011 о 14:00	Четвер, 20.10.2011 о 14:00	Четвер, 24.11.2011 о 16:00	Четвер, 29.09.2011 та субота, 22.10.2011 о 15:00
Повідомлення	так	так	так	так	так	так

Таблиця 5. Звітування депутатів Цюрупинської міської ради

	Бетев В. В.	Іванова Т. С.	Посередніков Ю. П.	Бушко О. М.	Карпухін Ю. Ю.	Скибінський О. А.
	Список	Список	Список	Мажорит.	Мажорит.	Мажорит.
Чи відбувся звіт	так	так	так	так	так	так
Як часто?	1	1	1	1	1	1
Перед ким?	виборці, активісти партійного осередку	виборці, активісти партійного осередку	виборці, активісти партійного осередку	виборці, активісти партійного осередку	виборці, активісти партійного осередку	виборці, активісти партійного осередку
Де?	громадська партійна приймальня	громадська партійна приймальня	громадська партійна приймальня	громадська партійна приймальня	громадська партійна приймальня	громадська партійна приймальня
Коли?	2011	2011	2011	2011	2011	2011
Повідомлення	немає	немає	немає	немає	немає	немає

— 60

2. Депутатські приймальні та прийоми громадян

Більшість депутатів не веде регулярного прийому громадян та не інформує про його місце. Так, на прохання розповісти про прийом депутатами Херсонської обласної ради своїх виборців, ми спочатку отримали звіт голови Херсонської обласної ради В. Г. Пелиха, в якому говорилося, що «Відповідно до статті 12 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», переважна більшість депутатів обласної ради відкрили свої громадські приймальні та у межах своїх повноважень і можливостей особисто і через помічників ведуть прийоми громадян, здійснюють заходи з метою вирішення проблемних питань своїх виборців, активно займаються благодійністю, надають юридичні консультації тощо»*. Коли ми попросили надати графік прийому виборців, щоб виявити, де конкретно ведеться прийом виборців, то отримали

відповідь, що інформації в апараті обласної ради немає у зв'язку з тим, що «повноваження виконавчого апарату обласної ради згідно зі статтею 58 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» не передбачають витребування від депутатів подібної інформації». Моніторинг можливих місць прийому (районні та міські ради) в Херсоні та Цюрупинську виявив, що депутати або їхні помічники епізодично ведуть прийом громадян в приймальнях їхніх партійних офісів.

Графік прийому виборців депутатами Херсонської міської ради оприлюднений на офіційному сайті Херсонської міської ради та періодично друкується у газеті «Херсонський вісник». Представники громадських організацій регулярно відвідують місця прийому депутатів з метою громадського інспектування. Так, в березні 2011 р. активісти та волонтери Херсонської мережі Громадянської Асамблеї України відвідали 56

* Звіт голови Херсонської обласної ради за діяльність ради у 2011 р.

Моніторинг діяльності депутатів місцевих рад Херсонської області

з 76 місць прийому виборців. Вело прийом 29 депутатів, тобто трохи більше половини*.

В серпні того ж року з 31 депутатів-«мажоритарників» та 3 депутатів, обраних за партійними списками, яких відвідали громадські активісти, прийом вело лише 10 депутатів**.

У вересні-жовтні громадські активісти відвідали 68 місць прийому з 76 і застали 28 обранців. Замість деяких депутатів прийом вели їхні помічники-консультанти. Але, по-перше, помічники не мають для цього повноважень, по-друге, як зазначили наші волонтери, рівень підготовки багатьох помічників є далеким від ідеального.

Виборці пасивні, на прийом приходять приблизно 3-5 відвідувачів. Самі обранці оцінюють цей показник як нижчий середнього***.

Треба зазначити, що депутатський прийом перебуває під постійною увагою секретаря Херсонської міської ради З. Я. Бережної, яка проводить моніторинг ведення прийому,

а також сприяє здійсненню громадського моніторингу. Як зазначила З. Я. Бережна в одному з інтерв'ю, «ми (Херсонська міська рада) ініціювали створення комплексу громадських приймалень для кожного депутата міської ради. Ми плануємо, що такі приймальні будуть розміщені у кожному мікрорайоні, в кожному окрузі, вони будуть оснащені всім необхідним для прийому та консультацій громадян. Розраховуємо, що така «мобільна» форма роботи з виборцями дозволить оперативніше реагувати на завдання, що ставляться перед депутатами. Допомогу з такими приміщеннями нам надаватиме управління освіти, а технічне оснащення депутатських приймалень буде забезпечуватися спільними зусиллями виконкому міської ради та самих народних обранців»^{4*}.

Депутати Цюрупинської міської ради ведуть свій прийом або в громадських приймальнях своїх партійних осередків, або за місцем роботи, якщо депутат займає якусь посаду. Приймалень на території округу немає.

Таблиця 6. Прийом громадян депутатами Херсонської обласної ради^{5*}

61 —

	Кіщенко С. О.	Шевченко В. М.	Дяченко О. М.	Вітренко Н. М.	Мерзлов В. М.	Тимошенко В. В.
	Список	Список	Список	Мажорит.	Мажорит.	Мажорит.
Спосіб оприлюднення інформації	веб-сайт обласної ради	?	?	?	?	?
Доступність	Так	—	—	—	—	—
Час та місце (зручність)	кожен четвертий понеділок місяця, приміщення обласної ради від 14:00 до 17:00	—	офіс «Батьківщини» в місті	місце роботи — райдержадміністрація	місце роботи	офіс КПУ в районі службовий кабінет в шпиталю
Періодичність	Щомісяця	—	—	—	—	—
Кількість прийнятих громадян^{6*}	?	?	?	?	?	?

* <http://polit-kherson.info/publikacii/2012-06-16-11-09-17/8389--qq-l-r.html>

** <http://polit-kherson.info/publikacii/2012-06-16-11-10-28/8665-2011-08-22-05-08-01.html>

*** <http://polit-kherson.info/publikacii/2012-06-16-11-10-28/8831-2011-10-25-07-21-34.html>

^{4*} <http://polit-kherson.info/publikacii/2012-06-16-11-09-17/8103--l-r.html>

^{5*} Частину інформації про прийом громадян депутатами облради знайти не вдалося.

^{6*} Достовірних відомостей про кількість прийнятих громадян не вдалося встановити. За суб'єктивними оцінками депутатів — вони приймають від 3 до 20 виборців щомісяця.

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ПО ОБЛАСТЯХ

	Кіщенко С. О.	Шевченко В. М.	Дяченко О. М.	Вітренко Н. М.	Мерзлов В. М.	Тимошенко В. В.
Хто веде прийом?	особисто	?	особисто або помічники	особисто	особисто	помічник в партійному офісі, особисто, коли буває в районі

Таблиця 7. Прийом громадян депутатами Херсонської міської ради

	Бузін О. В.	Маршак Р. М.	Трамбовецький В. Д.	Білоножков В. О.	Козаков І. В.	Назарян Є. Г.
	Список	Список	Список	Мажорит.	Мажорит.	Мажорит.
Спосіб оприлюднення інформації	Веб-сайт ради, Газета «Херсонський вісник», газета «Гривна»	Веб-сайт ради, Газета «Херсонський вісник», газета «Гривна»	Веб-сайт ради, Газета «Херсонський вісник», газета «Гривна»	Веб-сайт ради, Газета «Херсонський вісник», газета «Гривна»	Веб-сайт ради, Газета «Херсонський вісник», газета «Гривна»	Веб-сайт ради, Газета «Херсонський вісник», газета «Гривна»
Доступність	Так	ні, був відсутній	Так	ні, був відсутній	Так	Так
Час та місце (зручність)	15:00 — 17:00, приймальня міської організації «УДАР»	16:00 — 18:00, приймальня Херсонської міської організації ПР	15:00 — 17:00, пр. Сінявіна, 27, оф. 201	15:00 — 17:00 Таврійський ліцей мистецтв	17:00 — 9:00 — за місцем роботи (КП «Херсонводоканал»)	16:00 — 19:00 Школа № 57
Періодичність	3-й четвер місяця	3-й четвер місяця	3-й четвер місяця	3-й четвер місяця	щопонеділка	3-й четвер місяця
Кількість прийнятих громадян*	?	?	?	?	?	?
Хто веде прийом?	помічник	—	особисто	—	особисто	особисто

Таблиця 8. Прийом громадян депутатами Цюрупинської міської ради

	Бетев В. В.	Іванова Т. С.	Посередніков Ю. П.	Бушко О. М.	Карпунін Ю. Ю.	Скибінський О. А.
	Список	Список	Список	Мажорит.	Мажорит.	Мажорит.
Спосіб оприлюднення інформації	на офіційному веб-сайті Цюрупинської міської ради	на офіційному веб-сайті Цюрупинської міської ради	на офіційному веб-сайті Цюрупинської міської ради	на офіційному веб-сайті Цюрупинської міської ради	на офіційному веб-сайті Цюрупинської міської ради	на офіційному веб-сайті Цюрупинської міської ради
Доступність	так	так	так	так	так	так

* Достовірних відомостей про кількість прийнятих громадян не вдалося встановити. За суб'єктивними оцінками депутатів — вони приймають від 3 до 20 виборців щомісяця.

Моніторинг діяльності депутатів місцевих рад Херсонської області

	Бетев В. В.	Іванова Т. С.	Посередніков Ю. П.	Бушко О. М.	Карпухін Ю. Ю.	Скибінський О. А.
Час та місце (зручність)	16:00 — 18:00 приміщення «Фронту змін» вул. Гвардійська, 4, м. Цюрупинськ	15:00 — 17:00, приміщення «УДАРу», м. Цюрупинськ, вул. Енгельса, 141/6	9:00 — 12:00 приміщення громадської приймальні Народного депутата України Самойлик Катерини Семенівни, вул. Енгельса, 43, м. Цюрупинськ	14:00 — 16:00 Громадська приймальня Партії регіонів вул. Крилова, 169, м. Цюрупинськ	9:00 — 15:00 приміщення громадської приймальні Народного депутата України Самойлик Катерини Семенівни, вул. Енгельса, 43, м. Цюрупинськ	14:00 — 16:00 в громадській приймальні Цюрупинської районної партійної організації ВО «Батьківщина» на 2012 рік м. Цюрупинськ, вул. Гвардійська, 17
Періодичність	Кожен перший понеділок місяця	Кожна друга середа місяця	Кожен четвер	Перший понеділок місяця	Щодня	понеділок кожного тижня
Кількість прийнятих громадян*	?	?	?	?	?	?
Хто веде прийом?	особисто	особисто	особисто	особисто	особисто	особисто

3. Діяльність в раді

Запровадження мажоритарної системи та створення стійкої провладної більшості призвело до зниження активності на сесіях місцевих рад. Останнім часом практикою стали короткі сесії з мінімумом обговорення, на яких виступає або керівництво ради, або голова фракції чи голови комісій. Більшість питань вирішується на засіданнях комісії або погоджувальних радах.

Ми виявили лише окремі випадки оголошення звернень, заяв, запитів та запитань від обраних для моніторингу депутатів.

Наприклад, в Цюрупинській міській раді згадали лише один депутатський запит, який був зроблений протягом півтора року депутатської діяльності.

63 —

Таблиця 9. Активність депутатів обласної ради на пленарних засіданнях ради

	Кіщенко С. О.	Шевченко В. М.	Дяченко О. М.	Вітренко Н. М.	Мерзлов В. М.	Тимошенко В. В.
	Список	Список	Список	Мажорит.	Мажорит.	Мажорит.
Виступи на пленарних засіданнях	виступає як голова комісії	0	1	0	0	виступає як голова комісії
Звернення	0	0	0	0	0	0
Запити	0	0	0	0	0	0

* Достовірних відомостей про кількість прийнятих громадян не вдалося встановити. За суб'єктивними оцінками депутатів — вони приймають від 3 до 20 виборців щомісяця.

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ПО ОБЛАСТЯХ

Таблиця 10. Активність депутатів Херсонської міської ради на пленарних засіданнях ради

	Бузін О. В.	Маршак Р. М.	Трамбовецький В. Д.	Білоножков В. О.	Козаков І. В.	Назарян Є. Г.
	Список	Список	Список	Мажорит.	Мажорит.	Мажорит.
Виступи на пленарних засіданнях	-	-	-	-	виступає як голова фракції	-
Звернення	-	-	-	-	-	-
Запити	-	-	-	-	-	-

Таблиця 11. Активність депутатів Цюрупинської міської ради на пленарних засіданнях ради

	Бетєв В. В.	Іванова Т. С.	Посредніков Ю. П.	Бушко О. М.	Карпукін Ю. Ю.	Скибінський О. А.
	Список	Список	Список	Мажорит.	Мажорит.	Мажорит.
Виступи на пленарних засіданнях	виступає як голова комісії	0	є одним з активним виступаючих	0	0	виступає
Звернення	оголошує звернення за необхідністю	0	оголошує звернення за необхідністю	0	0	0
Запити	0	0	0	0	0	0

— 64

4. Взаємодія з медіа

Взаємодія зі ЗМІ є одним зі слабких місць депутатської діяльності. Депутати як носії інформації для ЗМІ не існують. Ми виявляли матеріали, присвячені діяльності керівництва місцевих рад чи керівників депутатських груп. В окремих випадках мають можливість публікувати матеріали про свою діяльність депутати-бізнесмени в рамках своїх PR-кампаній. Більша частина матеріалів, в яких згадуються депутати, ініційовані журналістами та відображають в першу чергу діяльність депутатів за основним місцем роботи: керівника Херсонводоканалу І. В. Козакова, начальника Херсонського обласного шпиталю В. В. Тимошенка або заступника голови Білозерської райдержадміністрації Н. М. Вітренко.

Інформаційні матеріали про діяльність депутатського корпусу та керівництва обласної ради найчастіше оприлюднювалися на шпальтах громадсько-політичної газети Херсонської області «Наддніпряньська правда» (4,7 тис. примірників). У газеті друкува-

лися актуальні інтерв'ю з керівництвом обласної ради та депутатами, розміщувалися статті про проведені прес-конференції, засідання дорадчих органів при обласній раді, заходи за участю представників обласного депутатського корпусу.

Херсонська обласна телерадіокомпанія «Скіфія» та телекомпанія «Твій Плюс» протягом 2011 року висвітлювали роботу обласної ради. В ефірі ХОД ТРК «Скіфія» вийшло близько 60 передач, сюжетів, інтерв'ю, репортажів та коментарів, на обласному радіо — 80 ефірів, а на телебаченні «Твій Плюс» — 35.

Голова обласної ради В. Г. Пелих брав участь у теле- та радіоефірах, систематично виступав з коментарями щодо стратегії діяльності місцевого самоврядування регіону, аналізував тенденції соціально-економічного розвитку області.

Впродовж звітного часу відбулося 5 прес-конференцій та 18 брифінгів*.

Цікавою знахідкою керівництва Херсонської міської ради стали регулярні публікації інтерв'ю із депутатами ради в газеті «Хер-

* Звіт голови Херсонської обласної Ради за 2011 р. В. Г. Пелиха.

Моніторинг діяльності депутатів місцевих рад Херсонської області

сонській вісник». За ініціативи громадських організацій ці інтерв'ю перетворилися на своєрідні звіти, які щотижня з'являються в газеті міської ради. В цій же газеті друкуються коментарі керівників фракцій, а також матеріали про депутатську роботу окремих депутатів.

Керівництво Цюрупинської міської ради нової каденції започаткувало в газеті «Вісник Олешія» рубрику міської ради. В цій рубриці від початку 2011 р. друкувалися ре-

портажі з сесії міської ради та інформація про роботу Цюрупинського міського голови Василя Плотнікова. При цьому не було оприлюднено жодного матеріалу, який був би присвячений роботі депутатів з виборцями. З середини минулого року керівництво міської ради вирішило видавати власну міську газету «Наше місто Цюрупинськ», яке перетворилося на своєрідний рупор міського голови.

Таблиця 12. Взаємодія зі ЗМІ депутатів обласної ради

	Кіщенко С. О.	Шевченко В. М.	Дяченко О. М.	Вітренко Н. М.	Мерзлов В. М.	Тимошенко В. В.
	Список	Список	Список	Мажорит.	Мажорит.	Мажорит.
Коментарі ЗМІ	Так	ні	ні	ні	так	так
Згадування в пресі	так	ні	так	так	так	так
Авторські публікації	ні	ні	ні	ні	ні	ні
Прес-конференції	ні	ні	ні	ні	ні	ні
Заяви, інтерв'ю	так	ні	ні	ні	ні	так
Соціальні мережі	ні	ні	ні	ні	ні	ні
Блог/сайт	ні	ні	ні	ні	ні	ні

65 —

Таблиця 13. Взаємодія зі ЗМІ депутатів Херсонської міської ради

	Бузін О. В.	Маршак Р. М.	Трамбовецький В. Д.	Білоножков В. О.	Козаков І. В.	Назарян Є. Г.
	Список	Список	Список	Мажорит.	Мажорит.	Мажорит.
Коментарі ЗМІ	ні	ні	ні	ні	так	так
Згадування	так	ні	так	так	так	так
Авторські публікації	ні	ні	ні	ні	ні	ні
Прес-конференції	ні	ні	ні	ні	так	так
Заяви, інтерв'ю	так	ні	так	так	так	так
Соціальні мережі	ні	ні	ні	ні	Facebook	ні
Блог/сайт	ні	ні	ні	ні	ні	ні

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ПО ОБЛАСТЯХ

Таблиця 14. Взаємодія зі ЗМІ депутатів Цюрупинської міської ради

	Бетев В. В.	Іванова Т. С.	Посередніков Ю. П.	Бушко О. М.	Карпухін Ю. Ю.	Скибінський О. А.
	Список	Список	Список	Мажорит.	Мажорит.	Мажорит.
Коментарі ЗМІ	так	ні	так	ні	ні	ні
Згадування	так	ні	так	ні	ні	ні
Авторські публікації	так	ні	так	ні	ні	ні
Прес-конференції	ні	ні	ні	ні	ні	ні
Заяви	ні	ні	ні	ні	ні	ні
Соціальні мережі	ні	ні	ні	ні	ні	ні
Блог/сайт	ні	ні	ні	ні	ні	ні

5. Участь у громадських слуханнях та інших публічних заходах

Громадські слухання як елемент прямої демократії майже не проводяться в Херсонській області. Депутати, обрані для моніто-

рингу, не брали участі у громадських слуханнях. Водночас депутати досить активно беруть участь в інших заходах в межах територіальної громади та проводять неформальні зустрічі з виборцями.

— 66

Таблиця 15. Участь у громадських слуханнях та інших публічних заходах депутатів Херсонської обласної ради

	Кіщенко С. О.	Шевченко В. М.	Дяченко О. М.	Вітренко Н. М.	Мерзлов В. М.	Тимошенко В. В.
	Список	Список	Список	Мажорит.	Мажорит.	Мажорит.
Громадські слухання	ні	ні	ні	ні	ні	Ні
Інші публічні заходи	так	ні	так	як заступник голови РДА публічні заходи згідно зі своїми службовими обов'язками	Як заступник голови бере участь в більшості публічних заходів	так
Інші зустрічі з виборцями	так	так	так	так	так	так

Таблиця 16. Участь у громадських слуханнях та інших публічних заходах депутатів Херсонської міської ради

	Бузін О. В.	Маршак Р. М.	Трамбовецький В. Д.	Білоножков В. О.	Козаков І. В.	Назарян Є. Г.
	Список	Список	Список	Мажорит.	Мажорит.	Мажорит.
Громадські слухання	ні	ні	ні	ні	ні	ні
Інші публічні заходи	так	так	так	так	так	так
Інші зустрічі з виборцями	так	так	так	ні	так	так

Таблиця 17. Участь у громадських слуханнях та інших публічних заходах депутатів Цюрупинської міської ради

	Бетєв В. В.	Іванова Т. С.	Посредніков Ю. П.	Бушко О. М.	Карпунін Ю. Ю.	Скибінський О. А.
	Список	Список	Список	Мажорит.	Мажорит.	Мажорит.
Громадські слухання	ні	ні	ні	ні	ні	ні
Інші публічні заходи	так	так	так	так	так	так
Інші зустрічі з виборцями	так	так	так	так	так	так

6. Зв'язок з місцевими партійними осередками

Більшість депутатів, які були обрані для моніторингу в Херсонській області, входять до складу великих партій (ПР, ВО «Батьківщина», КПУ, ФЗ). Зв'язок депутатів цих партій з партійними осередками є доволі тісним.

Інша ситуація з висуваннями малих партій, таких як «Третя сила». Представництво цієї партії в регіоні є умовним, відповідно й їхній зв'язок з депутатами є абсолютно формальним.

Входження/вихід до/зі складу депутатських груп і фракцій, публічне пояснення причин

Депутат Херсонської міської ради Є. Назарян в липні 2012 р. був виключений з фракції «Батьківщина» за вихід із партії «Батьківщина» та перехід до партії «Україна — вперед!». Причини переходу до іншої партії пояснив таким чином: «Я відмовився сам заявляти про вихід з фракції, захотіли виключити — виключили. Мое бажання покинути партію “Батьківщина” викликано виключно політикою обласного керівництва. Вважаю неприпустимим той факт, що партія “Батьківщина” “здає” мажоритарні округи членам коду, не висуваючи в нардепи своїх кандидатів»*.

7. Обізнаність виборців з депутатами

Результати проведеного опитування дають підстави стверджувати, що зміна вибор-

чої системи на місцевому рівні на так звану «змішану» не забезпечила анонсованих у переддень місцевих виборів покращень, як то забезпечення представництва інтересів громад чи підтримки «мажоритарними» депутатами зв'язку з виборцями. Виборці дуже погано обізнані з депутатами місцевих рад, з їхньою діяльністю та зі своїми правами у сфері взаємодії з депутатами; оцінка виборцями діяльності місцевих рад є переважно негативною, а запровадження змішаної системи, на думку більшості виборців, ніяк не вплинуло на ефективність і якість роботи депутатів.

Аналіз результатів опитування Ключові питання, заради яких відбулося реформування законодавства про місцеві вибори:

- необхідність забезпечити представництво громадян України у органах місцевого самоврядування,
- поєднати персональну відповідальність депутатів та потужний потенціал політичних партій таким чином, щоб місцеві ради були спроможні вирішувати актуальні, поточні проблеми, які виникають на місцевому рівні, в інтересах територіальних громад,
- посилити зв'язок депутатів з виборцями.

Ми можемо зробити такі висновки:

Під час опитування херсонці назвали сорок чотири прізвища депутатів Херсонської міської ради, про діяльність яких вони чули.

* <http://www.visti.ks.ua/novosti/politika/1838-evgeniy-nazaryan-isklyuchen-iz-frakcii-batkivschina-v-hersonskom-gorsovete.html>.

Як і минулого року, херсонці називали серед прізвищ депутатів Херсонської міської ради депутатів минулого скликання або народних депутатів. Хочемо сказати, що Віталій Богданов, Сергій Осолодкін, Сергій Кириченко, Альона Ротова вкарбувалися в пам'ять городян. Наприклад, Віталій Богданов згадувався 3% херсонців, які брали участь в опитуванні. Хоча кількість тих, хто називав прізвища цих популярних особистостей, зменшилося в порівнянні з результатами минулих опитувань.

«П'ятірка» відображає політичне розмаїття поглядів херсонців

«П'ятірка» найбільш популярних депутатів Херсонської міської ради:

Алла Беліченко згадувалася 13,9% респондентів, Володимир Миколаєнко — 11,4%, Ігор Козаков — 9,4%, Зоя Бережна — 8,4%, Андрій Путілов 7,9%.

Херсонці є більш обізнаними на відміну від донеччан та менш поінформовані, ніж мешканці Луцька

— 68

61% опитаних херсонців не зміг назвати жодного прізвища депутатів міської ради.

Цікаво порівняти з аналогічними результатами опитування, які були проведені в рамках моніторингу в Донецьку та Луцьку (в східному та західному регіонах). 98% мешканців Донецька не змогли назвати жодного прізвища депутата своєї ради. В Луцьку лише 28% учасників опитування не змогли назвати жодного депутата.

Мажоритарна система не наблизила депутатів до своїх виборців. Хоча у Херсоні докладають до цього великих зусиль, і ми бачимо позитивні зрушення

Дуже слабким залишається зв'язок виборців із депутатами своїх округів. 77% опитаних херсонців не знають, хто є депутатом від його виборчого округу. Ми хочемо нагадати, що у вересні 2011 р. соціологічна лабораторія Херсонської обласної організації КВУ провела телефонне опитування виборців. Тоді 90% учасників опитування не змогли назвати прізвище свого депутата.

Як бачимо, є позитивні зрушення. На наш погляд, це сталося завдяки наполегливій праці окремих депутатів, міської ради та представників ЗМІ.

Ситуація із комунікацією депутатів обласної ради з виборцями викликає стурбованість.

Для порівняння, 93% мешканців Херсона та Цюрупинська не змогли назвати прізвище свого депутата обласної ради, а з тих 7%, херсонців які згадали прізвище депутата, більше половини (60%) назвали прізвище не депутата обласної ради від свого округу, а тих, хто активно проводив передвиборчу кампанію під час виборів народних депутатів.

Лише 36,6% учасників опитування у Херсоні та 2% (!) у Цюрупинську чули про те, що на їхньому округу працює громадська приймальня депутата міської ради.

Ситуація в Донецьку є на порядок гіршою. 99% мешканців Донецька та 95% мешканців Авдіївки, в якому теж проводилося опитування, нічого не знають про громадські приймальні депутатів. На Волині 78% учасників опитування не чули про громадські приймальні депутатів.

Таким чином, ми можемо зазначити, що на рівні інформування виборців справи у Херсоні є найкращими порівняно з іншими містами, де проводилося опитування. Але й ці «кращі» результати є дуже малими.

Громадські приймальні не працюють тою мірою, як це потрібно.

Абсолютна більшість учасників опитування (85,6% у Херсоні та 93,1% у Цюрупинську) не зверталися до депутатів у вирішенні власних питань.

Нагадаємо, що у вересні минулого року під час телефонного опитування 92% херсонців відповіли, що не зверталися до депутатів. Причому 25% з них відзначили, що не знають, де шукати свого депутата.

Ймовірно, Херсонській міській раді потрібно взяти приклад з кращого досвіду, який є в інших містах України, а саме — створення особистих депутатських фондів,

гроші з яких могли б витратитися на потреби виборців округу.

Виборці віддають перевагу «партійним» депутатам.

Цікаво розподілилися відповіді тих виборців, які зверталися до депутатів: 5,9% опитаних херсонців та 2% мешканців Цюрупинська зверталися до депутатів від свого виборчого округу. До депутатів від політичної сили, за яку виборець голосував, звернулося більше учасників опитування (6,9% у Херсоні та 5,9% у Цюрупинську). Ще 1% херсонців звернувся до депутатів від іншої політичної сили.

Більшу довіру до політичних сил у питаннях вирішення власних проблем демонструють й учасники опитування в інших регіонах країни. Так, серед п'яти відсотків мешканців Донецька, три п'ятих звернулося до приймальні власної політичної сили, а не до депутата від свого округу. В Луцьку 8% звернулося до депутата з власного виборчого округу, а 9% — до представників політичної сили.

Форми спілкування виборців із депутатами

Найбільш популярними формами звернень у виборців залишаються безпосередній візит, на другому місці — телефонний дзвінок. На третьому — спілкування під час зустрічей депутата із виборцями. Більше половини з тих, хто спілкувався із депутатами, залишився задоволеним результатами (54%).

Звіти депутатів або не проводяться, або відбуваються для «галочки».

Звітування депутатів проходить повз увагу херсонців. 70% опитаних або не знають про те, чи звітували обранці про свою діяльність, або впевненні, що ніхто не звітував.

Інші відповіді розподілилися таким чином: 36,7% впевненні, що звітували перед виборцями лише представники політичних партій, а 17,4% згадали й про звіти депутати від їхніх виборчих округів.

Ситуація із роботою депутатів обласної ради є на порядок гіршою. 88% херсонців та 85% мешканців Цюрупинська не чули про

звіти депутатів обласної ради. Лише 3,5% херсонців сказали, що депутат обласної ради від їхньої виборчого округу прозвітував перед виборцями. Жоден мешканець Цюрупинська не зміг пригадати про звіт свого депутата обласної ради.

Джерела інформації про роботу депутатів

Херсонці надають перевагу друкованим засобам масової інформації в отриманні інформації про діяльність депутатів: 47,5% херсонців та 49% цюрупинчан обрали цей варіант відповіді. На другому місці для мешканців Херсону у інформації є радіо (30,7%), на другому місці для мешканців Цюрупинська є особисті зустрічі із депутатами (45,1%)

25,7% отримують інформацію через телебачення, 21,3% інформація для депутатів є нецікавою, 8,4%, що є досить несподіваним, надають перевагу інтернет-виданням.

Серед мешканців Цюрупинська ситуація трохи інша: 16,7 або не цікавляться інформацією про депутатів, або не отримують її взагалі. 9,8% вважають дієвим джерелом інформації інформаційні листівки партій та депутатів.

Херсонці демонструють більш позитивне ставлення до своїх депутатів, ніж мешканці інших міст.

За рівнем задоволеності діяльністю депутатів своїх міських рад відповіді серед мешканців Херсона, Донецька та Луцька розподілилися таким чином:

Повністю задоволенні діяльністю депутатів своєї міської ради 3,6% мешканців Луцька, 1,5% мешканців Херсона, 1% мешканців Херсона, 0% мешканців Цюрупинська.

Скоріше задоволенні 21,4% херсонців, 18,6% цюрупинчан, 13,8% лучан, 5,1% донецчан.

Вважають, що давати оцінку діяльності депутатів ще зарано 27,5% мешканців Цюрупинська, 26,4% херсонців, 22,1% лучан, 16,3% мешканців Донецька.

Незадоволенні або скоріше незадоволенні діяльністю депутатів 77,6% мешканців Донецька, 60,5% мешканців Луцька, 53,9% мешканців Цюрупинська та 50,7% херсонців.

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ПО ОБЛАСТЯХ

Опитування виявило приблизно такий же рівень ставлення виборців до депутатів обласних рад

Задоволені або скоріше задоволені діяльністю депутатів обласних рад 15,7%. Відзначимо, що 85,3% цюрупинчан або вважають, що депутати обласної ради не звітували, або взагалі нічого не знають про їхній звіт.

Також демонструють позитивне ставлення до депутатів обласних рад 14,7% мешканців Луцька, 10% херсонців та 5,6% мешканців Донецька.

28,4% цюрупинчан, 25,8% херсонців, 20,9% мешканців Луцька та 19,3% мешканців Донецька вважають, що можна ще почекати з оцінкою депутатської діяльності

Негативно налаштовані 75,1% мешканців Донецька, 64,4% мешканців Луцька, 64,2% мешканців Херсона, 55,9% мешканців Цюрупинська.

Більшість учасників опитування не побачили позитивних змін від запровадження змішаної виборчої системи на місцевому рівні

— 70

Жоден з опитаних в Херсоні та Цюрупинську не обрав варіант «це покращило роботу депутатів місцевих рад» на запитання «Як вплинуло на діяльність міської та обласної рад обрання їх депутатів за змішаною системою виборів». 42,7% учасників опитування з Херсона та 57% з Цюрупинська вважають, що нововведення ніяк не вплинуло на роботу місцевих рад. 44,2% херсонців та 21% цюрупинчан не змогли відповісти на це питання.

13,1% херсонців та 22% цюрупинчан вважають, що це нововведення знизило якість роботи депутатів місцевих рад.

8. Представництво в місцевих радах (місце проживання)

Переважає більшість обраних для моніторингу депутатів мешкає в межах своєї територіальної громади. Частина депутатів-«мажоритарників» Херсонської обласної ради проживає за межами відповідних виборчих округів. При цьому частина депутатів-«мажоритарників» пов'язані із своїм виборчим округом (вони або народилися, або мешкали на його території).

З 42 депутатів Херсонської обласної ради, що були обрані у мажоритарних округах, 25 мешкають та працюють на території округу

Відповідно, 17 депутатів не працює та не мешкає на території округів, від яких були обрані до обласної ради. Частина депутатів — або уродженці тих місць, від яких були обрані, або мешкали там короткий час.

Депутати Херсонської міської ради або проживають, або працюють а території міста.

Депутати Цюрупинської ради або проживають, або працюють на території міста.

Один депутат Херсонської обласної ради не мешкає на території області.

Моніторинг діяльності депутатів місцевих рад Чернігівської області:

Чернігівська обласна, Чернігівська та Ніжинська міські ради

Поліський фонд міжнародних та регіональних досліджень

Євгеній РОМАНЕНКО

I. Висновки

Дослідженню, згідно з вибіркою, підлягала активність 18 обранців, по 6 з Чернігівської обласної ради, міських рад м. Чернігова та Ніжина. Ефективність роботи кожного з депутатів перевірялась за різними джерелами. Це контент-аналіз ЗМІ, аналіз стенограм сесійних засідань рад і особисте опитування цих членів депутатського корпусу. Незважаючи на труднощі в комунікації з депутатами і окремими радами, звіт за результатами моніторингу показав чітку картину роботи кожного з них, а в цілому і роботу відповідних рад. Кожному депутатові були притаманні окремі інструменти в роботі з громадою, в той же час, існує ще багато можливостей для вдосконалення та поповнення інструментарію. Загальний висновок став логічним: депутат працює не в залежності від того, як він обирався, в одномандатному чи багатомандатному окрузі, а від його особистих якостей та бажання працювати з громадянами, відстоювати їх інтереси.

Звітування депутатів

Аналіз документів місцевих рад, моніторинг регіональних ЗМІ та безпосереднє спілкування з депутатами засвідчили, що така форма роботи з виборцями як звіт фактично не проводиться. Водночас існує практика звітування партії, наприклад, це робить Партія регіонів. Депутати як члени партій вважають, що такого звіту достатньо і нема потреби проводити окремі депутатські звіти.

Прийом громадян

Інформація щодо прийому громадян депутатами місцевих рад Чернігівщини розміщена переважно на сайтах відповідних рад,

публікується у регіональній пресі. Про динаміку, результати та загальні підсумки роботи з громадянами інформація практично відсутня за винятком поодиноких публікацій в районних газетах.

Діяльність в раді

Аналіз протоколів місцевих рад дозволяє зробити висновок про належне ставлення депутатів місцевих рад Чернігівщини до відвідування та роботи в сесійних залах. При цьому основними формами активності є ви-
ступи, ініціювання змін до обговорюваних документів, внесення пропозицій, подання запитів. Щодо ініціативних моментів в роботі сесій, то тут лідерство утримують депутати-«мажоритарники», водночас «списочники» більш активно відзначаються в обговоренні.

Слід зазначити, що діяльність депутатів в сесійній залі більшою мірою залежить від посади, яку обіймає депутат, та його особистої активності, ніж від форми обрання.

Взаємодія з медіа

З урахуванням специфіки даних щодо Чернігівської обласної ради, де до вибірки потрапив голова ради, можна стверджувати про наявність тенденції до рівномірного представлення у регіональному інформаційному просторі інформації про діяльність депутатів місцевих рад, обраних в одномандатних та багатомандатному округах.

Кількість згадок депутата у регіональному інформаційному просторі переважно залежить від його посади, а не від форми обрання. Найбільш активно співпрацюють зі ЗМІ депутати Чернігівської міської та Чернігівської обласної рад.

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ПО ОБЛАСТЯХ

Інформація в ЗМІ про діяльність депутатів, обраних у багатомандатному окрузі, має більш позитивний характер. Активні форми комунікації (статті, інтерв'ю, заяви, коментарі) порівняно частіше використовують депутати, обрані у багатомандатному окрузі.

Обізнаність виборців із депутатами

93% опитаних в м. Чернігові та 81% в м. Ніжині не змогли назвати жодного прізвища депутата-«мажоритарника» міської ради, лише один з 300 опитаних згадав прізвище депутата обласної ради, який був обраний по мажоритарному округу.

Результати проведеного моніторингу дозволяють зробити попередній висновок про те, що цілі, які були поставлені авторами закону №6601, не були досягнуті. Аналіз діяльності депутатів місцевих рад не виявив залежності між формою обрання депутата та його активністю в окрузі. Впізнаваність кандидатів завдяки впровадженню мажоритарної складової не підвищилась, традиційно мешканці округів не знають прізвищ своїх депутатів-«мажоритарників».

Таким чином, впровадження змішаної виборчої системи само по собі не здатне ви-

рішити питання наближення представників депутатського корпусу до виборців та забезпечити більшу ефективність роботи місцевих рад у вирішенні проблем і представництві територіальних громад.

II. Методологія

Для моніторингу було обрано три місцеві ради: Чернігівська обласна рада (100 депутатів), міська рада обласного центру — Чернігівська міська (50 депутатів), та міська рада малого міста — Ніжинська міська рада (48 депутатів) (населення міста — бл. 82 тис. осіб).

Для моніторингу було обрано по 6 депутатів, 3 «мажоритарники» та 3 «списочники», від кожної з трьох рад. Тобто предметом моніторингу був кожний 17-й депутат обласної ради (100 депутатів), кожний 8-й — Чернігівської міської (50 депутатів) та Ніжинської міської (38 депутатів).

Партійна приналежність обраних для моніторингу депутатів доволі точно відображає розподіл сил у відповідних радах та загалом в області. Партійна приналежність наведена в таблиці 1.

— 72

Таблиця 1. Партійна приналежність, обраних для моніторингу депутатів

	Чернігівська обласна	Чернігівська міська	Ніжинська міська	Разом
Партія регіонів	2	1	1	4
ВО «Батьківщина»		1	2	3
Сильна Україна	1		1	2
КПУ	2			2
Фронт змін		2		2
Партія зелених України			1	1
СПУ	1			1
Народна партія			1	1
УДАР		1		1
Громадянська солідарність		1		1
Разом	6	6	6	18

Джерела інформації та методи їх отримання

Місцеві газети: системне вивчення підшивок газет — пошук статей, інтерв'ю, коментарів, заяв депутатів або хоча б згадок про їхню діяльність. Для моніторингу були обрані такі газети:

- комунальні — «Деснянська правда», «Чернігівські відомості», «7 днів», Коропська районна газета «Нові горизонти», Прилуцька міськрайонна газета «Прилуччина в новинах, подіях, коментарях», Сосницька районна газета «Вісті Сосниччини», Ніжинська міська газета «Вісті»;

- приватні — «Ніжинський вісник».

Мережа інтернет: моніторинг обраних сайтів через вбудовані пошукові системи, пошук іншої релевантної інформації (звіти, графіки прийому громадян, місце проживання, зміни партійної належності тощо) через пошукову систему Google, пошук особистих сторінок депутатів у соціальних мережах через пошукові двигуни цих мереж (facebook.com, vk.com, odnoklassniki.ua). Для моніторингу були обрані такі інтернет-сайти:

- «Чернігівський монітор» (<http://monitor.cn.ua/>);
- «Події і коментарі» (<http://pik.cn.ua/>);
- www.nizhyn.osp-ua.info.

Обмеження

Репрезентативність вибірки: вибірка депутатів для моніторингу є доволі невеликою, тому роботи екстраполяцію висновків дослідження на весь депутатський корпус слід дуже обережно.

Репрезентативність відібраних для вивчення ЗМІ: відібрані для моніторингу ЗМІ є найбільш популярними, проте не вичерпують собою всього спектру місцевих ЗМІ, що дає підстави припустити, що частина медіа-активності депутатів залишилась за межами моніторингових заходів.

Упередженість, тенденційність ЗМІ: частота висвітлення діяльності тих чи інших депутатів у ЗМІ, особливо приватних, залежить від політичної орієнтації власника такого ЗМІ.

Можлива неточність інформації: у деяких випадках немає можливості перевірити достовірність наданої інформації з інших джерел, тому можливі неточності та спотворення певних даних.

Неможливість врахування неформальної активності депутатів: певні види неформальних зв'язків депутатів з виборцями (зустрічі, участь у різного роду заходах, надання допомоги виборцям тощо) не були враховані у звіті, оскільки вони не фіксуються документально, і згадки про них не потрапляють до ЗМІ.

Труднощі

Доступ до інформації. Проведення моніторингових заходів виявило певні проблеми у виконанні місцевими радами положень Закону України «Про доступ до публічної інформації»: всупереч нормам цього закону в Чернігівській та Ніжинській міських радах виникли проблеми з отриманням потрібної інформації. Основна причина відмов стосувалася протоколів засідань: вони або мали значний обсяг, або взагалі не були підготовлені.

III. Результати моніторингу

1. Звітування депутатами про свою роботу

При виконанні моніторингових заходів не було виявлено випадків проведення депутатами місцевих рад Чернігівщини звітів у тій чи іншій формі.

Аналіз документів місцевих рад, моніторинг регіональних ЗМІ та безпосереднє спілкування з депутатами засвідчили, що така форма роботи з виборцями як звіт фактично не проводиться. Водночас існує практика звітування партії, наприклад, це робить Партія регіонів. Депутати як члени цих партій вважають, що такого звіту достатньо і нема потреби проводити окремі депутатські звіти.

За інформацією, отриманою особисто від депутата Чернігівської міської ради від Партії регіонів Артема Стаха, він проводив звіт про роботу у 2011 році у форматі зустрічі із виборцями.

2. Депутатські приймальні та прийоми громадян

Більшість депутатів регулярно веде прийом громадян у точно визначений час у точно визначеному місці. Інформація щодо прийому громадян депутатами місцевих рад Чернігівщини розміщена на сайтах відповідних рад, публікується у регіональній пресі. Прийом громадян депутати проводять переважно особисто. Журнали звернень, як правило, ведуться, в них відмічається не тільки суть звернення, а й результати розгляду.

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ПО ОБЛАСТЯХ

3. Діяльність в раді

Депутати, обрані для моніторингу, виявляли неоднорідний рівень активності на засіданнях рад. Водночас аналіз протоколів роботи рад дозволяє зробити висновок про належне ставлення депутатів місцевих рад Чернігівщини до відвідування та роботи в сесійних залах.

При цьому основними формами активності є виступи, ініціювання змін до обгово-

рюваних документів, внесення пропозицій, подання запитів. Щодо ініціативних моментів в роботі сесій, то тут лідерство утримують депутати-«мажоритарники», водночас «списочники» більш активно відзначаються в обговоренні.

Слід зазначити, що діяльність депутатів в сесійній залі більшою мірою залежить від посади, яку обіймає депутат, та його особистої активності, ніж від форми обрання.

Таблиця 2. Діяльність обраних депутатів в радах

Форма активності	Чернігівська міська рада*					
	<i>Гармаш Павло</i>	<i>Кухар Владислав</i>	<i>Стах Артем</i>	<i>Бережний Віктор</i>	<i>Мороз Олег</i>	<i>Тарасовець Юрій</i>
Ініціатива	0	1	3	0	3	0
Пропозиція	0	1	0	0	0	0
Виступ	1	1	13	24	24	13
Згадування	2	1	2	0	2	2

4. Взаємодія з медіа

З урахуванням специфіки даних щодо Чернігівської обласної ради, де до вибірки потрапив голова ради, можна стверджувати про наявність тенденції до рівномірного представлення у регіональному інформаційному просторі інформації про діяльність де-

путатів місцевих рад, обраних в одномандатних та багатомандатному округах.

Загалом переважає нейтральний характер інформації про депутатів, дещо більше негативної інформації публікується про депутатів-«мажоритарників».

Таблиця 3. Згадування обраних депутатів в ЗМІ

Кількість згадувань в медіа		
	«Мажоритарники»	«Списочники»
Чернігівська обласна рада	37	158
Чернігівська міська рада	66	55
Ніжинська міська рада	21	22
РАЗОМ	124	235
Тип комунікації: згадування		
	«Мажоритарники»	«Списочники»
Чернігівська обласна рада	11	18
Чернігівська міська рада	2	6
Ніжинська міська рада	19	15
РАЗОМ	32	39
Тип комунікації: інформація/новина		
	«Мажоритарники»	«Списочники»
Чернігівська обласна рада	4	8
Чернігівська міська рада	29	24
Ніжинська міська рада	0	0
РАЗОМ	33	32

* Інформація щодо Чернігівської обласної та Ніжинської міської рад відсутня.

Моніторинг діяльності депутатів місцевих рад Чернігівської області

Тип комунікації: коментар		
	«Мажоритарники»	«Списочники»
Чернігівська обласна рада	21	118
Чернігівська міська рада	16	25
Ніжинська міська рада	2	4
РАЗОМ	39	147
Тип комунікації: авторська стаття, інтерв'ю, заява		
	«Мажоритарники»	«Списочники»
Чернігівська обласна рада	0	14
Чернігівська міська рада	2	0
Ніжинська міська рада	0	3
РАЗОМ	2	17

Отже, активні форми комунікації (статті, інтерв'ю, заяви, коментарі) порівняно частіше використовують депутати, обрані у багатомандатному окрузі. Рівень згадуваності

двох аналізованих груп депутатів практично однаковий (за сумарним показником).

Таблиця 4. Конотація згадуваності обраних депутатів

Форма висвітлення		
	«Мажоритарники»	«Списочники»
Позитивна	13	84
Нейтральна	78	138
Негативна	23	13
РАЗОМ	114	235

Інформація про діяльність депутатів, обраних у багатомандатному окрузі, має більш позитивний характер. Водночас слід звернути увагу, що серед депутатів-«списочників» є особа з найбільшою кількістю позитивних згадувань (Мельник А.І., 72), а серед «мажоритарників» — особа з найбільшою кількістю критичних публікацій (Стах А.Ю., 12).

5. Участь у громадських слуханнях та інших публічних заходах

Громадські слухання як елемент прямої демократії в Чернігівській області не набули широкого застосування. Щобільше, проведення таких заходів, особливо щодо питань комунальних тарифів, супроводжується подекуди скандалами через намагання маніпулювати результатами.

Депутати, обрані для моніторингу, не брали участь у громадських слуханнях.

6. Зв'язок з місцевими партійними осередками

В цілому обрані до розгляду депутати місцевих рад Чернігівщини незалежно від форми обрання підтримують сталі контакти з партійними осередками, співпрацюють у відповідних фракціях.

Протягом досліджуваного проміжку часу в Чернігівській обласній раді відбулась ліквідація фракції партії «Сильна Україна» та входження її членів до фракції «Партії регіонів», що стало наслідком злиття партій на загальноукраїнському рівні.

В Чернігівській міській раді через внутріпартійний конфлікт було виключено з лав ПП «Фронт Змін» чотирьох депутатів, які утворили нову депутатську групу «Рідне місце».

7. Обізнаність виборців з депутатами

В цілому і мешканці обласного центру, і жителі Ніжина продемонстрували дуже

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ПО ОБЛАСТЯХ

низьку обізнаність з діяльністю депутатів міських рад. Непоодинокі випадки, коли респонденти називали прізвища народних депутатів та депутатів обласної ради. В середньому лише кожен п'ятий правильно назвав свого депутата і тільки один з десяти знав про роботу депутатської приймальні. При цьому в оцінках діяльності депутатів міських рад переважають негативні тенденції.

Три чверті опитаних **не знають, чи звітував депутат міської ради**. Приблизно кожен четвертий респондент вказав, що депутати не звітували.

Відчутного поліпшення роботи місцевих рад після запровадження мажоритарної складової учасники опитування не відзначили.

Лідерство за згадуваннями посіли не депутати, а міські голови — 15,0% ніжинських

та 6,5% чернігівських респондентів згадали саме їх. Загалом лише 21,3% опитаних змогли правильно назвати своїх обранців в міських радах (при цьому в Чернігові — 14,5%; у Ніжині — 35,0%).

Не змогли згадати жодного кандидата загалом 58,0% опитаних (54,5% в м. Чернігові та 65,0% в м. Ніжині).

Ще гірша ситуація склалася щодо обізнаності респондентів щодо депутатів, які були обрані по мажоритарних округах:

- 93,0% опитаних в Чернігові та 81,0% в Ніжині не змогли назвати жодного прізвища депутата-«мажоритарника» міської ради;
- лише один з 300 опитаних згадав прізвище депутата обласної ради, який був обраний по мажоритарному округу.

Таблиця 5. Перші дев'ять найвідоміших місцевих депутатів

		загалом	Чернігів	Ніжин
1	Приходько	5.0%	0.0%	15.0%
2	Дубіль	4.7%	7.0%	0.0%
3	Соколов	4.3%	6.5%	0.0%
4	Тарасовець	4.0%	6.0%	0.0%
5	Мельник	2.7%	3.5%	0.0%
6	Лещенко	2.3%	3.5%	0.0%
7	Пархоменко	2.0%	0.0%	6.0%
8	Ступак	2.0%	0.0%	6.0%
9	Євлах	1.7%	0.0%	6.0%
жодного		58.0%	54.5%	65.0%

— 76

Загальна кількість згаданих прізвищ — 64, в т.ч. в м. Чернігові — 43, в м. Ніжині — 24. Докладніше у Додатку.

Таблиця 6. Ознайомленість з фактом діяльності громадської приймальні депутата місцевої ради від виборчого округу респондента

		Чернігів	Ніжин	загалом
1	так	4.0%	6.0%	4.7%
2	ні	4.5%	9.0%	6.0%
3	не знаю	91.5%	85.0%	89.3%
		100.0%	100.0%	100.0%

Таблиця 7. Діяльність у місті громадських приймалень інших депутатів місцевих рад

		Чернігів	Ніжин	загалом
1	так	42.20%	43.00%	42.50%

Моніторинг діяльності депутатів місцевих рад Чернігівської області

2	ні	0.50%	2.00%	1.00%
3	не знаю	57.30%	55.00%	56.50%
		100.00%	100.00%	100.00%

Таблиця 8. Випадки звертання респондентів або їх близьких протягом листопада 2010 — квітня 2012 р. до депутатів місцевих рад

		Чернігів	Ніжин	загалом
1	так, до депутата від свого виборчого округу	2.0%	7.0%	3.7%
2	так, до депутата від іншого виборчого округу	8.5%	4.0%	7.0%
3	так, до депутатів міської ради від політичної сили, за яку голосував	6.5%	8.0%	7.0%
4	так, до депутатами міської ради від іншої політичної сили	8.0%	5.0%	7.0%
5	ні, не звертався до ніяких депутатів	78.5%	82.0%	79.7%

Майже 90% респондентів не знають, чи діє приймальня депутата місцевої ради їх виборчого округу. Водночас чи не кожен другий (42,5%) опитаний поінформований про роботу приймалень інших депутатів.

Дослідження показало, що 79,7% опитаних не зверталися до депутатів місцевих рад. 3,7% зверталися до депутата від свого виборчого округу; 7,0% зверталися до депу-

татів міської ради від політичної сили, за яку голосували, 7,0% зверталися до депутатів міської ради від іншої політичної сили або округу.

З числа тих, хто звертався, здебільшого комунікували з депутатом з допомогою листів, телефонних розмов або безпосередньо зверталися до громадської приймальні.

Таблиця 9. Результати розгляду звернень

		загалом	Чернігів	Ніжин
1	позитивно	26.7%	21.4%	38.9%
2	швидше позитивно	18.3%	16.7%	22.2%
3	ні позитивно, ні негативно	13.3%	11.9%	16.7%
4	швидше негативно	5.0%	7.1%	0.0%
5	негативно	36.7%	42.9%	22.2%
		100.0%	100.0%	100.0%

Результати розгляду звернень 45,0% опитаних вважають позитивними, 41,7% — негативними. Рівень задоволення звернень вищий у м. Ніжині.

Три чверті опитаних (74,3%) не знають, чи звітував депутат міської ради. Приблизно

кожен четвертий респондент (23,0%) вказав, що депутати не звітували. Решта зазначили, що їм відомо про звітування деяких депутатів.

Таблиця 10. Обізнаність зі звітуванням про свою роботу депутатів місцевих рад

		Міські ради			Обласна рада		
		Чернігів	Ніжин	загалом	Чернігів	Ніжин	загалом
1	так, звітував депутат від виборчого округу	0.0%	0.0%	0.0%	0.5%	0.0%	0.3%
2	так, звітував депутат від іншого виборчого округу	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
3	так, звітували депутати від політичної сили, за яку голосував	1.0%	1.0%	1.0%	0.5%	0.0%	0.3%

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ПО ОБЛАСТЯХ

4	так, звітували депутати від іншої політичної сили	2.0%	1.0%	1.7%	2.5%	0.0%	1.7%
5	ні, ніхто з депутатів ради не звітував	22.0%	25.0%	23.0%	19.5%	22.0%	20.3%
6	не знаю	75.0%	73.0%	74.3%	77.0%	78.0%	77.3%

Аналогічну структуру відповідей отримано і на питання щодо звітування депутатів Чернігівської обласної ради — 77,3% не

знають про факти звітування, кожен п'ятий опитаний (20,3%) певен, що звіти не відбувалися.

Таблиця 11. Джерела інформації про діяльність депутатів

		загалом	Чернігів	Ніжин
1	телебачення	69.7%	68.0%	73.0%
2	газети	30.3%	27.5%	36.0%
3	радіо	23.7%	25.0%	21.0%
4	Інтернет-видання	16.7%	21.5%	7.0%
5	соціальні мережі	2.3%	2.0%	3.0%
6	інформаційні листівки партій/депутатів	3.0%	2.0%	5.0%
7	особисті зустрічі з депутатами	1.3%	0.5%	3.0%
8	ваш варіант	12.0%	13.5%	0.0%

Основним джерелом інформації про діяльність депутатів для мешканців Чернігова і Ніжина є телебачення (69,7%). Друге місце посідають газети (30,3%), третє — радіо

(23,7%). Найменш інформативними джерелами респонденти назвали особисті зустрічі з депутатами (1,3%) та інформаційні листівки (3,0%).

— 78

Таблиця 12. Рівень задоволеності діяльністю депутатів міської ради

		загалом	Чернігів	Ніжин
1	так	0.3%	0.5%	0.0%
2	скоріше так	10.0%	7.0%	16.0%
3	поки зарано давати оцінки	10.4%	9.0%	13.0%
4	скоріше ні	32.0%	36.0%	24.0%
5	ні	47.3%	47.5%	47.0%
		100.0%	100.0%	100.0%

В цілому в оцінках діяльності депутатів міських рад переважають негативні тенденції. Так, незадоволення роботою депутатів висловили 79,3% опитаних проти 10,0%

схвальних відгуків. Слід зазначити, що в м. Ніжині кількість позитивних оцінок у 2,3 рази вища, ніж у м. Чернігові.

Таблиця 13. Рівень задоволеності діяльністю депутатів обласної ради

		загалом	Чернігів	Ніжин
1	так	0.3%	0.0%	1.0%
2	скоріше так	8.7%	7.0%	12.1%
3	поки зарано давати оцінки	10.0%	7.5%	15.2%
4	скоріше ні	31.8%	36.5%	22.2%
5	ні	49.2%	49.0%	49.5%
		100.0%	100.0%	100.0%

Оцінки роботи депутатів обласної ради ідентичні оцінкам їх колег з міських рад.

Таблиця 14. Вплив на діяльність міської та обласної рад обрання їх депутатів за змішаною системою виборів

		загалом	Чернігів	Ніжин
1	це покращило роботу депутатів місцевих рад	9.1%	7.5%	12.2%
2	це знизило якість роботи депутатів місцевих рад	12.5%	6.5%	24.5%
3	ніяк не вплинуло на роботу місцевих рад	20.5%	22.2%	17.4%
4	важко сказати	57.9%	63.8%	45.9%
		100.0%	100.0%	100.0%

Більшість опитаних (57,9%) не змогли оцінити вплив змішаної системи, а кожен п'ятий (20,5%) відзначив відсутність змін. Відношення кількості респондентів, що позитивно оцінюють вплив змішаної системи, до числа налаштованих критично складає 1:1,4, тобто в цілому переважають песимістичні оцінки.

Слід звернути увагу, що серед мешканців Чернігова приблизно однакова кількість надала позитивні і негативні відповіді (відповідно, 7,5% та 6,5%), в той час як ніжинці налаштовані більш песимістично — кожен четвертий мешканець міста (24,5%) відзначив

зниження якості роботи депутатів місцевих рад після впровадження змішаної системи (проти 12,2% позитивних відгуків).

8. Представництво в місцевих радах (місце проживання)

Всі обрані для моніторингу депутати проживають в межах своєї територіальної громади. Абсолютна більшість депутатів аналізованих місцевих рад мешкає на території територіальної громади.

ДОДАТОК

Результати опитування
«Обізнаність виборців із місцевими депутатами»

Результати проведеного опитування дають підстави стверджувати, що зміна виборчої системи на місцевому рівні на так звану «змішану» не забезпечила анонсованих у переддень місцевих виборів покращень, зокрема забезпечення представництва інтересів громад чи підтримки «мажоритарними» депутатами зв'язку з виборцями.

Більшість мешканців міст, а саме 61,9%, не знають жодного місцевого депутата.

— 80 Найгірша ситуація в Донецьку, де переважна більшість мешканців не знає жодного представника місцевого самоврядування. Найкраще — в Ківерцях, де лише 19,1% мешканців не змогли назвати жодного місцевого депутата.

Найбільшу кількість прізвищ депутатів місцевих рад респонденти назвали у Волинській області — 90 осіб. Найменше в Донецькій — лише 8 осіб. Найбільша кількість опитаних змогла назвати хоча б одне прізвище в Луцьку — 144 респонденти. Жителі цього міста змогли назвати майже вдвічі більше місцевих депутатів або принаймні осіб, яких вони такими вважають, аніж жителі інших міст: Чернігів — 91 прізвище, Ківерці — 89, Ужгород — 82, Херсон — 79. Найменше прізвищ депутатів можуть назвати в Ніжині — 35, Виноградіві — 26, Цюрупинську — 22, Авдіївці — 11 та Донецьку — 3. Якщо для трьох «малих» міст ще можна знайти пояснення в тому, що їхні міські ради складаються з малої кількості депутатів, то ситуація з Донецьком виглядає катастрофічно.

Від **75,5% мешканців міст**, де проводилося опитування, **не знають депутата**, обраного за їхнім мажоритарним округом.

Понад **94,6% опитаних не знають депутата обласної ради**, обраного від їхнього мажоритарного округу. Найкраща ситуація із регіонів проекту в Закарпатській обл., де тільки 86,7% мешканців не знають прізвища депутата обласної ради, обраного у їхньому окрузі.

Переважна більшість респондентів нічого не знають про роботу громадських приймалень місцевих депутатів: 76,7% — у їхньому виборчому окрузі, 73,2% — інших місцевих депутатів. Найкраща ситуація з обізнаністю про діяльність громадських приймалень в Херсоні та Виноградіві, де третина опитаних відповіли ствердно на відповідне питання. У всіх містах, де проходило опитування, більше половини респондентів взагалі відповіли, що не знають відповіді на це питання. Майже 40% опитаних в Цюрупинську впевнені, що такі приймальні їхніх місцевих депутатів взагалі не функціонують.

З діяльністю громадських приймалень інших депутатів місцевих рад загалом обізнаність подібна. Лише в Ківерцях третина опитаних ствердно відповіли, що знають про функціонування таких приймалень.

Переважна більшість опитуваних ніколи не зверталася до жодних місцевих депутатів — 86,8%. З тих, хто звертався до місцевих депутатів, на першому місці депутати від політичної сили, за яку голосував респондент — 6,8%. Ця тенденція є однаковою для

більшості міст, де проводилося опитування, крім населених пунктів Волинської області: Луцька, де на першому місці стоїть звертання до депутата від свого виборчого округу, та Ківерців, де на першому місці звернення до депутатів від іншої політичної сили.

Серед способів звернення до місцевих депутатів найчастіше використовувалися написання листів, звертання в громадську приймальню та телефонування.

Розподіл відповідей про задоволеність від результатів звернення до депутатів місцевих рад розподілився майже симетрично. 39,4% опитаних позитивно або швидше позитивно оцінюють результат звернення, 38,8% — негативно або швидше негативно, а 21,8 — ні позитивно, ні негативно. Регіональні особливості тут є доволі значними. Так, в Донецьку (88,9%), Авдіївці (62,5%), Ужгороді (54,1%) та Чернігові (50%) більше половини опитаних не задоволені результатами свого звернення, а в Ніжині (61,1%), Цюрупинську (57,2%), Луцьку (57,1%) та Херсоні (54,2%) — навпаки, задоволені.

Переважає більшість опитаних нічого не знає або не чула про звітування депутатів за проведену ними роботу: 84,9% для міських рад та 91,2% для обласних рад.

В Ківерцях та в Херсоні понад половина опитаних (52,8% та 52,1%) відповіли, що знають про звітування депутатів міських рад. У всіх інших містах переважає більшість не знає про такі звітування або впевнена, що ніхто й не звітував (від 76% у Виноградіві до 97% в Чернігові).

Ситуація зі звітуванням депутатів обласних рад суттєво гірша. Лише у Волинській області чверть опитаних відповіли, що звіти були, але загалом переважна більшість респондентів у всіх областях не знають про такі звітування.

Більше половини опитаних не задоволені роботою як міських (63%), так і обласних рад (66,6%).

Найбільше серед усіх міст опитані задоволені роботою міської ради в Ківерцях (39,4% задоволених), а найменше в Чернігові (83,5% незадоволених). Особливо вагалися з відповіддю респонденти з м. Виноградова, близько половини яких (48%) вважали, що поки зарано давати оцінки діяльності міських депутатів.

В оцінці діяльності обласних рад респонденти Волинської області були найбільше задоволені діяльністю місцевих депутатів — такої думки притримується п'ята частина опитаних (20,3%). Найменше задоволені роботою депутатів обласної ради в Чернігівській області (81%).

Лише 6,3% опитаних вважають, що обрання депутатів за так званою «змішаною виборчою системою» покращило роботу депутатів місцевих рад. Більшості опитаних важко дати відповідь на це питання, окрім респондентів з м. Цюрупинська, більшість серед яких вважає, що зміна виборчої системи ніяк не вплинула на роботу місцевих рад.

1. Політична сила, за яку голосували на місцевих виборах у жовтні 2010 року (міська рада)

%		загалом
1	Партія регіонів	24,8
2	ВО «Батьківщина»	15,2
3	КПУ	4,4
4	Фронт змін	3,9
5	ВО «Свобода»	3,2
6	Сильна Україна	2,4
7	УДАР	2,4
8	Наша Україна	1,9
9	Єдиний центр	1
10	За Україну!	0,9

ДОДАТОК

11	Третя сила	0,6
12	Громадянська солідарність	0,5
13	Народна партія	0,4
14	Громадянська позиція	0,3
15	Партія угорців України КМКС	0,3
16	Демократична партія угорців України	0,2
17	Соціалістична партія України	0,2
18	Вітчизна	0,1
19	Європейська партія України	0,1
20	Партія зелених України	0,1
21	Українська морська партія	0,1
22	Українська Народна партія	0,1
23	проти всіх	1,4
24	не пам'ятаю	13,9
25	не брав участі у виборах	21,6
Разом		100

1.1. Волинська область

%		загалом	Луцьк	Ківерці
1	ВО «Батьківщина»	29	28,5	30
2	ВО «Свобода»	11	14,5	4,5
3	Партія регіонів	9,7	11	7,3
4	Наша Україна	5,8	5	7,3
5	Фронт змін	4,2	5	2,8
6	За Україну!	2,9	3	2,8
7	УДАР	2,6	4	-
8	КПУ	2,3	2,5	1,8
9	Сильна Україна	2,3	3	0,9
10	Громадянська позиція	0,6	1	-
11	Європейська партія України	0,6	0,5	0,9
12	Єдиний центр	0,3	0,5	-
13	Українська Народна партія	0,3	-	0,9
14	не пам'ятаю	13,2	8,5	21,8
15	проти всіх	4,5	4,5	4,5
16	не брав участі у виборах	10,7	8,5	14,5
Разом		100	100	100

1.2. Донецька область

%		загалом	Донецьк	Авдіївка
1	Партія регіонів	52,9	53	52,6
2	Сильна Україна	1,9	2,5	0,9
3	КПУ	1,3	1	1,8
4	не пам'ятаю	15,4	13,6	18,4
5	проти всіх	1,3	0,5	2,6
6	не брав участі у виборах	27,2	29,4	23,7
Разом		100	100	100

1.3. Закарпатська область

%		загалом	Ужгород	Виноградів
1	ВО «Батьківщина»	16,7	15,5	19
2	Партія регіонів	9,3	13	2
3	Фронт змін	6,7	5	10
4	Єдиний центр	4,6	2	10
5	УДАР	4,6	5,5	3

Результати опитування

6	ВО «Свобода»	4,0	4	4
7	Наша Україна	3,7	2	7
8	Сильна Україна	2,7	2,5	3
9	Народна партія	1,7	0,5	4
10	Партія угорців України КМКС	1,7	1,5	2
11	За Україну!	1,3	0,5	3
12	КПУ	1,3	0,5	3
13	Громадянська позиція	1,0	0,5	2
14	Демократична партія угорців України	1,0	1,5	-
15	проти всіх	1,3	2	-
16	не пам'ятаю	19,7	24,3	10
17	не брав участі у виборах	18,7	19	18
Разом		100	100	100

1.4. Херсонська область

%		загалом	Херсон	Цюрупинськ
1	Партія регіонів	28,3	30,2	24,5
2	КПУ	11,2	10,9	11,8
3	ВО «Батьківщина»	9,2	9,4	8,8
4	Фронт змін	3,6	3	4,9
5	УДАР	3,6	4,5	2
6	Третя сила	3,0	4,5	-
7	Сильна Україна	1,6	2,5	-
8	Вітчизна	0,7	1	-
9	Українська морська партія	0,3	0,5	-
10	ВО «Свобода»	0,3	0,5	-
11	не пам'ятаю	9,5	8,8	10,8
12	не брав участі у виборах	28,7	24,2	37,2
Разом		100	100	100

83 —

1.5. Чернігівська область

%		загалом	Чернігів	Ніжин
1	Партія регіонів	23,0	22,5	24
2	ВО «Батьківщина»	21,3	22,0	20
3	КПУ	6,0	6,0	6
4	Фронт змін	5,3	5,5	5
5	Сильна Україна	3,7	4	3
6	Громадянська солідарність	2,7	4	-
7	УДАР	1,3	1,5	1
8	Соціалістична партія України	1,0	1,5	-
9	ВО «Свобода»	0,3	0,5	-
10	Народна партія	0,3	-	1
11	Партія зелених України	0,3	-	1
12	не пам'ятаю	11,8	10	15
13	не брав участі у виборах	23,0	22,5	24
Разом		100	100	100

2. Відсоток респондентів, які не знають жодного депутата місцевого рівня

		%
1	Загалом	61,9
2	Волинська обл.	24,8
3	Луцьк	28

ДОДАТОК

4	Ківерці	19,1
5	Донецька обл.	95,5
6	Донецьк	98,5
7	Авдіївка	90,4
8	Закарпатська обл.	64
9	Ужгород	59
10	Виноградів	74
11	Херсонська обл.	66,8
12	Херсон	60,9
13	Цюрупинськ	78,4
14	Чернігівська обл.	58
15	Чернігів	54,5
16	Ніжин	65

2.1. Волинська область: депутати міської ради,
про діяльність яких чули або знають респонденти

%		загалом	Луцьк	Ківерці
1	Романюк	26,5	39,5	2,7
2	Жгутов	15,7	-	44,5
3	Шибба	13,4	21	-
4	Козюра	9,9	15,5	-
5	Голева	6,1	9,5	-
6	Прус	6,1	-	17,3
7	Пустовіт	5,7	9	-
8	Клімчук	5,1	7,5	0,9
9	Вітів	4,2	6,5	-
10	Михайленко	3,8	-	10,9
11	Пиза	3,8	6	-
12	Тетюрко	3,8	-	10,9
13	Філіпчук	3,5	-	10
14	Чернецький	3,5	5,5	-
15	Башкаленко	3,2	4,5	0,9
16	Боруцький	2,9	4,5	-
17	Корольчук	2,9	4,5	-
18	Калахан	2,5	4	-
19	Квач	2,5	-	7,3
20	Жебрун	2,2	-	6,4
21	Левасюк	2,2	-	6,4
22	Шевчук	2,2	-	6,4
23	Єремеев	1,8	2,5	0,9
24	Новосад	1,8	-	5,5
25	Палиця	1,8	3	-
26	Смірнова	1,8	-	5,5
27	Сосновський	1,8	3	-
28	Третяк	1,8	-	5,5
29	Хитрик	1,8	-	5,5
30	Боркульник	1,6	-	4,5
31	Вронський	1,5	-	4,5
32	Гетманчук	1,5	-	4,5
33	Бондар	1,2	1	-
34	Гриб	1,2	2	-

Результати опитування

35	Гузь	1,2	2	-
36	Кочетов	1,2	-	3,6
37	Кравчук	1,2	2	-
38	Ольхович	1,2	-	3,6
39	Смоленг	1,2	2	-
40	Вітер	0,9	1,5	-
41	Войтович	0,9	0,5	1,8
42	Волик	0,9	1,5	-
43	Гордійчук	0,9	-	2,7
44	Грицюк	0,9	1,5	-
45	Дем'янюк	0,9	-	2,7
46	Дубина	0,9	-	2,7
47	Кварцяний	0,9	1,5	-
48	Осіпов	0,9	1,5	-
49	Семенюк	0,9	1	0,9
50	Снішко	0,9	-	2,7
51	Бірюков	0,6	2	-
52	Григоренко	0,6	1	-
53	Заєць	0,6	1	-
54	Зінюк	0,6	-	1,8
55	Коцевич	0,6	-	1,8
56	Мельник	0,6	1	-
57	Мишко	0,6	1	-
58	Мучак	0,6	-	1,8
59	Ніколайчук	0,6	1	-
60	Пекарський	0,6	1	-
61	Свирида	0,6	1	-
62	Слабенко	0,6	1	-
63	Стецькович	0,6	-	1,8
64	Ткачук	0,6	1	-
65	Хомік	0,6	-	1,8
66	Черняк	0,6	-	1,8
67	Бас	0,3	0,5	-
68	Бондарук	0,3	0,5	-
69	Буднік	0,3	0,5	-
70	Василевський	0,3	0,5	-
71	Город	0,3	-	0,9
72	Гурський	0,3	-	0,9
73	Данильчук	0,3	0,5	-
74	Дмитрук	0,3	-	0,9
75	Дячук	0,3	0,5	-
76	Зінчук	0,3	-	0,9
77	Івахів	0,3	0,5	-
78	Івлєв	0,3	0,5	-
79	Корчук	0,3	0,5	-
80	Космина	0,3	-	0,9
81	Кузьмич	0,3	-	0,9
82	Лобач	0,3	0,5	-
83	Мельничук	0,3	-	0,9
84	Никитюк	0,3	0,5	-
85	Пилипович	0,3	0,5	-

ДОДАТОК

86	Приступа	0,3	0,5	-
87	Сівак	0,3	0,5	-
88	Соколовська	0,3	0,5	-
89	Цимбалюк	0,3	0,5	-
90	Щандебило	0,3	0,5	-
91	жодного не знаю	24,8	28	19,1

2.2. Донецька область: депутати міської ради,
про діяльність яких чули або знають респонденти

%		загалом	Донецьк	Авдіївка
1	Левченко	1,6	-	4,4
2	Сабадаш	1,3	1	1,8
3	Адамов	0,3	-	0,9
4	Волков	0,3	-	0,9
5	Жукова	0,3	-	0,9
6	Ландик	0,3	0,5	-
7	Лук'янченко	0,3	-	0,9
8	Перепеляк	0,3	-	0,9
9	жодного не знаю	95,5	98,5	90,4

2.3. Закарпатська область: депутати міської ради,
про діяльність яких чули або знають респонденти

%		загалом	Ужгород	Виноградів
1	Бочкай	11,0	16,5	-
2	Бушко	5,3	8	-
3	Погорелов	5,0	4	7
4	Балога	3,7	3	6
5	Чучка	3,7	2	7
6	Рагушняк	3,0	2,5	4
7	Буланов	2,7	1,5	5
8	Любімов	2,7	4	-
9	Беляков	2,3	3	1
10	Щадей	2,3	2	3
11	Попович	2,0	3	-
12	Ледида	1,7	2,5	-
13	Погорелов	1,7	2	1
14	Фабриков	1,3	2	1
15	Жолтані	1,0	1,5	-
16	Ковач	1,0	1	1
17	Гріга	0,7	1	-
18	Поличко	0,7	1	-
19	Резеш	0,7	1	-
20	Розентал	0,7	1	-
21	Якоб	0,7	1	-
22	Гісем	0,7	-	2
23	Семаль	0,7	0,5	1
24	Шафарь	0,7	-	2
25	Альошин	0,3	0,5	-

Результати опитування

26	Бадида	0,3	0,5	-
27	Баник	0,3	0,5	-
28	Бровді	0,3	-	1
29	Доктор	0,3	0,5	-
30	Дрошковці	0,3	0,5	-
31	Зеленяк	0,3	0,5	-
32	Кальницький	0,3	0,5	-
33	Кеменяш	0,3	0,5	-
34	Котик	0,3	-	1
35	Левицький	0,3	0,5	-
36	Любка	0,3	0,5	-
37	Мовчак	0,3	0,5	-
38	Поляк	0,3	0,5	-
39	Роман	0,3	0,5	-
40	Русанюк	0,3	0,5	-
41	Тігіпко	0,3	-	1
42	Товт	0,3	0,5	-
43	Травницький	0,3	0,5	-
44	Трикур	0,3	-	1
45	Феєр	0,3	-	1
46	Чейпеш	0,3	0,5	-
47	Шуфрич	0,3	0,5	-
48	Якуб	0,3	0,5	-
49	Яценюк	0,3	-	1
50	жодного не знаю	64	59	74

87 —

*2.4. Херсонська область: депутати міської ради,
про діяльність яких чули або знають респонденти*

%		загалом	Херсон	Цюрупинськ
1	Беличенко	9,2	13,9	-
2	Миколаєнко	7,6	11,4	-
3	Козаков	6,3	9,4	-
4	Бережна	5,6	8,4	-
5	Путилов	5,3	7,9	-
6	Посередніков	3,9	-	11,8
7	Гараненко	3,6	-	10,8
8	Федин	3,0	4,5	-
9	Трошин	2,3	3,5	-
10	Урсуленко	2,3	3,5	-
11	Богданов	2,0	3	-
12	Ломако	2,0	3	-
13	Бетев	1,6	-	4,9
14	Іванушкин	1,6	2,5	-
15	Корнилова	1,6	2,5	-
16	Карунос	1,3	2	-
17	Кочерган	1,3	-	3,9

ДОДАТОК

18	Кривонос	1,3	2	-
19	Пепель	1,3	2	-
20	Семенчев	1,3	2	-
21	Больбот	1,0	1,5	-
22	Гирин	1,0	1,5	-
23	Єремєєвський	1,0	1,5	-
24	Назарян	1,0	1,5	-
25	Житченко	0,7	-	2
26	Калинин	0,7	-	2
27	Княгницький	0,7	-	2
28	Корабелеш	0,7	1	-
29	Одарченко	0,7	1	-
30	Петриченко	0,7	-	2
31	Степанський	0,7	-	2
32	Боев	0,3	-	1
33	Гривняк	0,3	0,5	-
34	Кириченко	0,3	0,5	-
35	Колобов	0,3	0,5	-
36	Малишев	0,3	0,5	-
37	Передместніков	0,3	-	1
38	Ротова	0,3	0,5	-
39	Сичова	0,3	0,5	-
40	Халупенко	0,3	0,5	-
41	Херувимов	0,3	0,5	-
42	Шавенко	0,3	-	1
43	Шкода	0,3	0,5	-
44	Юдина	0,3	0,5	-
45	жодного не знаю	66,8	60,9	78,4

— 88

2.5. Чернігівська область: депутати міської ради,
про діяльність яких чули або знають респонденти

%		загалом	Чернігів	Ніжин
1	Приходько	5,0	-	15
2	Дубіль	4,7	7	-
3	Соколов	4,3	6,5	-
4	Тарасовець	4,0	6	-
5	Мельник	2,7	3,5	-
6	Лещенко	2,3	3,5	-
7	Пархоменко	2,0	-	6
8	Ступак	2,0	-	6
9	Євлах	1,7	-	6
10	Сипливець	1,3	-	5
11	Лебідь	1,3	2	-
12	Чечетов	1,3	2	-
13	Шеремет	1,3	2	-
14	Атрошенко	1,0	1,5	-
15	Заліський	1,0	1	1

Результати опитування

16	Коробка	1,0	1,5	-
17	Кривенко	1,0	1,5	-
18	Ляшко	1,0	1,5	-
19	Отт	1,0	-	3
20	Приходько	1,0	-	3
21	Романова	1,0	1,5	-
22	Савченко	1,0	0,5	2
23	Андрос	0,7	1	-
24	Гармаш	0,7	1	-
25	Іванов	0,7	1	-
26	Купріяненко	0,7	1	-
27	Михалевич	0,7	1	-
28	Шалай	0,7	-	2
29	Багнюк	0,3	-	1
30	Білоусов	0,3	0,5	-
31	Бойправ	0,3	0,5	-
32	Вінниченко	0,3	0,5	-
33	Ісакова	0,3	0,5	-
34	Кірсанов	0,3	-	1
35	Козир	0,3	0,5	-
36	Костенко	0,3	0,5	-
37	Кужіль	0,3	0,5	-
38	Куровський	0,3	-	1
39	Лазар	0,3	0,5	-
40	Лінь	0,3	-	1
41	Ломако	0,3	0,5	-
42	Мамедов	0,3	-	1
43	Маньковський	0,3	0,5	-
44	Мельник (Анатолій)	0,3	0,5	-
45	Мельник (Олександр)	0,3	0,5	-
46	Мельничук	0,3	0,5	-
47	Мисник	0,3	-	1
48	Обушний	0,3	0,5	-
49	Олійник	0,3	-	1
50	Опонько	0,3	-	1
51	Охонько	0,3	-	1
52	Попов	0,3	0,5	-
53	Походняк	0,3	-	1
54	Руденко	0,3	0,5	-
55	Сердюк	0,3	0,5	-
56	Старосовець	0,3	0,5	-
57	Стах	0,3	0,5	-
58	Ткаченко	0,3	0,5	-
59	Усатова	0,3	0,5	-
60	Хоменко	0,3	0,5	-
61	Челюсківна	0,3	-	1
62	Шийко	0,3	-	1
63	Шкінь	0,3	0,5	-

ДОДАТОК

64	Яворівський	0,3	-	1
65	жодного не знаю	58,0	54,5	65

3. Наявність серед названих депутатів тих, хто балотувалися по округу респондента

%		так	ні
1	Загалом	9,4	90,6
2	Волинська обл.	14,5	85,5
3	Луцьк	11	89
4	Ківерці	20,9	79,1
5	Донецька обл.	1,3	98,7
6	Донецьк	1,5	98,5
7	Авдіївка	0,9	99,1
8	Закарпатська обл.	3,3	96,7
9	Ужгород	4,5	95,5
10	Виноградів	1	99
11	Херсонська обл.	6,6	93,4
12	Херсон	8,4	91,6
13	Цюрупинськ	2,9	97,1
14	Чернігівська обл.	21,3	78,7
15	Чернігів	14,5	85,5
16	Ніжин	35	65

4. Відсоток респондентів, які не знають жодного депутата міської ради, обраного у мажоритарному окрузі

— 90

		%
1	Загалом	87,7
2	Авдіївка	99,1
3	Виноградів	94
4	Донецьк	99,5
5	Ківерці	75,5
6	Луцьк	83
7	Ніжин	81
8	Ужгород	86,5
9	Херсон	77
10	Цюрупинськ	87
11	Чернігів	93

4.1. Волинська область: депутат міської ради, який був обраний у мажоритарному окрузі респондента

%		загалом	Луцьк	Ківерці
1	Смірнова	2	-	5,5
2	Сосновський	2	3	-
3	Волик	1,1	1,5	-
4	Гриб	1,1	1,5	-
5	Семенюк	1,1	1,5	-
6	Хитрик	1,1	-	2,8
7	Дячук	0,6	1	-
8	Корольчук	0,6	1	-
9	Левасюк	0,6	-	1,8
10	Прус	0,6	-	1,8
11	Філіпчук	0,6	-	1,8
12	Бірюков	0,3	0,5	-

Результати опитування

13	Богородецька	0,3	0,5	-
14	Василевський	0,3	0,5	-
15	Вітинський	0,3	0,5	-
16	Гетманчук	0,3	-	0,9
17	Город	0,3	-	0,9
18	Дмитрук	0,3	-	0,9
19	Жгутов	0,3	-	0,9
20	Зінюк	0,3	-	0,9
21	Івлєв	0,3	0,5	-
22	Квач	0,3	-	0,9
23	Космина	0,3	-	0,9
24	Кравчук	0,3	0,5	-
25	Кривицький	0,3	0,5	-
26	Мельничук	0,3	-	0,9
27	Михайленко	0,3	-	0,9
28	Мишко	0,3	0,5	-
29	Ніколайчук	0,3	0,5	-
30	Пекарський	0,3	0,5	-
31	Пиза	0,3	0,5	-
32	Покровський	0,3	0,5	-
33	Романюк	0,3	0,5	-
34	Третяк	0,3	-	0,9
35	Цимбалюк	0,3	0,5	-
36	Чернецький	0,3	0,5	-
37	Черняк	0,3	-	0,9
38	Шевчук	0,3	-	0,9
39	жодного не знаю	80,5	83	75,5
		100	100	100

91 —

4.2. Донецька область: депутат міської ради,
який був обраний у мажоритарному окрузі респондента

%		загалом	Донецьк	Авдіївка
1	Адамов	0,3	-	0,9
2	Ландик	0,3	0,5	-
3	жодного не знаю	99,4	99,5	99,1
		100	100	100

4.3. Закарпатська область: депутат міської ради,
який був обраний у мажоритарному окрузі респондента

%		загалом	Ужгород	Виноградів
1	Ратушняк	1,7	2	1
2	Бушко	1,0	1,5	-
3	Чейпеш	1,0	1,5	-
4	Бочкай	0,7	1	-
5	Буланов	0,7	0,5	1
6	Фабриков	0,7	1	-
7	Чучка	0,7	-	2
8	Бадида	0,3	0,5	-
9	Гісем	0,3	-	1
10	Гріга	0,3	0,5	-
11	Дорчинець	0,3	0,5	-
12	Жихарєв	0,3	0,5	-

ДОДАТОК

13	Зеленяк	0,3	0,5	-
14	Кудрон	0,3	0,5	-
15	Поляк	0,3	0,5	-
16	Попович	0,3	0,5	-
17	Роман	0,3	0,5	-
18	Русанюк	0,3	0,5	-
19	Сугай	0,3	0,5	-
20	Травницький	0,3	0,5	-
21	Щадей	0,3	-	1
22	жодного не знаю	89	86,5	94
		100	100	100

4.4. Херсонська область: депутат міської ради,
який був обраний у мажоритарному окрузі респондента

%		загалом	Херсон	Цюрупинськ
1	Больбот	2,3	3,5	-
2	Колобов	1,6	2,5	-
3	Ломако	1,3	2	-
4	Халупенко	1,3	2	-
5	Шкода	1,0	1,5	-
6	Гривняк	1,0	1,5	-
7	Козаков	1,0	1,5	-
8	Корабелеш	1,0	1,5	-
9	Назарян	1,0	1,5	-
10	Пепель	1,0	1,5	-
11	Бушко	0,7	-	2
12	Карпухин	0,7	-	2
13	Гараненко	0,7	-	2
14	Гирин	0,7	1	-
15	Кочерган	0,7	-	2
16	Малишев	0,7	1	-
17	Степанський	0,7	-	2
18	Карунос	0,3	0,5	-
19	Княгницький	0,3	-	1
20	Кононенко	0,3	0,5	-
21	Кривич	0,3	-	1
22	Петько	0,3	-	1
23	Ткач	0,3	0,5	-
24	Трошин	0,3	0,5	-
25	жодного не знаю	80,5	77	87
		100	100	100

4.5. Чернігівська область: депутат міської ради,
який був обраний у мажоритарному окрузі респондента

%		загалом	Чернігів	Ніжин
1	Ступак	2,0	-	6
2	Тарасовець	1,7	2,5	-
3	Євлах	1	-	3
4	Пархоменко	1	-	3
5	Савченко	1	-	3
6	Гармаш	0,7	1	-
7	Купріяненко	0,7	1	-

8	Лебідь	0,7	1	-
9	Багнюк	0,3	-	1
10	Бойправ	0,3	0,5	-
11	Козир	0,3	0,5	-
12	Лосина	0,3	-	1
13	Онищенко	0,3	-	1
14	Сипливець	0,3	-	1
15	Старосовець	0,3	0,5	-
16	жодного не знаю	89,1	93	81
		100	100	100

5. Чи названий депутат є тим, хто балотувався в окрузі респондента
(відсоток від кількості тих, хто назвав прізвище депутата)

		так	ні	
1	Волинська обл.	62,3	37,7	100
2	Луцьк	55,9	44,1	100
3	Ківерці	70,4	29,6	100
4	Донецька обл.	100	0	100
5	Донецьк	100	0	100
6	Авдіївка	100	0	100
7	Закарпатська обл.	42,4	57,6	100
8	Ужгород	44,4	55,6	100
9	Виноградів	33,3	66,7	100
10	Херсонська обл.	98,3	1,7	100
11	Херсон	97,8	2,2	100
12	Цюрупинськ	100	0	100
13	Чернігівська обл.	81,8	18,2	100
14	Чернігів	57,2	42,8	100
15	Ніжин	100	0	100

93 —

6. Відсоток респондентів, які не знають жодного депутата обласної ради, обраного у мажоритарному окрузі

	%	
1	Загалом	94,6
2	Волинська обл.	94,3
3	Донецька обл.	99,4
4	Закарпатська обл.	86,7
5	Херсонська обл.	92,8
6	Чернігівська обл.	99,7

6.1. Волинська область: депутат обласної ради, який був обраний у мажоритарному окрузі

%		загалом	Луцьк	Ківерці
1	Грицюк	1,9	-	5,5
2	Клімчук	1,3	-	3,6
3	Башкаленко	1,0	1,5	-
4	Войтович	0,3	-	0,9
5	Гринюк	0,3	-	0,9
6	Сосновський	0,3	0,5	-
7	Черняк	0,3	-	0,9
8	Якубюк	0,3	0,5	-
9	жодного не знаю	94,3	97,5	88,2
		100	100	100

6.2. Донецька область: депутат обласної ради,
який був обраний у мажоритарному окрузі

%		загалом	Донецьк	Авдіївка
1	Власов	0,6	1	-
2	жодного не знаю	99,4	99	100
		100	100	100

6.3. Закарпатська область: депутат обласної ради,
який був обраний у мажоритарному окрузі

%		загалом	Ужгород	Виноградів
1	Бушко	7,7	11,5	-
2	Балога	1,3	1,5	1
3	Каламуняк	0,7	0,5	1
4	Резеш	0,7	1	-
5	Шуфрич	0,7	1	-
6	Бочкай	0,3	0,5	-
7	Гісем	0,3	-	1
8	Кіндрат	0,3	-	1
9	Марина	0,3	0,5	-
10	Переста	0,3	-	1
11	Смоланка	0,3	0,5	-
12	Чучка	0,3	-	1
13	жодного не знаю	86,7	83	-
		100	100	100

— 94

6.4. Херсонська область: депутат обласної ради,
який був обраний у мажоритарному окрузі

%		загалом	Херсон	Цюрупинськ
1	Кияновський	3,6	5,4	-
2	Опанащенко	2,0	3	-
3	Нагребецький	1,3	-	3,9
4	Романов	0,3	0,5	-
5	жодного не знаю	92,8	91,1	96,1
		100	100	100

6.5. Чернігівська область: депутат обласної ради,
який був обраний у мажоритарному окрузі

%		загалом	Чернігів	Ніжин
1	Якуба	0,3	-	1
2	жодного не знаю	99,7	100	99
		100	100	100

7. Чи названий депутат є тим, хто балотувався в окрузі респондента
(відсоток від кількості тих, хто назвав прізвище депутата)

		так	ні	
1	Волинська обл.	38,9	61,1	100
2	Луцьк	0	100	100
3	Ківерці	53,8	46,2	100
4	Донецька обл.	100	0	100
5	Донецьк	100	0	100
6	Авдіївка	0	0	0
7	Закарпатська обл.	67,5	32,5	100

8	Ужгород	73,5	26,5	100
9	Виноградів	33,3	66,7	100
10	Херсонська обл.	63,6	36,4	100
12	Херсон	38,9	61,1	100
12	Цюрупинськ	100	0	100
13	Чернігівська обл.	100	0	100
14	Чернігів	0	0	0
15	Ніжин	100	0	100

8. Обізнаність мешканців із функціонуванням громадської приймальні депутата місцевої ради від виборчого округу респондента

%		так	ні	не знаю	
1	Загалом	13,5	9,8	76,7	100
2	Авдіївка	14	1,8	84,2	100
3	Виноградів	32	18	50	100
4	Донецьк	4	0	96	100
5	Ківерці	14,5	17,3	68,2	100
6	Луцьк	15,5	7	77,5	100
7	Ніжин	6	9	85	100
8	Ужгород	6,5	18,5	75	100
9	Херсон	36,6	0,5	62,9	100
10	Цюрупинськ	2	39,2	58,8	100
11	Чернігів	4	4,5	91,5	100

9. Обізнаність мешканців із функціонуванням громадських приймалень інших депутатів місцевих рад

%		так	ні	не знаю	
1	Загалом	19,8	7	73,2	100
2	Авдіївка	2,6	1,8	95,6	100
3	Виноградів	27	9	64	100
4	Донецьк	0,5	0,5	99	100
5	Ківерці	35,5	9	55,5	100
6	Луцьк	17,1	7	75,9	100
7	Ніжин	43	2	55	100
8	Ужгород	17,5	9,5	73	100
9	Херсон	17,2	4,5	78,3	100
10	Цюрупинськ	1	38,2	60,8	100
11	Чернігів	2,6	1,8	95,6	100

95 —

10. Звертання до депутатів місцевих рад протягом листопада 2010 — квітня 2012

		Загалом	Авдіївка	Виноградів	Донецьк	Ківерці	Луцьк	Ніжин	Ужгород	Херсон	Цюрупинськ	Чернігів
1	так, до депутата від свого виборчого округу	4,7	2,6	2	1,5	1,8	8	7	3,5	5,9	2	2,
2	так, до депутата від іншого виборчого округу	2,7	0	3	0	1,8	2,5	4	1	0	0	8,5
3	так, до депутата міської ради від політичної сили, за яку голосував	6,8	3,5	6	3	5,5	5,5	8	5	6,9	5,9	6,5

ДОДАТОК

4	так, до депутата міської ради від іншої політичної сили	3,7	0	2	0	7,3	3,5	5	2,5	1	0	8,0
5	ні, не звертався до ніяких депутатів	86,8	78,9	88	93,9	85,5	81,5	82	89	85,6	93,1	78,5

11. Форма звертання до депутатів місцевих рад

		Загалом	Авдіївка	Виноградів	Донецьк	Ківерці	Луцьк	Ніжин	Ужгород	Херсон	Цюрупинськ	Чернігів
%												
1	написав лист	7,5	3,5	0	3	5,5	7	5	7,5	1	0	9,5
2	звертався в громадську приймальню	7,4	0	4	0	6,4	7	10	2,5	7,4	4,9	4,5
3	телефонував	6,0	1,8	5	2	0,9	4,5	8	1	5,9	0	6,5
4	під час зустрічі депутата з виборцями міста	2,6	0	1	0	3,6	1	1	0	2	2,9	4,5
5	під час зустрічі депутата з колективом підприємства, організації	0,5	0	0	0	2,7	0	0	0	1	0	0
6	зустрічався за посередництвом спільних знайомих	1,7	0	2	0	0	1,5	2	0,5	0,5	0	3,5
7	в інший спосіб	0,1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,5

12. Рівень задоволення результатом звернення до депутатів місцевих рад

		Загалом	Авдіївка	Виноградів	Донецьк	Ківерці	Луцьк	Ніжин	Ужгород	Херсон	Цюрупинськ	Чернігів
%												
1	позитивно	18,1	0	16,7	0	28,6	25,7	38,9	4,2	4,2	28,6	21,4
2	швидше позитивно	21,3	25	16,7	0	0	31,4	22,2	4,2	50	28,6	16,7
3	ні позитивно, ні негативно	21,8	12,5	50	11,1	28,6	14,3	16,7	37,5	33,3	0	11,9
4	швидше негативно	12,4	12,5	8,3	11,1	14,2	14,3	0	25	12,5	28,6	7,1
5	негативно	26,4	50	8,3	77,8	28,6	14,3	22,2	29,1	0	14,2	42,9
		100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

13. Обізнаність мешканців зі звітуванням депутатів міської ради про свою роботу

		Загалом	Авдіївка	Виноградів	Донецьк	Ківерці	Луцьк	Ніжин	Ужгород	Херсон	Цюрупинськ	Чернігів
%												
1	так, звітував депутат від мого виборчого округу	4,4	2,6	8	0	5,5	7	0	2	14,9	2	0
2	так, звітував депутат від іншого виборчого округу	2,1	0,9	4	0	5,5	4,5	0	3,5	2,5	0	0
3	так, звітували депутати міської ради від політичної сили, за яку голосував	8,7	7	7	5,6	19,1	9	1	5,5	22,3	8,8	1
4	так, звітували депутати міської ради від іншої політичної сили	6,7	4,4	7	0,5	22,7	7	1	6,5	12,4	6,9	2

5	ні, ніхто з депутатів міської ради не звітував	18,1	3,5	28	3,5	27,3	25,5	25	27	2	28,4	22
6	не знаю	66,8	82,5	48	90,4	44,5	53,5	73	59,5	68,3	60,8	75

14. Обізнаність мешканців зі звітуванням депутатів обласної ради про свою роботу

		Загалом	Волинська обл.	Донецька обл.	Закарпатська обл.	Херсонська обл.	Чернігівська обл.
%							
1	так, звітував депутат від мого виборчого округу	1,8	5,2	0	1,3	2,3	0,3
2	так, звітував депутат від іншого виборчого округу	0,9	2,9	0	1,3	0,3	0
3	так, звітували депутати обласної ради від політичної сили, за яку голосував	4,7	9,7	0	4	9,2	0,3
4	так, звітували депутати обласної ради від іншої політичної сили	3,5	9	0	3,7	3	1,7
5	ні, ніхто з депутатів обласної ради не звітував	17,7	23,9	3,8	26,3	14,5	20,3
6	не знаю	73,5	57,7	95,2	64,3	72,7	77,3

15. Джерела, з яких черпають інформацію про діяльність депутатів

		Загалом	Авдіївка	Виноградів	Донецьк	Ківерці	Луцьк	Ніжин	Ужгород	Херсон	Цюрупинськ	Чернігів
%												
1	телебачення	73,3	86,8	56	94,4	74,5	80	73	69	25,7	0	68
2	газети	68,8	40,4	56	40,4	51,8	39,5	36	51,5	47,5	49	27,5
3	радіо	31,2	5,3	8	4	13,6	24,5	21	6,5	30,7	2,9	25
4	Інтернет-видання	37,0	33,3	33	8,6	24,5	23,5	7	30,5	8,4	0	21,5
5	соціальні мережі	11,2	0,9	17	1	7,3	15	3	4	0	0	2
6	інформаційні листівки партій/ депутатів	10,1	8,8	7	2	6,4	3,5	5	2	3,5	9,8	2
7	особисті зустрічі з депутатами	11,1	1,8	0	0	8,2	2,5	3	0	1,5	45,1	0,5
8	ваш варіант	11,7	36	2	12,6	6,4	3	0	1	21,3	16,7	13,5

16. Рівень задоволеності діяльністю депутатів міської ради

		так	скоріше так	поки зарано давати оцінки	скоріше ні	ні	
1	Загалом	1,8	13,6	21,6	30	33	100
2	Авдіївка	4,4	22,1	27,4	25,7	20,4	100
3	Виноградів	1	7	48	33	11	100
4	Донецьк	1	5,1	16,3	55,1	22,5	100
5	Ківерці	5,5	33,9	25,8	17,4	17,4	100
6	Луцьк	3,6	13,8	22,1	17,9	42,6	100
7	Ніжин	0	16	13	24	47	100
8	Ужгород	1	4	16,5	39	39,5	100
9	Херсон	1,5	21,4	26,4	17,9	32,8	100
10	Цюрупинськ	0	18,6	27,5	20,6	33,3	100
11	Чернігів	0,5	7	9	36	47,5	100

17. Рівень задоволеності діяльністю депутатів обласної ради

%		так	скоріше так	поки зарано давати оцінки	скоріше ні	ні	
1	Загалом	1,1	9,8	22,5	31,2	35,4	100
2	Волинська обл.	3,9	16,4	24,9	19,6	35,2	100
3	Донецька обл.	1	9	26,5	42,5	21	100
4	Закарпатська обл.	0,3	3	24,1	37,8	34,8	100
5	Херсонська обл.	0	11,9	26,7	24,1	37,3	100
6	Чернігівська обл.	0,3	8,7	10	31,8	49,2	100

18. Вплив «змішаної виборчої системи» на діяльність місцевих депутатів

%		це покращило роботу депутатів місцевих рад	це знизило якість роботи депутатів місцевих рад	ніяк не вплинуло на роботу місцевих рад	важко сказати	
1	Загалом	6,3	8,7	32,9	52,1	100
2	Авдіївка	6	1	35	58	100
3	Виноградів	10	7	27	56	100
4	Донецьк	2,4	0	35,5	62,1	100
5	Ківерці	10,4	5,7	18,9	65	100
6	Луцьк	12,5	7,3	44,3	35,9	100
7	Ніжин	12,2	24,5	17,4	45,9	100
8	Ужгород	5,1	6,7	25,8	62,4	100
9	Херсон	0	13,1	42,7	44,2	100
10	Цюрупинськ	0	22	57	21	100
11	Чернігів	7,5	6,5	22,2	63,8	100

— 98

Опитування було проведене на основі районованої випадкової вибірки.

Похибка вибірки:

- для усіх міст проекту складає 3% із ймовірністю 0,99;
- для обласних центрів — 7% із ймовірністю 0,95;
- для малих міст — 8% із ймовірністю 0,90.

Опитування проводилося шляхом інтерв'ю віч-на-віч у квітні 2012 року. Загалом було опитано 1526 респондентів у п'яти обласних центрах (Донецьк, Луцьк, Ужгород, Херсон, Чернігів) та п'яти містах відповідних областей (Авдіївка, Виноградів, Ківерці, Ніжин, Цюрупинськ).

Опитування було проведене в рамках проекту **«Рік після виборів: моніторинг результатів реформи законодавства України про місцеві вибори»** організаціями Мережі підтримки реформ:

- Центр Політичного Аналізу та Виборчого Консалтингу (Луцьк),
- Лабораторія законодавчих ініціатив (Київ),
- Донецька обласна організація ВГО «Комітет виборців України»,
- Карпатське Агентство Прав Людини «ВЕСТЕД» (Ужгород),
- Поліський фонд міжнародних та регіональних досліджень (Чернігів),
- Херсонська обласна організація ВГО «Комітет виборців України».

Аналітично–довідкове видання

**НАСЛІДКИ РЕФОРМИ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ
ПРО МІСЦЕВІ ВИБОРИ 2010 р.
*результати моніторингу***

Відповідальний редактор:
Андрій Когут

Авторський колектив:
Дмитро Безвербний, Павло Білак, Дементій Білий, Олег Гришин,
Марія Доманська, Андрій Когут,
Євгеній Романенко, Олександр Синьокий, Михайло Шелеп

Літературний редактор Ольга Свідзинська
Дизайн Ольга Сало
Макетування Петро Клим
Відповідальна за випуск Ярина Ясиневич

Підписано до друку 5.12.2012 р.
Формат 60 x 84 1/8
Тираж 750 прим.
Папір офсетний, друк офсетний

Друк ТзОВ «Часопис»
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 4194 від 03.11.2011 р.
м.Львів, вул. Сихівська 10/183
тел.: +38 096 274-83-36
+38 063 628-68-69

К 574

Наслідки реформи законодавства України про місцеві вибори 2010 р. Результати моніторингу / Відп. редактор Когут А. А. — Л.: Часопис, 2012. — 100 ст.

ISBN 978-966-2720-06-8